

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย
การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของ
นักท่องเที่ยวและชุมชน ระยะที่ 2

โดย
จิตติ จิตติจำเริญพร และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย
การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของ
นักท่องเที่ยวและชุมชน ระยะที่ 2

โดย
จิตติ จิตติจำเริญพร และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อ ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมใน กระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็น รูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มี ความก้าวหน้าในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถนำกระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ใน ท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมี ส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุฒยถุคถเถยง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิก อบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อ สงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจน สามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่ สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคน ท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่าง เป็นระเบียบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับ ครูบา อาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.สำนักงานภาค ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าว มาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการ บอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่ นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.สำนักงานภาค จึงได้ ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความ ยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนอออกมาใน รูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและ รูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่ง

เป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็น พี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และ นักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว ได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.สำนักงานภาค

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่อง “ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชน ระยะที่ 2 ” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ โดยพิจารณาจากสภาพภูมิประเทศ อุตสาหกรรม การบริการ และกิจกรรมของชุมชน ที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จัดการอย่างยั่งยืนของชุมชน และเพื่อร่วมกันกำหนดมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ร่วมกับชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นมาตรฐานระดับชุมชน รวมทั้งการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการศึกษาพฤติกรรมความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

งานวิจัยโครงการนี้ได้ใช้เครื่องมือวิจัยที่ค้นหาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวตามความสนใจของนักท่องเที่ยวและการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในบริบทของชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนควบคู่ไปกับการดำรงรักษาวิถีชีวิตของท้องถิ่น

ผลที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ว่า

1) นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากกว่าความคาดหวังทุกเรื่อง และมีความพึงพอใจในระดับดีมาก ในประเด็น ภูมิประเทศ บรรยากาศสภาพแวดล้อม รวมทั้งการต้อนรับของเจ้าของบ้าน และมีความพึงพอใจในระดับดีในประเด็น ที่พัก อาหารและเครื่องดื่มท้องถิ่น การติดต่อสื่อสาร ความปลอดภัย กิจกรรมการท่องเที่ยว วิถีชีวิตท้องถิ่น ค่าใช้จ่าย ประเด็นที่ประเมินนักเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับดี แต่ต้องการให้ปรับปรุงคือเรื่องห้องน้ำและห้องส้วม

2) ในแต่ละชุมชนพื้นที่วิจัยนั้น ชุมชนมีความรู้ความสามารถและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ และต้องการรูปแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับชุมชน ในเวลาเดียวกันก็ตระหนักถึงความสามารถของตนที่จะดำเนินการให้ได้มาตรฐานที่ขึ้นอยู่กับการความสามารถและการรักษารักษาเอกลักษณ์ของตน

3) ได้ผลการพัฒนาต้นแบบมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ระดับชุมชนที่สามารถทำการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ถึงความคาดหวังและความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชน คำถามประกอบไปด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ประสพการณ์ ปัจจัยที่เลือกการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชน เพื่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนที่มีระบบและมาตรฐานการบริการจัดการที่ดียิ่งขึ้น

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่รัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ. 2541-2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทยหรือ Amazing Thailand มีผลทำให้ทุกหน่วยงานของภาครัฐมีนโยบาย สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การขยายกิจกรรมโฮมสเตย์ (ที่พักสัมผัสชนบทและการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน โดยชุมชนนับเป็นทางเลือกใหม่ ชุมชนหลายชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน ได้เปิดหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ที่สอดคล้องกับวิถีของคนในชุมชนทางชุมชนมิได้มีความพอใจแต่เพียงนี้ ทางชุมชนต้องการที่พัฒนาและรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนโดยจะค้นหาศักยภาพของตนเอง โดยศึกษาจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติที่มาเยือนว่าพึงพอใจต่อสภาพภูมิประเทศ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยว ทัศนียภาพ ไม้ตรี การจัดการกิจกรรมว่าเป็นอย่างไรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการและการพัฒนาอันยั่งยืนของชุมชนต่อไป

การค้นหาคำความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบนี้ ว่าจะอยู่ในรูปของพื้นที่เฉพาะถิ่น การจัดการความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ และการจัดการด้านองค์กรที่จะเอื้อประโยชน์ต่อท้องถิ่นในการกระจายรายได้หรือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น จะมีผลต่อการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาการจัดการ และพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพระดับมาตรฐานสากล ซึ่งจะสอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2547-2549 (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา)

ความสำคัญที่กล่าวมาจึงมีความจำเป็น ที่ต้องทำการวิจัยเพื่อค้นหาความเข้าใจของการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์เป็นอย่างไร โดยศึกษาจากบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชน ต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบโฮมสเตย์ดังกล่าวว่ามีศักยภาพและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวอย่างไร

คำถามวิจัย (ตลอดทั้งโครงการ)

2.1 มาตรฐาน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ ที่ดำเนินการโดยชุมชนเป็นอย่างไร

2.2 ชุมชนสามารถบริหารจัดการมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชนได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ (ตลอดทั้งโครงการ)

1. เพื่อศึกษาข้อมูล ความความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ โดยพิจารณาจากสภาพภูมิประเทศ ทัศนศาสตร์ไม่ตรี การบริการ และกิจกรรมของชุมชน ที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จัดการอย่างยั่งยืนของชุมชน
2. เพื่อร่วมกันกำหนดมาตรฐาน การจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ร่วมกับชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นมาตรฐานระดับชุมชน

วัตถุประสงค์โครงการวิจัย ระยะที่ 1

1. เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างทีมวิจัยหลัก ทีมวิจัยชุมชน และชาวบ้านเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมาย
2. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในการนำมากำหนดประเด็นและออกแบบเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลต่อนักท่องเที่ยวในระยะที่ 2
3. สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชนในการออกแบบงานวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

วัตถุประสงค์โครงการวิจัย ระยะที่ 2

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในการนำมากำหนดประเด็นและออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาข้อมูลการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชนในการนำมาพัฒนาคู่มือการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์และใช้ในการกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวระดับชุมชน
3. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจากความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชน
4. เพื่อศึกษาข้อมูลการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของชุมชนและนักท่องเที่ยวในการนำมาใช้กำหนดต้นแบบมาตรฐานการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ระดับชุมชน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็น ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลความต้องการของชุมชนและวางแผนร่วมกับนักวิจัยท้องถิ่นและชุมชน
2. ศึกษาเก็บข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ จากการสัมมนาพร้อมกับชุมชน นักวิจัยท้องถิ่น และเครือข่ายการเรียนรู้และประสานงานการวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค
3. ศึกษาวางแผนกิจกรรมร่วมกันในการเก็บข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและชุมชน

ทำการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดย

- ก. กรอบชีวิตคุณภาพมาตรฐานที่พักสัมผัสชนบท (Home Stay) 8 มาตรฐาน ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา พ.ศ. 2546
- ข. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ. ศ. 2535
- ค. แบบจำลอง SERVQUAL ศึกษาความพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ (Parasuraman และคณะ 1988 และ 1990 ใน” แนวคิดรูปแบบคุณภาพการให้บริการ conceptual model of service quality”)

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยกำหนดขอบเขตเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาเยือนหมู่บ้าน 5 หมู่บ้าน ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากหมู่บ้าน 3 หมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่และจากหมู่บ้าน 2 หมู่บ้านในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่

1. บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จ.เชียงใหม่
2. บ้านนาเลาใหม่ อำเภอเชียงดาว จ.เชียงใหม่
3. บ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จ.เชียงใหม่
4. บ้านแม่ละนา อำเภอปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน
5. บ้านห้วยฮี้ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จ.แม่ฮ่องสอน

ซึ่งทั้ง 5 ชุมชน ล้วนเป็นพื้นที่ชุมชนวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจาก สกว.

สำนักงานภาคมาก่อน เพื่อที่ฐานความเข้าใจของคนในชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะได้มีความใกล้เคียงกัน และทั้ง 5 ชุมชน ชาวบ้านสามารถจัดการ การท่องเที่ยวได้โดยคนในชุมชนเอง โดยผ่านประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาแล้ว

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ หมายถึง การท่องเที่ยวทางเลือกที่เป็นรูปแบบใหม่ในการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน โดยนักท่องเที่ยวจะร่วมพัก อาศัยและมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวร่วมกับเจ้าของบ้าน โดยสอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางจากท้องที่อันเป็นที่อยู่โดยปกติของตนไปยังท้องที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ และหมายถึงผู้รับบริการหรือความสะดวกจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดยเสียค่าบริการ(พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2535)

ชุมชนหรือผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องธุรกิจท่องเที่ยวหรือทำธุรกิจท่องเที่ยว กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนหมู่บ้านดังกล่าว

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย หมายถึง โฮมสเตย์ที่จัดบริการอยู่ในระดับมาตรฐาน 8 ด้าน ประกอบด้วย ที่พัก อาหารและโภชนาการ ความปลอดภัย การจัดการ กิจกรรมการท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม มูลค่าเพิ่ม และการส่งเสริมการตลาด (ประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เรื่อง มาตรฐานบริการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2548)

มาตรฐานโฮมสเตย์ในบริบทของชุมชน หมายถึง โฮมสเตย์ที่จัดบริการในมาตรฐานที่กำหนดโดยชุมชน สอดคล้องความต้องการของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย ที่พัก สภาพแวดล้อม การท่องเที่ยว ความปลอดภัย อาหาร การจัดการ กิจกรรมท่องเที่ยว การต้อนรับ โดยมาตรฐานที่กำหนดในบริบทของชุมชน

ระยะเวลาทำการวิจัย

ใช้ระยะเวลาในการวิจัย ไม่เกินสองปี ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2549 ถึง 31 กรกฎาคม 2551 (ขยายเวลาถึง 31 ธันวาคม 2551) โดยจัดเวทีพูดคุย ลงพื้นที่สำรวจศักยภาพ ความพร้อม และเก็บข้อมูลเพื่อนำไปกำหนดประเด็นในการสร้างเครื่องมือวิจัย ดำเนินการวิจัย อภิปรายผล และสรุป

สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ โครงการวิจัยระยะที่ 1

1. ทีมวิจัยหลัก ทีมวิจัยชุมชน และชาวบ้านเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมายมีความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินงานวิจัยและร่วมกันกำหนดรูปแบบของงานวิจัยได้อย่างมีส่วนร่วม

2. ได้ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในการกำหนดประเด็นและออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักท่องเที่ยวในระยะที่ 2
3. ได้ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจากการเก็บข้อมูล(Pre-test) เพื่อนำมาออกแบบเครื่องมือการวิจัยในระยะที่ 2
4. ได้ร่างแบบสอบถามที่จะใช้ในการศึกษาระยะที่ 2
5. เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชนในการออกแบบงานวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ โครงการวิจัยระยะที่ 2

1. ทีมวิจัยหลัก ทีมวิจัยชุมชน และชาวบ้านเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมายเกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินงานวิจัยและร่วมกันกำหนดรูปแบบของงานวิจัยได้อย่างมีส่วนร่วม
2. ได้ข้อมูลของชุมชนในการนำมากำหนดประเด็นและออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อนักท่องเที่ยวในระยะที่ 2
3. ได้ข้อมูลบ้านพักโฮมสเตย์และกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนที่เกี่ยวข้อง
4. ได้ข้อมูลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่นำมาจัดทำรูปแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ของชุมชน
5. ทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการออกแบบงานวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล รวมถึงการสรุปวิเคราะห์ผลการวิจัย
6. ได้คู่มือการพัฒนา รูปแบบมาตรฐานโฮมสเตย์โดยการจัดการของชุมชน
7. ได้ต้นแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ของชุมชน

สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ(ตลอดโครงการ)

1. ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์
2. ชุมชนสามารถกำหนดต้นแบบมาตรฐานการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ในระดับชุมชน และพัฒนากระบวนการบริหารจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนด้วยตนเอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวมีวิวัฒนาการมาเนิ่นนาน เริ่มตั้งแต่มนุษย์เดินทางเพื่อล่าสัตว์ หาแหล่งถิ่นฐานตั้งรกราก ล่าอาณานิคมเพื่อการค้า หาแหล่งวัตถุดิบหรือความมั่นคงทางการเมือง รวมทั้งการเดินทางเพื่อการศึกษาและการพักผ่อน การเดินทางพักผ่อนอาจเป็นการพักผ่อนจากการทำงานจาก ชีวิตประจำวัน หรือเพื่อการคลายเครียด รวมทั้งการเดินทางเพื่อหาประสบการณ์แปลกใหม่ หรือเพื่อเหตุผลบางประการที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อ้างใน ราชพร จันทรสว่าง 2546: 13-14) การท่องเที่ยวเป็นผลรวมของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่าง ๆ รวมทั้งรัฐบาล ประเทศเจ้าภาพและประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรม หรือกระบวนการในการดึงดูดด้วยการต้อนรับที่อบอุ่นเปี่ยมด้วยไมตรีจิต จะเห็นได้ว่าความหมายของการท่องเที่ยวมีความหมายหลากหลาย เสรี วังสืไพจิตร (อ้างใน ราชพร จันทรสว่าง 2546: 15) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นคำที่มีความหมายกว้างมิได้มีความหมายเฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์อย่างที่คุณส่วนมากเข้าใจกัน มีการเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อความรู้ เพื่อการศึกษา เพื่อติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง ก็นับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อสังคมมาก ทำให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ประเพณี ทัศนคติความคิดเห็น การท่องเที่ยวยังมีส่วนกระตุ้นให้เกิดการรักษาศิลปวัฒนธรรมของตนเอง ในทางกลับกันการท่องเที่ยวก็มีส่วนทำให้ชนบทรอบนิคมประเพณีแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งเสื่อมโทรมได้ (ราชพร จันทรสว่าง 2546: 18) ดังนั้นจึงมีการสร้างกระแสการอนุรักษ์รักษาสีงแวดล้อม โดยให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวตระหนักถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เปราะบางหรือที่สงวน นอกจากนี้ทำให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

จากกระแสการปกป้องและอนุรักษ์ทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยว และวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น (Eco-tourism) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อ้างใน ราณี อธิชัยกุล 2546: 75-77) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่ง

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นิยามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าหมายถึง การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ธรรมชาติ วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์นั้น จิตติ จิตจำเริญพร (2549: 107) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทหนึ่งที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม หัตถกรรมท้องถิ่น โดยมีที่พักเป็นศูนย์กลางและจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมอยู่ด้วย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละถิ่นจะมีเอกลักษณ์ของตนเองได้แก่ ทางด้านกายภาพ ประเภทของการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว ทางด้านกายภาพ แต่ละแห่งจะมีพื้นที่ทางธรรมชาติแตกต่างกัน เช่น พื้นที่วิจัย 5 พื้นที่ ได้แก่ 1) บ้านแม่กำปองอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ชั้น A ที่อุดมสมบูรณ์ ป่าส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ป่าดิบชื้น พื้นที่ร้อยละ 90 เป็นภูเขาเนินสูง สูงจากระดับ น้ำทะเลประมาณ 1,300 เมตร 2) บ้านนาเลาใหม่ อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว เป็นป่าดงดิบ พื้นที่ร้อยละ 95 เป็นภูเขาสูง สูงจากน้ำทะเลเฉลี่ย 300-2,225 เมตร 3) บ้านแม่กลางหลวง เป็นพื้นที่ราบริมห้วยแม่กลาง ตั้งอยู่ในหุบเขานาชั้นบันได พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 3 ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ 4) บ้านแม่ละนา อยู่ในบริเวณที่ราบในหุบเขา ใกล้พื้นที่ป่าต้นน้ำ พื้นที่ป่าในชุมชนแบ่งออกเป็น 5 เขต ได้แก่ พื้นที่ป่าต้นน้ำ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าใช้สอย พื้นที่เลี้ยงสัตว์ พื้นที่เจ้าเมือง และ 5) บ้านห้วยฮี้ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวน บนดอยปุยหลวงเป็นภูเขาสูงชัน อยู่เหนือระดับน้ำทะเล 900-1,772 เมตร มีหน้าผาสูงชันเป็นที่อยู่อาศัยของกวางผาและเลียงผามาก่อน ประเภทการท่องเที่ยวเป็นไปตามสภาพทางด้านกายภาพ สภาพภูมิประเทศเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบ่งเป็นการท่องเที่ยวทางบก ได้แก่ ป่า เขา หรือพื้นที่ราบ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล ได้แก่ ทะเล เกาะแก่ง ป่าชายเลนหรือพื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่ง

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นอยู่กับสภาพทางด้านกายภาพ เช่น พื้นที่ป่าเขา จะมีกิจกรรมเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ดูนก ดูพฤติกรรมของสัตว์ป่า ส่วนพื้นที่ทางน้ำ มีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ว่ายน้ำ ดำน้ำ ตกปลา หรือศึกษาธรรมชาติของสัตว์น้ำหรือสิ่งมีชีวิตในน้ำเป็นต้น ในพื้นที่

ต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางน้ำหรือทางบกก็จะมีการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่และพฤติกรรมของผู้คนในแหล่งนั้น ๆ ด้วย

ราชกิจจานุเบกษา (2548). กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 โฮมสเตย์ไทย เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวพักรวมกับเจ้าของบ้าน หลังเดียวกัน ศึกษาธรรมชาติ ชีวิตไทยหรือวัฒนธรรมไทย มีการจัดบริการ อำนวยความสะดวก ตามสมควร และจดทะเบียนต่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว และกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ตามดัชนีชี้วัดมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ดัชนี ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 ด้านที่พัก โครงสร้างบ้านมีความมั่นคง อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่าง เข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับ และมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้ มีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชน เครื่องนอนสะอาด ห้องน้ำและส้วมสะอาด เปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์ทุกครั้งที่มีแขกเข้าพัก และมีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามภูมิปัญญาชาวบ้าน

มาตรฐานที่ 2 ด้านอาหารและโภชนาการ อาหารปรุงอย่างดี ภาชนะที่ใช้สะอาด ปลอดภัย สภาพครัวสะอาด ไม่มีกลิ่น อุปกรณ์ในครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ น้ำดื่มสะอาด และมีร้านอาหารชุมชน

มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย จัดเวรยามดูแลความปลอดภัย มีเครื่องมือ และวิธีการสื่อสาร เมื่อมีเหตุร้ายหรือนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย เตรียมพร้อมการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ตักเตือนนักท่องเที่ยวในการเก็บรักษาทรัพย์สินส่วนตัว และเตรียมพร้อมเกี่ยวกับยาในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัว นอกจากนี้ดูแลและซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ที่พักมีความปลอดภัย

มาตรฐานที่ 4 ด้านการจัดการ มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการจัดการในรูปของ ชมรมหรือสหกรณ์ มีคณะกรรมการบริหารโครงการ กำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้มีปัญหาขัดต่อวัฒนธรรม จารีต ประเพณี ความเชื่อของชุมชน มีการจองล่วงหน้า ลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว มีรายละเอียดข้อมูลและการบริการต่าง ๆ มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียดเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือก ชุมชนไม่หวังสร้างรายได้จากโฮมสเตย์เพียงอย่างเดียวและไม่มีผลกระทบต่อบ้านดั้งเดิมของชุมชน มีภาคีบุคคลที่เป็นคนท้องถิ่น และมีความพร้อมในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว

มาตรฐานที่ 5 ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว มีกิจกรรมท่องเที่ยว กิจกรรมฝึกหัดศิลปกรรม ทัศนกรรมพื้นบ้าน กิจกรรมการต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น กิจกรรมบันเทิง กิจกรรมการ

ท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน

มาตรฐานที่ 6 ด้านสภาพแวดล้อม มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท ดูแลสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและของชุมชนอยู่เสมอ มีสถานพยาบาลไปรษณีย์ ธนาคารที่อยู่ไม่ไกลเกินไป พื้นที่หลักยังคงสภาพของชุมชนและรักษาวัฒนธรรมประเพณีของตน

มาตรฐานที่ 7 ด้านมูลค่าเพิ่ม มีร้านขายของที่ระลึกในชุมชน มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น มีโอกาสเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน มีโอกาสพัฒนาศักยภาพบุคลากรของชุมชนในการให้บริการ

มาตรฐานที่ 8 ด้านส่งเสริมการตลาด มีคู่มือเผยแพร่เอกสารของตนเอง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

แนวคิดความคาดหวังและความพึงพอใจของคุณภาพการบริการ

การท่องเที่ยวจัดเป็นสินค้าประเภทการบริการ ที่มีการประเมินคุณภาพความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้รับบริการ ซึ่งการบริการนั้นเป็นสิ่งที่จับต้องได้ยากเช่นเดียวกับการประเมินสินค้าอื่นที่ใช้ในการบริโภคและมองเห็น ดังนั้นการพิจารณาคุณภาพการบริการของนักท่องเที่ยวจึงเป็นการประเมินจากสิ่งที่คาดหวังก่อนการรับบริการท่องเที่ยว อาจอาศัยประสบการณ์ส่วนตัว หรือการรับรู้การถ่ายทอดประสบการณ์การท่องเที่ยวจากญาติมิตร และคาดหวังในการรับบริการว่าจะเป็นไปได้ดังที่คาดหวังไว้ก่อนการบริการ หากการให้บริการเป็นไปตามที่คาดหวังหรือสูงกว่าที่คาดหวังไว้ นักท่องเที่ยวจึงประเมินผลการใช้บริการท่องเที่ยวของตนเองว่ามีความพึงพอใจ

ผู้ประกอบการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือผู้รับบริการ ตลอดจนความคาดหวังของคุณภาพสินค้าท่องเที่ยวหรือการบริการที่ควรจะได้รับ เพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยว และสร้างความพึงพอใจในคุณภาพการบริการที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ การประเมินคุณภาพการบริการจึงเปรียบเทียบระหว่างการบริการที่ได้รับกับความคาดหวังที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งเกิดจากความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคล โดยเปรียบเทียบหลังจากการให้บริการท่องเที่ยวไปแล้ว ความคาดหวังในการใช้บริการสินค้าบริการเช่นเดียวกับการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของความคาดหวังพัฒนาจากแนวคิดของ Parasuman, Zeithaml and Berry (1985, 1988) ได้กล่าวว่า Expectation หรือความคาดหวังของผู้ใช้บริการแต่ละคนมี

ความแตกต่างกัน แต่จะประกอบด้วยความคาดหวังสองระดับและในระยห่างที่ยอมรับได้ รวมเป็นสามองค์ประกอบด้วยกัน คือ

1. Desired service หรือความคาดหวังที่ผู้ให้บริการคาดว่าจะได้รับ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความต้องการและเชื่อว่ามีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการบริการ หรือควรจะได้รับบริการ
2. Adequate service เป็นระดับความคาดหวังขั้นต่ำของการบริการที่ผู้ให้บริการยอมรับได้ เช่น นักท่องเที่ยวมีความต้องการพักที่นอนที่สะอาดและไม่มีการก่อกองขยะ เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าพักก็ได้นอนพักที่นอนที่สะอาดแต่มีการก่อกองขยะ นักท่องเที่ยวยังมีความพึงพอใจ
3. Zone of Tolerance เป็นระยะห่างที่ผู้ให้บริการคาดหวังจากความต้องการระยะแรกและความคาดหวังขั้นต่ำ เป็นความแตกต่างในการให้บริการประเภทอื่น
 - ถ้าคุณภาพของการบริการที่ได้รับเกินกว่าที่คาดหวังไว้ตอนแรก ผู้ใช้บริการจะรู้สึกพึงพอใจ (Satisfaction)
 - ถ้าบริการที่ได้รับไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ในตอนแรก (Adequate service) ผู้ใช้บริการจะไม่พอใจ (dissatisfaction)

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจึงมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังและคุณภาพการบริการที่ได้รับ Vroom (1964:328) ได้กล่าวว่า ทักษะและความพึงพอใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนความหมายกันได้ เนื่องจากทั้งสองคำหมายถึง ผลที่ได้รับจากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทักษะด้านบวกแสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทักษะด้านลบจะแสดงให้เห็นถึงสภาพความไม่พึงพอใจในสิ่งนั้น

การวัดความสามารถของผู้ให้บริการนั้น Parasuraman ที่เสนอแนวคิดในการวัดระดับของกิจกรรมบริการ ที่สามารถอธิบายระดับคุณภาพของกิจกรรมบริการถึงความแตกต่างที่ผู้รับบริการคาดหวัง และสิ่งที่ผู้รับบริการได้รับ ในรูปของ 5 ช่องว่างการบริการ (Gaps) ดังนี้ คือ

ช่องว่าง 1 (Gap 1) ผู้ให้บริการเข้าใจถึงสิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวัง เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนงานและยุทธศาสตร์ในกิจกรรมบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ ให้มีความสำคัญและมีการดำเนินการศึกษาความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ

ช่องว่าง 2(Gap 2) ผู้ให้บริการนำสิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวังไปเป็นข้อกำหนดสำหรับกิจกรรมบริการ ประเมินว่าข้อกำหนดของกิจกรรมบริการที่ดำเนินการสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการมากน้อยแค่ไหน กำหนดแผนดำเนินงานให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของกิจกรรมบริการ

ช่องว่าง 3(Gap 3) ผู้ให้บริการตามข้อกำหนดของกิจกรรมบริการต่าง ๆ แก่ผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการตั้งแต่เลือกสรรบุคลากร อุปกรณ์ การดำเนินการร่วมกันภายในองค์กรโดยแต่ละคนมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

ช่องว่าง 4(Gap 4) ผู้ให้บริการนำเสนอหรือสื่อ ข้อกำหนดกิจกรรมบริการต่าง ๆ การนำเสนอที่มีความสอดคล้องกับความสามารถในการบริการระดับใด

ช่องว่าง 5(Gap 5) ผู้ให้บริการตรวจสอบผลลัพธ์ถึงความสามารถในการบริการว่าสอดคล้องกับความคาดหวังระดับใด และต้องปรับปรุงคุณภาพในการบริการตามผลลัพธ์ที่ผู้รับบริการได้รับ การวัดผลลัพธ์มี 5 มิติคือ คุณลักษณะทางกายภาพ (Tangible) การตอบสนองของบุคลากรภายในองค์กร (Responsiveness) ความเชื่อถือในการบริการระดับที่คงที่ (Reliability) การเอาใจใส่ของบุคลากรต่อผู้รับบริการ (Empathy) และความวางใจของผู้รับบริการต่อผลอันเกิดจากกิจกรรมบริการ (Assurance)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิจัยเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชน ระยะที่ 2 ในพื้นที่ทำการวิจัย 5 หมู่บ้าน ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน หมู่บ้าน 3 หมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่และหมู่บ้าน 2 หมู่บ้านในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่

1. บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จ.เชียงใหม่
2. บ้านนาเลาใหม่ อำเภอเชียงดาว จ.เชียงใหม่
3. บ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จ.เชียงใหม่
4. บ้านแม่ละนา อำเภอปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน
5. บ้านห้วยฮี้ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จ.แม่ฮ่องสอน

ซึ่งทั้ง 5 ชุมชน ล้วนเป็นพื้นที่ชุมชนวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจาก สกว.สำนักงานภาคมา ก่อน สำนึกความเข้าใจของคนในชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความใกล้เคียงกัน และ

ทั้ง 5 ชุมชน ชาวบ้านสามารถจัดการการท่องเที่ยวได้โดยคนในชุมชนเอง โดยผ่านประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาแล้ว รายงานการวิจัยของแต่ละท้องถิ่นมีดังนี้

โคมศิริ ทิมสุทิน และคณะ (2548) ทำการวิจัยรูปแบบการจัดการและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ระยะที่ 1 ทำการศึกษาความพร้อมตลอดจนศักยภาพของชุมชนที่จะร่วมเป็นเครือข่ายควบคู่ไปกับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชนของตนเอง เพื่อเป็นต้นแบบของการพัฒนาชุมชนแหล่งอื่น ๆ ในระยะที่ 1 ได้คัดเลือกชุมชนพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านแม่กำปอง กิ่ง อ. แม่ฮอน ชุมชนแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ อ. จอมทอง ชุมชนม้ง ดอยปุย ชุมชนห้วยน้ำริน อ.แม่วาว ชุมชนหนองเปี้ย อ. ไชยปราการ และชุมชนรอบดอยหลวง อ. เชียงดาว วิเคราะห์ความสามารถของชุมชนด้วยวิธี SWOT Analysis วัดระดับความพร้อมว่าชุมชนมีระดับความพร้อมอย่างไร มีความเหมาะสมด้านการท่องเที่ยวแบบไหน และสามารถเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวร่วมกันได้หรือไม่ โดยดูจากบริบทของชุมชนและการจัดการด้านการท่องเที่ยว ในการวิเคราะห์ใช้องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้านคือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

พรมมินทร์ พวงมาลา และคณะ (มปป.) ในรายงานการวิจัย โครงการรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่ ทำการศึกษาศาสนาและการก่อกำเนิดด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และค้นหาองค์ความรู้และศักยภาพของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนศึกษารูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนบ้านแม่กำปอง การวิจัยพบว่าชาวบ้านมีความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเป็นขั้นตอน ชุมชนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านได้เส้นทางเดินป่าในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชนมีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวและมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม ตลอดจนมีแนวทางที่ถูกต้องในการจัดสรรรายได้ให้กับชุมชนและประชาชน

สุภาวดี มีสิทธิ์ และคณะ (2545) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มาจากความต้องการและการมีส่วนร่วมของชุมชนได้แก่ ชุมชนแม่ละนา ชุมชนจำโป และชุมชนบ่อไคร้ เพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถองค์กรชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ อ. ปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอน การวิจัยนี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนที่มีข้อจำกัดและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมร่วมมือ เรียนรู้ร่วมกันเพื่อหารูปแบบการท่องเที่ยวที่ขึ้นอยู่กับความพร้อมของตน รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่า ตลอดจนร่วมกันรักษาทรัพยากร พื้นฟูวัฒนธรรมที่มีอยู่ และมีแผนพัฒนาในเรื่องการท่องเที่ยวของชุมชน

อาศรี ฉิโย และคณะ (มปป.) รายงานความก้าวหน้างานวิจัย ฉบับที่ 1 เรื่อง รูปแบบการจัดการตลาดที่เหมาะสม โดยเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ต. ห้วยปูลิง กรณีศึกษา “จอกะ อีโคเทรค ชุมชนป่าเกะญอ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” กล่าวถึง ที่ตั้ง สภาพภูมิประเทศ อากาศ ประวัติของชุมชน และการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นพื้นที่ของโครงการที่ทำการศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของชุมชนเรื่องการจัดการด้านการตลาดการท่องเที่ยว ของจอกะอีโคเทรค โดยวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของการทำตลาดแบบเดิม ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทการทำงานด้วยตนเอง เรียนรู้เรื่องการทำตลาดด้านการท่องเที่ยว หาแนวทางการทำการตลาดด้วยตนเอง การทำวิจัยนี้สรุปแผนการดำเนินงาน 3 แผนกิจกรรมคือ แผนกิจกรรมที่ 1 การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยว 4 หมู่บ้าน/ประธานการท่องเที่ยว 4 หมู่บ้าน และพัฒนาข้อมูลภายในศูนย์ แผนกิจกรรมที่ 2 การจัดทำข้อมูล แบ่งเป็นข้อมูลภายในศูนย์ในรูปแบบชาร์ต เอกสาร ผังปฏิทินผังรูปภาพ แผนที่และอื่น ๆ และข้อมูลนำเสนอบริษัททัวร์/หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการตลาดการท่องเที่ยว ทำโปรแกรมทัวร์ของแต่ละหมู่บ้าน เงื่อนไข กฎระเบียบของชุมชนเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวของ 4 หมู่บ้าน ข้อมูลเผยแพร่ภูมิปัญญา และวัฒนธรรม รวมทั้งรูปแบบวิธีการประสานงานติดต่อกับชุมชน และแผนกิจกรรมที่ 3 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร พัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารภาษา ทักษะในการผลิตสื่อ ทักษะในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน และทักษะในการเป็นวิทยากรชุมชน การถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดฝึกอบรมดูงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่ศึกษาถึงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในการรักษาธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของ เพ็ญศรี เจริญวานิช และนิติ ภูตะโชติ (2541) ส่วน Chatchai Sangphet (2004) เห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ที่ปลายโพรงยาง ยังไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ WTO เนื่องจากไม่เข้มงวดในเรื่องกฎระเบียบ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และผลประโยชน์ที่ไม่ก่อประโยชน์ต่อชุมชนเป็นต้น งานวิจัยของชัยวัชร พรหมจิตติพงษ์ (2005) วิจัยความพึงพอใจของชาวต่างชาติที่โครงการหลวงตีนตกที่แนะนำให้สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวทำให้เกิดความหลากหลาย เพิ่มทักษะในการให้บริการ Nuchanat Lhaonarai (2006) เห็นว่าภาษาต่างประเทศเป็นปัญหาในการสื่อสารของชุมชน และต้องฝึกคนในชุมชนให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ในเวลาเดียวกัน กลยุทธ์ทางการตลาด (กิตติชัย เจริญชัย: 2548) ก็มีความสำคัญในการที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ประวัติและสภาพพื้นที่วิจัย 5 พื้นที่

บ้านแม่กำปอง (โคมศิริ สุทิน และคณะ: 2548, 22-27) หมู่ 3 ต. ห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

การคมนาคม สามารถเดินทางโดยรถยนต์เส้นทาง เชียงใหม่-สันกำแพง ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1317 ซุปเปอร์สายนอก ระหว่างทางสามารถแวะเที่ยวบ่อสร้าง หรือสันกำแพง ขับตรงไปจนถึงกิ่งอำเภอแม่ออน สามารถแวะเที่ยวถ้ำเมืองออนหรือน้ำพุร้อนสันกำแพง จากทางแยกเข้าน้ำพุร้อนถึงหมู่บ้านแม่กำปองระยะทาง 18 กิโลเมตร หรือจากตัวเมืองเชียงใหม่ผ่านอำเภอสันกำแพง ระยะทาง 50 กิโลเมตร หรือใช้เส้นทางผ่านอำเภอดอยสะเก็ดเลี้ยวขวาตรงสามแยกโป่งดิน ระยะทาง 51 กิโลเมตร การเดินทางไปได้สะดวกทุกฤดู เนื่องจากเป็นถนนลาดยางและเทคอนกรีต บ้านแม่กำปองมีโทรศัพท์จานดาวเทียมที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน โทรศัพท์มือถือรับสัญญาณได้เป็นบางจุด

สภาพภูมิประเทศ (พรมมินทร์ พวงมาลา และคณะ: มปป, 67-69) ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ชั้น A ที่อุดมสมบูรณ์ ป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ป่าดิบชื้น ต้นไม้ทยอยกันผลัดใบตลอดทั้งปี พื้นที่ร้อยละ 90 เป็นเขตภูเขาเนินเขา สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,300 เมตร พื้นที่ทำกินของชาวบ้านร้อยละร้อยเป็นเนินเขาและไหล่เขา สภาพพื้นดินของหมู่บ้านเป็นดินภูเขาที่มีหินปนร้อยละ 50 พื้นดินด้านบนมีเศษใบไม้ใบหญ้าสะสมอยู่มากจึงมีดินดำร่วนซุยลึกประมาณ 1 ฟุต ชั้นล่างเป็นดินเหลืองแดงมีก้อนหินทั้งเล็กและใหญ่ปะปน มีหญ้าขึ้นปกคลุมตามหน้าดินทั่วไปทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องการพังทลายของหน้าดิน ปัจจุบันมีการทำถนนและปรับพื้นที่ให้กว้างมากขึ้นทำให้ไหล่ทางไม่มีหญ้าขึ้น ในฤดูฝนน้ำฝนไหลกัดเซาะทำให้ดินพังทลายเป็นช่วง ๆ ปัจจุบันสัตว์ป่าได้ถูกล่าจนเกือบหมดหรือเกือบสูญพันธุ์

สภาพภูมิอากาศ มีอากาศที่เย็นสบายตลอดปี อากาศค่อนข้างหนาวในช่วงฤดูหนาว และ ความสูงตั้งแต่ 1,000 -1,500 เมตรจากระดับน้ำทะเลทำให้สภาพอากาศเหมาะแก่การปลูกเมี่ยงและกาแฟ ซึ่งเป็นอาชีพหลักของบ้านแม่กำปอง

ประวัติความเป็นมา (พรมมินทร์ พวงมาลา และคณะ: มปป, 60-61) บ้านแม่กำปองมีอายุร่วม 200 ปี ชาวบ้านที่อยู่โดยมากเป็นชาวล้านนามีพื้นเพมาจากดอยสะเก็ด มีประวัติว่าพ่ออุ้ยป่า กิ่งแก้ว ชาวบ้านดอกแดง อ. ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ อพยพมาตั้งชุมชนครั้งแรกที่บ้านปางโดน ต่อมาโยกย้ายถิ่นฐานมาตั้งชุมชนบ้านแม่กำปองในปัจจุบัน สาเหตุที่อพยพมาตั้งชุมชนใหม่เนื่องจากต้องการทำสวนเมี่ยงหรือสวนชา เพราะในสมัยก่อนชาวล้านนามานิยมนำใบชาทำเป็นเมี่ยงบริโภค บ้านแม่กำปองมีพื้นที่เหมาะแก่การปลูกเมี่ยง ดังนั้นชาวบ้านบางส่วนในพื้นที่ดอยสะเก็ดที่มีอาชีพปลูกเมี่ยงอยู่แล้วได้อพยพมาปลูกเมี่ยงที่นี่ จากนั้นมีการขยายชุมชนออกไปเรื่อย ๆ เมื่อได้ผลผลิตระยะแรกชาวบ้านหาบลงมาขายด้วยตนเอง ต่อมามีการใช้ม้าต่างและ

ว้าวต่างตามลำดับ ปัจจุบันพัฒนารูปแบบใช้การขนส่งทางรถยนต์ นอกจากนี้มีการทำการเกษตร
ด้านอื่นเช่น การปลูกกาแฟและผลไม้เมืองหนาวบางชนิด

ปัจจุบันชุมชนแบ่งออกเป็น 6 ปาง ประกอบด้วย ปางโตน ปางห่าง ปางโน ปางนอก ปาง
กลาง และปางขอน ภายในชุมชนมีวัดประจำหมู่บ้านคือ วัดแม่กำปอง สร้างประมาณ พ. ศ.
2473 ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธ มีโรงเรียนวัดแม่กำปอง ตั้งปี พ. ศ. 2490 หมู่บ้านแม่กำปองมี
ประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจคือ ปี พ. ศ. 2519 เกิดเหตุการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ เป็นเหตุให้หมู่บ้าน
แม่กำปองเป็นพื้นที่ที่สับสน เนื่องจากมีกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่และแถบภาคเหนือ
เข้ามาหลบซ่อนในพื้นที่แถบนี้ ปี พ.ศ. 2521 มีการปะทะกับเจ้าหน้าที่รัฐแต่ชาวบ้านอยู่กันอย่าง
ปกติไม่ได้เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์

การจัดการท่องเที่ยว (พรมมินทร์ พวงมาลา และคณะ: มปป. 72-82) บ้านแม่กำปองมีป่าไม้ที่
อุดมสมบูรณ์ มีป่าสนไหมไฟ มีน้ำตก มีการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำตกใช้ในชุมชน และชุมชนอื่นอีก
เป็นเวลากว่า 18 ปี บ้านแม่กำปองอากาศเย็นตลอดทั้งปี ชุมชนมีความสามัคคีและอัธยาศัยดี
จุดนี้เองชุมชนเห็นว่าควรนำทรัพยากรมาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ จึงเกิดโครงการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ ทำให้เกิดความสามัคคีร่วมคิดร่วมทำ
ร่วมได้ เห็นความสำคัญของทรัพยากรและวิถีชีวิตของชุมชน เกิดการพัฒนาตัวบุคคล ครอบครัว
ชุมชน เกิดรายได้เสริม เกิดแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและชุมชนอื่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม

การเปิดหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว สิ่งสำคัญคือคนในชุมชนต้องมีความเข้าใจไปใน
ทิศทางเดียวกัน จึงเกิดการพัฒนาร่วมกันได้ บ้านแม่กำปองเปิดเป็นหมู่บ้านเชิงอนุรักษ์และมี
บริการพักแบบโฮมสเตย์ เริ่มทดลองรับนักท่องเที่ยวปี พ. ศ. 2542 และเปิดเป็นทางการวันที่ 10
ธันวาคม พ. ศ. 2543 ดำเนินการได้ระยะหนึ่งเกิดปัญหาที่สำคัญเช่น ชุมชนไม่มีความรู้ความ
เข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวหรือการพักแบบโฮมสเตย์ ประโยชน์ที่เปิดหมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยว
ไม่เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตของตนเอง ไม่มีกฎระเบียบหรือมาตรการ
ในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่เข้าใจการดูแลผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่ได้รับ ชุมชนแก้ปัญหาใน
การปฏิบัติหรือการจัดการที่ถูกต้องด้วยการทำวิจัย

ปัจจุบันหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แม่กำปองเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง นักท่องเที่ยว
ทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวและพักแบบโฮมสเตย์ รวมถึงการเข้ามาดูงานของ
หมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อศึกษาเป็นตัวอย่างและนำไปปรับใช้กับชุมชนของตนเอง และมีกลุ่ม
นักศึกษาลำดับต่าง ๆ ขอข้อมูลเพื่อศึกษาและค้นคว้า การดำเนินงานถือว่าประสบผลสำเร็จ
ได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เอกชน และที่สำคัญจากชุมชนบ้านแม่
กำปองที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในอนาคตคาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มปริมาณมากขึ้น

เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ ที่ชุมชนร่วมกันดำเนินการและได้รับการสนับสนุนจากสื่อต่าง ๆ ทางวิทยุ โทรทัศน์ วารสาร หนังสือพิมพ์ และบริษัททัวร์ต่าง ๆ ที่ช่วยประชาสัมพันธ์ให้หมู่บ้านแม่กำปอง

ปัญหาที่บ้านแม่กำปองประสบคือ การที่บุคคลภายนอกเดิมที่เข้ามาท่องเที่ยว ต่อมาเข้ามาตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านพร้อมดำเนินการกิจกรรมท่องเที่ยวและไม่ยอมรับกฎระเบียบของหมู่บ้าน ทางหมู่บ้านดำเนินการแก้ไข โดยคณะกรรมการของหมู่บ้านและชาวบ้านเชิญให้เข้าร่วมประชุม ผู้ประกอบการรายนี้ไม่เข้าร่วมประชุมและกล่าวว่าจะไม่เข้าร่วมโครงการกับชุมชน เมื่อเป็นดังนี้ ทางหมู่บ้านไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ประกอบการรายนี้ และถ้าชาวบ้านในชุมชนให้ความร่วมมือทางชุมชนจะไม่ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลผู้นั้นไม่ว่ากรณีใด ๆ เช่น การกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และสิทธิต่าง ๆ ที่พึงได้จากชุมชน

กิจกรรมการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปองเป็นดังนี้ วันแรกที่เดินทางมาถึงหมู่บ้าน นักท่องเที่ยวได้รับการต้อนรับจากผู้นำของหมู่บ้าน เจ้าของบ้าน และผู้นำเที่ยวในชุมชน ผู้นำของหมู่บ้านชี้แจงข้อมูลของหมู่บ้านให้นักท่องเที่ยวทราบ การท่องเที่ยวเริ่มขึ้นหลังจากเจ้าของบ้านพานักท่องเที่ยวเข้าบ้านพัก โดยพานักท่องเที่ยวชมภายในหมู่บ้าน ดูการทำหมวก การทำเครื่องเรือนไม้ไผ่ การจักสาน การทำสมุนไพร การหมักเมี่ยงรวมทั้งการชมสวนเมี่ยง การเก็บเมี่ยง ต่อจากนั้น ชมและพักผ่อนที่น้ำตกแม่กำปองที่มีความสูง 7 ชั้น ไปกราบพระที่วัดและไปเยี่ยมเด็กที่โรงเรียน ตอนค่ำดูการนั่งเมี่ยงและมัดเมี่ยง นักท่องเที่ยวร่วมรับประทานอาหารเย็นกับเจ้าของบ้านแบบทางเหนือโดยใช้ขันโตกและนั่งกับพื้น เช้าวันรุ่งขึ้นมีการตักบาตรหรือถวายสังฆทานที่วัด

ถ้าเที่ยวต่อในวันที่ 2 นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเที่ยวได้ 2 กิจกรรม คือ 1. เดินป่ามีผู้นำเที่ยวในชุมชนที่ชำนาญทางคอยให้บริการ ทางหมู่บ้านมีเส้นทางเดินป่า เส้นทางศึกษาธรรมชาติ โดยเดินผ่านสวนเมี่ยงขึ้นไปจนถึงดอยม่อนล้าน ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 5 กิโลเมตร มีความสูงกว่าระดับน้ำทะเล 1,700 เมตร ยอดดอยม่อนล้านเป็นจุดชมวิวยุคใหม่ได้ถึง 3 จังหวัดคือ ลำปาง เชียงใหม่ และลำพูน 2. นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเที่ยวได้ทั้งเชียงใหม่-ลำปาง ในเชียงใหม่เที่ยวสถานที่ใกล้เคียงเช่น น้ำพุร้อนสันกำแพง ถ้าเมืองออน และแหล่งท่องเที่ยวของเชียงใหม่ทั้งหมด ตอนเย็นกลับมาพักที่หมู่บ้านแม่กำปอง หรือไปเที่ยวในเขตจังหวัดลำปาง สถานที่ใกล้เคียงคือ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนเป็นต้น

บ้านนาเลาใหม่ (วารินทร์ วรินทร์เวช และคณะ: มปป. 5-9) ต. บ้านหลวง อ. เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาวตามพระราชกฤษฎีกา ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้าที่ 19 – 21 เล่มที่ 95 ตอนที่ 87 เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ. ศ. 2521

การคมนาคม สามารถเดินทางโดยรถยนต์ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 ผ่านอำเภอแมริม ตลาดแม่มาลัย อำเภอแม่แตง ถึงอำเภอเชียงดาว แยกซ้ายมือบริเวณ กม. 72 ไปตามเส้นทาง อำเภอเชียงดาว-เมืองคอน ผ่านบ้านถ้ำ ถ้ำเชียงดาว ประมาณ 5 กม. แยกซ้ายมือไปตามเส้นทาง วัดผาปล่อง เข้าไปยังอุทยานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว หรือเดินทางโดยรถโดยสารจาก จังหวัดเชียงใหม่ที่สถานีขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ “เชียงใหม่-ฝาง” หรือ “เชียงใหม่-ท่าตอน” ไปถ้ำ เชียงดาวและหารรถโดยสารต่อไปยังบ้านนาเลาใหม่

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่เป็นภูเขาสูงประมาณ 95 % สูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ย 300 – 2,225 เมตร มีพื้นที่ราบน้อยมาก ดอยหลวงเชียงดาวสูงเป็นอันดับ 3 ของประเทศสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 2,225 เมตร ที่อำเภอเชียงดาวมีถ้ำทั้งหมดประมาณ 18 ถ้ำ ถ้ำเชียงดาวเป็นถ้ำที่ยาว ที่สุดยาวประมาณ 5,129 เมตร มีระบบระบายน้ำภายในเฉพาะของดอยเชียงดาว ซึ่งเกิดจากน้ำ สะสมที่ยอดดอยไหลรวมลงมากัดเซาะหินปูนด้านล่างทางน้ำไหลจะไม่ปรากฏตามพื้นผิว แต่จะ ซึมลงใต้ดินทำให้หินปูนด้านล่างถูกกัดเซาะเป็นถ้ำหรือโพรงใหญ่ เช่น ภายในถ้ำหลวงเชียงดาว เป็นลำห้วยใต้ดินที่มีน้ำไหลตลอดปี อันเป็นต้นน้ำของลำห้วยหลายสายเช่น ห้วยนาเลา ห้วยแม่ ผาตั้ง ห้วยโป่ง ห้วยแม่กิด ห้วยแม่ฮัก ห้วยแม่มาดเป็นต้น ไหลผ่านที่ราบเชียงดาวลงสู่แม่น้ำปิง แม่น้ำแดงและแม่ตองทางทิศตะวันตก

สภาพพรรณพฤษชาติของดอยเชียงดาว (วารินทร์ วรินทร์เวช และคณะ: มปป, 11 - 14) แบ่งเป็น

1. ป่าดิบแล้ง ระดับความสูง 300 – 600 เมตร กระจายอยู่ทั่วไปตามพื้นที่หุบเขาและที่ เนินเขา พันธุ์ไม้เด่น เช่น ยางแดง ยางหมอกและปอขี้แฮด นอกจากนี้ยังมีปรังต้นขนาดใหญ่อยู่ ตามป่าโปร่งและเนินเขาพื้นที่ว่างทั่วไป

2. ป่าเบญจพรรณชื้น ระดับความสูง 500 – 900 เมตร มีไม้ยางและไม้หูกเป็นหลัก พื้นดินปกคลุมด้วยหญ้าแฉะและมีไม้ต้นขึ้นแซมทั่วไป เช่น เลียงมัน สกุลปอขี้แฮด และกว้าว จากนั้นจะแปรสภาพเป็นป่าที่มีไม้สักเป็นองค์ประกอบ

ระดับความสูง 550 – 700 เมตร เป็นพื้นที่ระดับสูงสุดที่ไม้สักขึ้นได้ ขึ้นปนกับมะส้าน แควหางต่าง

ระดับความสูง 700 – 900 เมตร พื้นที่โดยทั่วไปมีความลาดชันมากขึ้น พันธุ์ไม้มีความ แตกต่างไม่กลมกลืน เช่น สนสามใบ พะยอม รัง แดง ประดู่ พื้นล่างปกคลุมด้วยหญ้าหลายชนิด สภาพของเขาหินปูนที่โผล่เป็นปุ่มป่าเห็นเด่นชัดในระดับที่สูงขึ้นพรรณไม้ระดับใหญ่ค่อยหมดไป ในระดับนี้

ระดับความสูง 900 – 1,100 เมตร ลักษณะเด่นมีการผสมผสานของพรรณไม้ระดับล่าง คือ ป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณชื้น และระดับบนคือ ป่าดิบเขาและป่าเปิด มีความหลากหลาย

ของพรรณไม้มากที่สุด ไม้ต้นขนาดใหญ่ค่อยหมดไปและถูกแทนที่ด้วยพืชวงศ์ก่อ มีก่อแดงเป็นหลัก

3. ป่าดิบเขา ระดับความสูง 1,100 – 1,900 เมตร เป็นระดับที่มีความชุ่มชื้นสูงที่สุดมักมีเมฆหมอกปกคลุมตลอดปี พรรณไม้ต่าง ๆ ตามกิ่งก้านปกคลุมด้วยมอส เฟินและพืชต่าง ๆ เกาะอาศัย พื้นในระดับนี้ไปจนถึงยอดเขาพรรณพฤษชาติแบ่งออกเป็น 2 ชนิด

3.1 ป่าดิบเขา ระดับ 1,100 – 1,500 เมตร ความสูงระดับนี้มีการสะสมของหน้าดินมาก ไม้ล้มลุกและพืชชั้นล่างพบทั่วไปตามเหลือบหิน เช่น หนาดดอย เทียนนกแก้ว รองเท้านารี

ระดับ 1,200 เมตร ขึ้นไปความลาดชันสูงขึ้นบ่อยขึ้นขึ้นกระจายปะปนกอแอบหลวงและก่อแดง ระดับ 1,300 เมตร ขึ้นไปมีพืชสกุลก่อเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะก่อหมูหีน และไม้พุ่มเช่น ดาวราย เม้าแดง และส้มแปะ ที่โล่งแจ้งมีแดดจัดมีหญ้าหลายชนิดขึ้นอยู่หนาแน่นเป็นผืนหรือเป็นช่วง ๆ

3.2 ป่าดิบเขา ระดับ 1,500 – 1,900 เมตร พืชมีลักษณะเฉพาะ ระดับ 1,500 เมตร ไม้ต้นมีตามอ้างใหญ่และตามหุบเขา เช่น ก่อองและก่อนก

ระดับ 1,900 เมตร ที่เปิดบริเวณสันเขาจนถึงยอดเขามีหมูหีนขึ้นกระจายห่าง ๆ แซมด้วยก่อล้าน ก่อริ้ว และไม้พุ่มขนาดเล็กเช่น เปรมนา กุหลาบพันปีเชียงดาว ชมพูพาน ราชาวดีหลวง เป็นต้น พืชอิงอาศัยที่พบเป็นจำนวนมากเช่น สะเภาลม วานไก่แดง เฟินสกุลกะแตไต่ไม้ พญานาคราช นอกจากนี้ยังมีมอสและกล้วยไม้เช่น สกุลกาเรการ่อน สกุลหาย สกุลสิงโต

4. ป่าเปิดระดับสูง ระดับ 1,900 เมตร มีพืชชอบอุ่นหลายชนิดเช่น ส้มกุ้ง หรีดเชียงดาว เอื้องดิน กุหลาบพันปีเชียงดาว สุวรรณภา ตามพื้นล่างมีพรรณไม้ชอบอุ่นหลายชนิดเช่น สะเภาลม ฟ้ายคราม แสงแดง

บริเวณยอดดอยเป็นที่โล่งกว้าง มีไม้พุ่มล้มลุกขนาดเล็ก พืชวงศ์กก และหญ้าเป็นหลัก และมีพืชบางชนิดเช่น ฟองหินเหลือง กุหลาบพันปีเชียงดาว ฟ้ายคราม แสงแดง เหี่ยวจงและขาวป็น

ปัจจุบันเป็นที่น่าเสียดายที่พืชเฉพาะถิ่นและเขานิพูนที่สูงที่สุดดงมยิงแห่งเดียวของประเทศกำลังถูกทำลายอย่างรวดเร็ว พื้นที่ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ศึกษา การลักลอบเผาและตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำไร่และปลูกฝิ่น การเพิ่มปริมาณของนักท่องเที่ยวที่พักรวมโดยไม่มีระบบการควบคุมที่ชัดเจน ทำให้พื้นที่แห่งนี้ถูกทำลายเป็นพื้นที่กว้างเกือบถึงยอดดอย เป็นการยากที่จะทำให้อาชีพเหมือนเดิม

สภาพภูมิอากาศ มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 19.93 องศาเซลเซียส ในฤดูหนาวบนยอดหลวงเชียงดาวบางปีอุณหภูมิต่ำถึงติดลบ ในฤดูร้อนช่วงเดือนเมษายนอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 28.0 องศา

เซลเซียส ในฤดูฝน ฝนตกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน ฝนตกมากที่สุดเฉลี่ยประมาณ 1,183.5 มิลลิเมตร

ประวัติความเป็นมา ประวัติอำเภอเชียงดาวหรือเมืองเชียงดาว (ทวนทอง สัสดี ใน รายงานความก้าวหน้าการวิจัยช่วงที่ 1 วารินทร์ วรินทร์เวช และคณะ: มปป, 18 - 21) ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างในสมัยใดหรือยุคใด ไม่สามารถระบุได้ว่าบริเวณเมืองเก่าเชียงดาวตั้งอยู่ที่ใด ในพงศาวดารโยนกมีกล่าวไว้ว่าพระเจ้าเม็งรายมหาราชทรงตั้งราชธานีแห่งล้านนาไทยได้ยกเมืองเชียงดาวเป็นบำเหน็จความชอบในราชการสงครามแก่เจ้าไชยสงคราม ราชโอรสองค์ที่ 2 ในพงศาวดารอีกเช่นกันกล่าวถึงเมืองเชียงดาวว่า พระเจ้าบุเรงนองกษัตริย์พม่าได้ยกทัพเข้ามาตั้งทัพที่เมืองเชียงดาว ตามพระราชพงศาวดารได้กล่าวถึงเมืองเชียงดาวอีกครั้งในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้กรีธาทัพชุมนุมพลที่เมืองเชียงใหม่แล้วเดินทัพจากเมืองเชียงใหม่เข้าตีเมืองอังวะ ก่อนออกจากราชอาณาจักรได้ทรงยังทัพที่บ้านเมืองงาย อำเภอเชียงดาว ในพงศาวดารกล่าวถึงเมืองเชียงดาวเป็นครั้งคราวในระยะเวลาที่ห่างกันมาก ทำให้ไม่ทราบว่าเป็นเจ้าเมืองเชียงดาวบ้างต่อจากพระเจ้าไชยสงคราม แต่พอสรุปได้ว่า เมืองเชียงดาวเป็นเมืองเก่าแก่โบราณเมืองหนึ่ง มีอายุประมาณ 706 ปี นับถึง พ. ศ. 2546

การจัดการท่องเที่ยว ดอยหลวงเชียงดาวเป็นที่รู้จักในอดีต (วารินทร์ วรินทร์เวช และคณะ: มปป. 14 - 17, 96) เป็นพื้นที่ ๆ ปลุกฝันมีด้อมฝันที่สวบางม มีพรรณไม้กึ่งอัลไพน์ และเป็นภูเขาสูงอันดับ 3 ของประเทศ เป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวขึ้นไปท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในสมัยก่อนและในปัจจุบันมีลักษณะคล้ายกันคือ มีการจ้างลูกหาบและผู้นำทาง ปี พ.ศ. 2516 เป็นการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและนักศึกษาไทย โดยผู้นำทางได้ค่าจ้างวันละ 100 บาท ต่อคน และลูกหาบได้ค่าจ้างวันละ 50 บาท ต่อคน ปี พ. ศ. 2530 ผู้นำทางได้ค่าจ้างวันละ 150 บาท ต่อคน และลูกหาบได้ค่าจ้างวันละ 100 บาทต่อคนนักท่องเที่ยวนั้นขึ้น ไปดูต้นฝิ่นและพืชิตความสูงอันดับ 3 ของประเทศยังไม่รู้จักพรรณพืชกึ่งอัลไพน์มากนัก เมื่อมีการนำผลการศึกษารพรรณพืชบริเวณดอยหลวงเชียงดาวออกเผยแพร่ มีผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวนั้นเพิ่มมากขึ้น ปี พ. ศ. 2545 ผู้นำทางได้ค่าจ้างวันละ 300 บาท ต่อคน และลูกหาบได้ค่าจ้างวันละ 250 บาท ต่อคน ปัจจุบัน ผู้นำทางได้ค่าจ้างวันละ 500 บาท ต่อคน และลูกหาบได้ค่าจ้างวันละ 300 บาท ต่อคน จำนวนผู้นำทางและลูกหาบเพิ่มมากขึ้น มีจำนวนที่ลงทะเบียนถึง 123 คน และการท่องเที่ยว ดอยหลวงเชียงดาวเป็นแหล่งรายได้เสริมให้กับชุมชนอย่างดี

จากการศึกษาทางพฤกษศาสตร์และนิเวศวิทยาทำให้ทราบว่า จำนวนชนิดและปริมาณพรรณพืชต่าง ๆ บนดอยหลวงเชียงดาวลดจำนวนลงอย่างมาก บริเวณ กิ่วป่าคา และอ่างสกุลงระดับความสูง 1,700 - 2,100 เมตร ไม่มีชาวเขาอาศัยอยู่อย่างถาวร เนื่องจากไม่มีแหล่งน้ำที่

ถาวร การเข้าอยู่เพื่อทำไร่ไถนา ในช่วงฤดูฝนถึงฤดูหนาว โดยการตัดไม้และเผาพื้นที่ทำให้พรรณไม้ ลดลงอย่างรวดเร็ว การเผาพื้นที่ทำให้อุณหภูมิสูงขึ้นซึ่งมีผลต่อการออกดอกและการติดเมล็ดของ พืชหลายชนิด นอกจากนี้ชาวเมืองพื้นราบและชาวเขาที่อาศัยอยู่รอบดอยหลวงเชียงดาวขึ้นไปล่า สัตว์เช่น กวางผา ผีเสื้อและเก็บสมุนไพร ปัจจุบันเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาวทำการควบคุม และป้องกันทำให้ปัญหานี้ลดลงอย่างมาก

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ปี พ. ศ. 2545 มีประมาณ 1,534 คน พื้นที่ ๓ นักท่องเที่ยว เดินผ่านหรือพักแรม ถูกย่ำเสียหาย ขยะกระจายอยู่ทั่วบริเวณ มีการนำพรรณไม้ สำคัญออกไป หรือมีการตัดไม้เพื่อเป็นอุปกรณ์พักแรมหรือเป็นเชื้อเพลิง มีผลทำให้บริเวณที่พัก แรมมีสภาพเสื่อมโทรม ปี พ. ศ. 2545 อาสาสมัครและเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว ทำการเก็บขยะได้ถึง 120 กิโลกรัม ขยะเหล่านี้มีผลต่อระบบนิเวศ พรรณพืช และสัตว์ป่า สถานี วิจัยสัตว์ป่าเชียงดาวพบมูลกวางผา มีเศษถุงพลาสติกปนอยู่ แสดงว่าสัตว์ป่ากินอาหารจากเศษ ขยะ ถ้าเศษขยะเป็นพิษหรือย่อยสลายยากเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่าโดยตรง ขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้ง ไว้ก่อให้เกิดมลพิษต่อดิน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสมดุลของสังคมพืชกึ่งอัลไพน์ ดินที่มี อยู่ตามซอกหินเป็นชั้นดินตื้น ๆ ตามยอดเขา ถูกขุดเพื่อฝังขยะเมื่อทำซ้ำความเข้มข้นของแร่ธาตุใน ดินที่เคยสมดุลสำหรับพืชจะเปลี่ยนไป เช่นเดียวกับพื้นที่ ๆ ใช้เป็นสุขาหรือเป็นที่ตั้งแคมป์ประจำ

บ้านแม่กลางหลวง (โคมศิริ สุทิน และคณะ: 2548, 28-34) ตั้งอยู่ในหุบเขานาชั้นบันได พื้นที่ ลุ่มน้ำชั้น 3 ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ เขตการปกครองหมู่ 17 ต. บ้านกลางหลวง อ. จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

การคมนาคม สามารถเดินทางด้วยรถยนต์หรือรถประจำทาง เส้นทางเดียวกันกับการเดินทาง ไปดอยอินทนนท์สายเชียงใหม่-ฮอด ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 108 ผ่านอำเภอดอยเต่า อำเภอสันป่าตอง และอำเภอมองทอง เป็นระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร และเดินทางต่อไปตาม เส้นทาง อำเภอมองทอง-อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ทางหลวงหมายเลข 1009 ก่อนถึงตัว อำเภอมองทอง แยกขวามือถนนสายหลักไปอำเภอมะแม่ม และที่ทำการอุทยานแห่งชาติดอยอิน ทนนท์ เมื่อผ่านด่าน ขั้บรถอีกประมาณ 45 กิโลเมตรก่อนถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติดอยอิน ทนนท์ จะเห็นพื้นที่โล่งทำนาชั้นบันไดอยู่ทางซ้ายมือพร้อมป้ายข้างทาง “หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิง นิเวศ บ้านแม่กลางหลวง”

ภูมิอากาศ ประกอบด้วย 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว มีสภาพอากาศเย็นสบายตลอด ปี

สภาพภูมิประเทศ ที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชนบ้านแม่กลางหลวงเป็นพื้นที่ราบริมลำห้วยท้อ ลำห้วย ผาลาด ลำห้วยน้ำแดง และลำห้วยแม่กลาง บริเวณลุ่มน้ำแม่กลางหรือภาษาถิ่นเรียกว่า “แม่

กลางคือ” เป็นที่อาศัยของชนเผ่ากะเหรี่ยง กลุ่มชาติพันธุ์สะกอหรือยางขาวในภาษาราชการ หรือที่รู้จักกันในชื่อ ปกาเกอะญอหรือคานยอ (Kanyaw) หมายถึง ผู้มีความสมถะเรียบง่าย บริเวณลุ่มน้ำแม่กลางประกอบด้วยชุมชนย่อย 4 ชุมชนคือ ชุมชนบ้านอังก้าน้อย ชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ชุมชนบ้านหนองหล่ม และชุมชนบ้านผาหมอน ชุมชนทั้ง 4 ชุมชน ถือว่าตนเป็นญาติพี่น้องกัน เนื่องจากมีความผูกพันกันตามชาติพันธุ์

ประวัติความเป็นมา (เบญจวรรณ วงศ์คำ และคณะ: 2548, 11-13) จากการบอกเล่าของผู้เฒ่าว่า ชาวบ้านแม่กลางหลวงอพยพมาจากประเทศพม่าเข้ามาอยู่บริเวณพื้นที่อุทยานประมาณ พ.ศ. 2330 ต่อมาได้อพยพมาอยู่ที่บ้านแม่กลางหลวงปัจจุบัน เดิมตั้งบ้านเรือนบริเวณนาขั้นบันได ตรงปากทางเข้าหมู่บ้านหรือที่ทำการศูนย์บริการการท่องเที่ยวบ้านแม่กลางหลวงปัจจุบัน เมื่อสมาชิกเพิ่มมากขึ้นได้แยกบ้านเรือนมาอยู่บริเวณบ้านล่าง และมีการโยกย้ายบ้านเรือนไปมาตามความเชื่อว่ามีผู้นำเสียชีวิตหรือเกิดโรคระบาดต้องทำการย้ายถิ่น ซึ่งอาจทำการย้ายในระยะที่ไม่ห่างกันนักพอเป็นพิธี และหยุดเคลื่อนย้ายตั้งเป็นชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ผู้นำของชาวปกาเกอะญอเรียกว่า “ฮิโซ” สืบทอดตำแหน่งตามสายเลือดฝ่ายชาย (ทางบิดา) ทำหน้าที่ดูแลและเริ่มพิธีการจัดกิจกรรมตามประเพณีตามความเชื่อของชุมชนที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ภายในชุมชนเองมีการปกครองตามกลไกความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่ผู้อาวุโสมีอำนาจเหนือผู้ด้อยอาวุโส ผู้อาวุโสมักมีบทบาทต่อการดูแลกฎข้อห้ามตามความเชื่อตามประเพณีของชนเผ่า นอกจากนี้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนลุ่มน้ำแม่กลาง ดำเนินไปในแนวความเชื่อตามประเพณีและวัฒนธรรมของชนเผ่าที่สืบทอดกันมา พิธีพาดธรมชาติ เอื้ออาทรต่อกันชนที่พี่น้อง ภูมิปัญญาที่มีมาแต่เดิมถ่ายทอดสู่ชนรุ่นปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นงานฝีมือ ความรู้เรื่องสมุนไพร หรือการเกษตรเป็นต้น

การจัดการท่องเที่ยว (เบญจวรรณ วงศ์คำ และคณะ: 2548, 17-20, 41, โฉมศิริ สุทิน และคณะ: 2548, 28-34)) บริษัทเอกชนได้เข้ามาจัดตั้งศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประมาณปี พ. ศ. 2541 ชาวบ้านเข้าร่วมดำเนินการมีผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ทำกินของ สมศักดิ์ ศรีภูมิ ที่กันออกจากเขตอุทยานฯ สร้างเป็นบ้านพักและร้านอาหารอย่างละ 1 หลัง และลานสำหรับกางเต็นท์ จัดกิจกรรมนันทนาการ ใช้เงินทุนของบริษัทนำเที่ยว ผู้ดูแลการจัดกิจกรรมบริการนักท่องเที่ยวคือ นายทองคำ ชูทองสุข การดำเนินการในช่วงแรกเกิดปัญหาระหว่างกลุ่มและชาวบ้าน เนื่องจากชาวบ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่สามารถอธิบายการทำงานของกลุ่มให้ชาวบ้านในหมู่บ้านได้ แก้ไขปัญหาโดยจัดให้มีการประชุมทุกเดือนทำให้ชาวบ้านได้รู้ถึงการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ต่อมามีปัญหาระหว่างบริษัทนำเที่ยวเอกชนและสมาชิกสหกรณ์ (กลุ่มชาวบ้าน) ที่ไม่สามารถยอมรับภาวะการขาดทุน

ของสหกรณ์ ประกอบกับไม่มีความรู้เรื่องระบบบัญชี ไม่เข้าใจว่าทำไมไม่มีการปันผล รวมทั้งไม่มีความเชื่อใจบริษัท จึงมีมติให้บริษัทนำเที่ยว ถอนตัวออกจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ชาวบ้านเห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมาสามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน แต่บริษัทไม่ต้องการแบ่งผลกำไร และระยะหลังเจ้าหน้าที่บริษัทจะเข้ามาดำเนินการจัดกิจกรรมให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งหมดโดยไม่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมีส่วนร่วม

นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง บุษบา สิทธิการ และคณะ (ในมติใหม่ท่องเที่ยวในวิถีปกาสณอ ชุมชนแม่กลางหลวง เบญจวรรณ วงศ์คำ และคณะ: 2548, 21-23, 44, 50) แนะนำชาวบ้านแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบ “งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น” เมื่อได้ข้อสรุปร่วมกันว่าต้องทำวิจัย บุษบา สิทธิการ ในฐานะหัวหน้าโครงการได้เสนอโครงการวิจัย “โครงการการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านแม่กลางหลวงดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่” ชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ได้ร่วมมือพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้การดูแลของนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวโดยดำเนินโครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านแม่กลางหลวง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัยสำนักงานภาคใจพิริยคือ รูปแบบและกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมต่อแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ควรเป็นอย่างไร มีเป้าหมายให้ชุมชนสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืนทั้งต่อตนเองและต่อระบบนิเวศ ชุมชนแม่กลางหลวงเสริมศักยภาพดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชนเผ่า เพื่อบริการความรู้ทางวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของชาวบ้าน และเป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน นอกจากประโยชน์ทางการท่องเที่ยวแล้ว ชุมชนยังใช้เป็นที่พักผ่อนและอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีชนเผ่าที่กำลังเสื่อมหายไปให้คงอยู่ในรุ่นลูกหลานได้ในอนาคต

ชุมชนแม่กลางหลวงเปิดทำการศูนย์กรท่องเที่ยวที่ชุมชนดูแลกันเองคือ ศูนย์บริการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดอยอินทนนท์ 68 หมู่ 17 บ้านแม่กลางหลวง กม. 26 ต.บ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และเปิดบริการที่พักแบบโฮมสเตย์ ศึกษาวิถีชีวิตร่วมกับชาวบ้าน มีกิจกรรมการท่องเที่ยวคือ ชมพิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน ดื่มน้ำกาแฟสูตรกะเหรี่ยง ที่สามารถคั่วและบดเองได้ ชมแปลงพืชผักและไม้เมืองหนาวเช่น ลิ้นจี่ เฮอร์บีร่า สตอเบอรี่ เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และผลผลิตทางการเกษตรจากแปลง และเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ชุมชนเองได้ช่วยกันร่างกฎระเบียบบ้านที่ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และติดประกาศประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบ

บ้านแม่ละนา ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ห่างจาก อำเภอปางมะผ้า 18 กิโลเมตร ทางเข้าชุมชนเป็นถนนลาดยางและดินลูกรัง

การคมนาคม สามารถเดินทางด้วยรถยนต์จากอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนถึงหมู่บ้าน ตามเส้นทาง แม่ฮ่องสอน-ปาย เป็นถนนลาดยางและดินลูกรังสลับกันไป ในหมู่บ้านมีโทรศัพท์สาธารณะและ ไปรษณีย์ย่อยในชุมชน ซึ่งอยู่หน้าวัดประจำชุมชน

สภาพภูมิประเทศ (สุภาวดี มีสิทธิ์ และคณะ: 2545, 18-33) ตั้งอยู่บริเวณที่ราบในหุบเขาและ ใกล้แหล่งน้ำที่สำคัญคือพื้นที่ป่าต้นน้ำอยู่ทางทิศเหนือ มีเนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ นอกจากนี้มี การแบ่งพื้นที่ป่าในชุมชนออกเป็น 5 เขตดังนี้ พื้นที่ป่าต้นน้ำ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าใช้สอย พื้นที่เลี้ยงสัตว์ และพื้นที่เจ้าเมือง ชุมชนแม่ละนาประสบปัญหาทำการเกษตรไม่ได้ผลเท่าควร เนื่องจากดินบริเวณนี้เป็นดินเค็ม รวมทั้งมีการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกทำให้เกิดปัญหาดิน เสื่อม และต้องใช้สารเคมีมากขึ้น ปัจจุบันเห็นว่าต้องทำการเกษตรแบบธรรมชาติที่ไม่ใช้สารเคมี

ภูมิอากาศ ประกอบด้วย 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ช่วงเดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์ เป็นช่วงหน้าหนาวที่มีอากาศหนาวและเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประวัติความเป็นมา เป็นชาวไทยใหญ่หรือไต อพยพมาจากประเทศพม่าเพราะไม่มีอิสระและ ถูกกลุ่มโจรชาวจีนรบกวน มาตั้งบ้านเรือนที่เชิงช้าง ประมาณ 20 หลังคาเรือนโดยมีนายฮ้อย สามมีอาชีพพ่อค้าที่เดินทางตลอดเวลา ทำให้มีที่พำนักไม่เป็นหลักแหล่งเป็นผู้นำของชุมชนได้ไม่นาน ต่อมานายสง่าก็ ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้นำคนใหม่หรือเป็นก้ำคนใหม่ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความยุติธรรม ต่อมาภายในชุมชนเกิดการเจ็บป่วยและล้มตาย จึงอพยพย้าย จากเชิงช้างไปเวียงแหง 10 หลังคาเรือน อีก 10 หลังคาเรือน มาตั้งบ้านเรือนที่บ้านแม่ละนา ชุมชนที่อพยพมาบ้านแม่ละนานั้น ตั้งบ้านเรือนได้ประมาณ 1 ปี ก็ไม่ถูกกับนายทุนที่มีความรู้ ทางด้านวิชาอาคมหรือไสยศาสตร์ ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ก่อนพร้อมกับ 4 – 5 ครอบครัว จึงมีการ เลือคนำใหม่ ชาวบ้านจำต้องเลือกนายทุนเป็นผู้นำหรือเป็นก้ำ นายสง่าก็ จึงอพยพไปอยู่ที่ เวียงแหง

ต่อมาทางการแต่งตั้งนายสิบเอกปัญญา บ้านปางมะผ้าเก่าเป็นกำนัน ซึ่งผู้นำบ้านแม่ละนาต้องขึ้นอยู่กับกำนันที่นี่ ที่บ้านแม่ละนามีตระกูลเก่าแก่เป็นที่รู้จักและสืบลูกหลานมาจนถึง ปัจจุบันมี ตระกูลวงศ์เมืองและตระกูลวงศ์จันทร์

การจัดการท่องเที่ยว ที่บ้านแม่ละนา ปี พ.ศ. 2548 นายเวส เจ้าของเกสเฮ้าส์ และบริษัท ทัวริซึมเชียงใหม่ได้นำนักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น เกาหลี และอื่น ๆ มาท่องเที่ยวที่บ้านแม่ละนา ชาวบ้านเจ้าของแหล่งพื้นที่ไม่ได้รับผลประโยชน์ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวทำความเสียหายให้กับแหล่งธรรมชาติ เช่น หินงอกหินย้อยในถ้ำ มีการ

ขโมยของออกจากถ้ำ มีการวาดรูปตามผนังถ้ำ และมีคฤศก์ต่างถิ่นไม่เข้าใจวัฒนธรรม
ระเบียบประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ดังนั้นชาวบ้านแม่ละนาได้รวมตัวกันในปี 2539
โดยมีกำนันพรหมชัย คำเขียวเป็นผู้นำ และสมาชิกประมาณ 30 คน จัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวขึ้น โดย
เป็นมัคคุเทศก์พานักท่องเที่ยวไปเที่ยวถ้ำ ในการนี้ได้รวมกลุ่มลงรายชื่อเสนอต่อแหล่งทุนมียาชา
ว่าและ อบต.ท่าถนน เพื่อความสะดวกในการเดินทางไปถ้ำ กลุ่มนี้อยู่ได้ไม่นานก็สลายตัวลง
เพราะไม่มีนักท่องเที่ยว

ปี พ. ศ. 2542 ชาวบ้านได้รวมตัวกันอีกครั้ง มีนายจำรูญ วงค์จันทร์เป็นผู้นำ มีสมาชิก
40 คน นายจุ่ม ขยาศักดิ์สิทธิ์ เป็นประธาน ได้งบประมาณจากโครงการฟื้นฟูชีวิตและวัฒนธรรม
แม่ฮ่องสอน ในการจัดทำป้ายบอกชี้ทางและข้อมูลของกลุ่มท่องเที่ยว แต่อยู่ได้ไม่นานก็สลายตัว
เนื่องจากไม่มีนักท่องเที่ยวหรือมีก็น้อย ต่อมาปี พ.ศ. 2543 ได้มีการรื้อฟื้นกลุ่มท่องเที่ยวขึ้นมา
โดยนายจำรูญ วงค์จันทร์ และนายสุทัศน์ เดชทรงชัย ทางกลุ่มได้ปรึกษาหาเรือเพื่อหาแนวทางที่
เหมาะสมในการทำการท่องเที่ยวโดยประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ จัดการสัมมนา
โดยได้รูปแบบการจัดท่องเที่ยว โดย 3 หมู่บ้าน คือ แม่ละนา บ่อไคร้ และจำโบ เป็นหมู่บ้านนำ
ร่อง มีการวิจัยโดยได้รับการสนับสนุนจากโครงการฟื้นฟู ฯ และสกว. โดยนางสาวสุภาวดี มีสิทธิ์
เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ หลังจากงานวิจัยเสร็จสิ้นลง ชาวบ้านแม่ละนามีความเข้าใจและมี
ประสบการณ์ในการจัดการ และมีความพร้อมที่ดีขึ้น และเห็นปัญหามากขึ้น เริ่มมีนักท่องเที่ยว
มาเที่ยวมากขึ้น แต่ชุมชนได้รับผลกระทบเกิดขึ้นจากการทำโฆษณาของบริษัทที่คนในชุมชนไม่มี
ส่วนร่วม โดยไม่คำนึงถึงทรัพยากรสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชน คนในพื้นที่ประกอบ
ธุรกิจส่วนตัว สร้างเกสต์เฮ้าส์ และมีบริษัทท่องเที่ยวติดต่อเป็นแหล่งที่พักประจำที่จะส่ง
นักท่องเที่ยวมา รายได้ของชุมชนที่ตกลงกันว่าจะมีการสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปนอนตาม
บ้านสมาชิกได้รับผลกระทบ ชุมชนได้จัดเวทีพูดคุยในประเด็นนี้ที่มีความเข้าใจไม่ตรงกัน และ
กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการทำการท่องเที่ยว ว่ามีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไร ต่อทรัพยากร
สิ่งแวดล้อม ต่อวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณีอย่างไร ชุมชนควรแก้ปัญหาโดยประสานความ
ร่วมมือในการแก้ปัญหาระหว่างชุมชนต่อชุมชน หรือชุมชนต่อกลุ่มหรือบริษัททัวร์ หรือหน่วยงาน
รัฐ หรือต่อองค์กรพัฒนา และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งในการดำเนินงานนั้นต้องอาศัย
ความรู้ กิจกรรมช่วยเสริม เพื่อการดำเนินการต่อเนื่อง

บ้านห้วยฮี้ ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ห่างจากตัวเมือง
แม่ฮ่องสอนประมาณ 26 กิโลเมตร

การคมนาคม สามารถเดินทางด้วยรถยนต์จากอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนถึงหมู่บ้าน ตามเส้นทาง
แม่ฮ่องสอน-บ้านแม่สะกิด-วัดจันทร์ ใช้เวลาประมาณ 1.50 ชั่วโมง ถ้าเดินเท้าประมาณ 8 ชั่วโมง

สภาพภูมิประเทศ (อาศรี ฉโย และคณะ: มปป., 63, 85) เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่ามา ๆ ชนิด มีพันธุ์กล้วยไม้ป่าไม่ต่ำกว่า 92 ชนิด ดอยปุยหลวงเป็นภูเขาสูงชัน สูงเหนือระดับน้ำทะเล 900 – 1,772 เมตร อยู่ในเขตป่าสงวน มียอดเขาสูงที่สุดในจังหวัดแม่ฮ่องสอนชื่อดอยปุย อยู่ในบริเวณ การดูแลรักษาของหมู่คนป่าเกอะญอหรือกะเหรี่ยง ที่เรียกดอยปุยหลวงว่า “ดอยจ้อจ๊ะ” แปลว่า ดอยรูปจิ้ง คำว่า “ดอยปุยหลวง” เรียกตามชื่อดอกไม้ชนิดหนึ่งคือ ดอกปุย ออกสีม่วง ๆ พบมาก บริเวณยอดดอยแห่งนี้ ชุมชนได้ช่วยกันทำแนวป้องกันไฟป่ารวมทั้งเผาระวังไม่ให้ไฟไหม้ป่า อนุรักษ์และป่าต้นน้ำ ดอยปุยหลวงเป็นป่าชุมชน เป็นต้นน้ำของบ้านห้วยฮี้และบ้านน้ำสุหายใจ มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,772 เมตร มีหน้าผาสูงชัน เป็นที่อยู่อาศัยของกวางผาและเงี้ยวผา มาก่อน สภาพภูมิประเทศเป็นจุดดึงดูดให้ผู้คนมาสัมผัสอากาศบริสุทธิ์ ความหนาวเย็นกับทะเลหมอกยามเช้า และพระอาทิตย์ที่สวยงามยามเย็น คนท้องถิ่นให้ความเคารพต่อเจ้าที่ ที่ยอดปุย ไม่มีใครกล้าทำสิ่งที่เป็นอัปมงคลโดยเด็ดขาด ไม่พูดจาดูหมิ่นเจ้าที่คือ พุดจาไม่สุภาพ ไม่ปัสสาวะหรืออุจจาระบริเวณนี้ ที่ดอยปุยนี้มักพบซากหัวกะโหลกและกระดูกสัตว์เกือบทุกชนิด เช่น เสือ หมี กวาง กระตัง เหมือนเป็นสุสานสัตว์ป่า

สภาพป่ารอบหมู่บ้าน มีลักษณะเป็นป่าผสมที่หลากหลายเช่น ป่าเต็งรัง ป่าไผ่ และป่าสน ชื่อหมู่บ้าน “ห้วยฮี้” มาจากทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ติดลำห้วยและรอบ ๆ หมู่บ้านมีไม้ไผ่ คนไทยใหญ่เรียก “ไม้อี้” ดังนั้นจึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า “ห้วยฮี้” คนป่าเกอะญอเรียก “กลอดิ” หมายถึง ต้นน้ำห้วยฮี้

ภูมิอากาศ ประกอบด้วย 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ช่วงเดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์ เป็นช่วงหน้าหนาวที่มีอากาศหนาวและเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประวัติความเป็นมา หมู่บ้านห้วยฮี้เป็นชุมชน “กะเหรี่ยงสะกอ” เรียกตัวเองว่า “ป่าเกอะญอ” อพยพมาจากบ้านห้วยฮี้เมื่อประมาณ 170 ปี มีการเคลื่อนย้ายไปมาอยู่ในบริเวณนี้ตลอดเวลา เมื่อเกิดโรคระบาดหรือการตายเกิดขึ้น เดิมทีกระเหรี่ยงบ้านห้วยฮี้นับถือผีหรือผีบรรพบุรุษ แต่เมื่อเปลี่ยนศาสนานับถือศาสนาคริสต์ในปี พ. ศ. 2524 ก็ไม่มีการเคลื่อนย้ายหมู่บ้านไปมาอีก บ้านห้วยฮี้เดิมเป็นบริวารของหมู่ที่ 4 ตำบลผาป่อง ต่อมามีการประกาศให้บ้านห้วยฮี้เป็นหมู่ที่ 8 ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีนายสาหมิง ต่าหมือหลือ เป็นผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 – 2548

การจัดการท่องเที่ยว (อาศรี ฉโย และคณะ: มปป., 57 - 68) ได้ริเริ่มขึ้นจากการที่โครงการฟื้นฟูชีวิตและวัฒนธรรม เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนใน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เริ่มการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนตั้งแต่ปี พ. ศ. 2539 ทำการสำรวจและคัดเลือกหมู่บ้านนำร่อง ทดลองทำที่บ้านห้วยฮี้ ต. ห้วยปูลิง อำเภอเมือง ชาวบ้านห้วยฮี้ตัดสินใจรวมกลุ่มจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หลังจากมี

การจัดเวทีเชิงวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชนเมื่อเดือนกันยายน พ. ศ. 2539 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชนเข้าใจถึงศักยภาพและข้อจำกัดต่าง ๆ การพึ่งพิงผลิตผลทางการเกษตรมีข้อจำกัดถ้าขยายพื้นที่เท่ากับทำลายป่าเพิ่มขึ้น และพบว่าหมู่บ้านของตนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่คนภายนอกสนใจ เช่น ดอยปุยหลวง ความอุดมสมบูรณ์และความงามของธรรมชาติ วิถีชีวิตวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจของท้องถิ่น ตลอดจนบทบาทการอนุรักษ์ของชาวบ้านที่ทำให้ป่าอุดมสมบูรณ์ ชุมชนได้ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ. ศ. 2540 – กุมภาพันธ์ พ. ศ. 2541 เริ่มตั้งแต่การศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ทรัพยากรบุคคลและกลุ่มบุคคล และระดมกำลังคนพัฒนาระบบต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงทางกายภาพและความสะอาดภายในหมู่บ้าน การปรับปรุงเส้นทางเดินป่า มีการฝึกอบรมการสื่อสาร การแสดงออกทางวัฒนธรรม การผลิตและการปรุงอาหาร การต้อนรับผู้มาเยือน การทำบัญชี การกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาต่าง ๆ การดูแลรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ตั้งกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวเริ่มเมื่อ วันที่ 28 พฤศจิกายน พ. ศ. 2540 ประกอบด้วยสมาชิก 37 คน มีคณะกรรมการบริหาร 13 คน สมาชิกถือหุ้น หุ้นละ 50 บาท ไม่เกิน 10 หุ้นต่อคน จากการที่ชุมชนเปิดหมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเมื่อเวลาผ่านไปชุมชนพบว่า ความเชื่อ พิธีกรรม คำสอน ประเพณีปฏิบัติ และวิถีชีวิตชนเผ่าเป็นภูมิ-ปัญญาที่ควรค่าแก่ความภาคภูมิใจ คนหนุ่มสาวได้เรียนรู้จากผู้อาวุโส ทำให้คนหนุ่มสาวมีความมั่นใจที่จะสืบทอดคุณค่าดังกล่าวต่อไป

ผู้เสริมประสบการณ์ความรู้

การทำวิจัยนี้ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการทำวิจัย “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชนระยะที่ 1” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สกว. สำนักงานภาค รวมทั้งบุคคลากรของสกว. สำนักงานภาค และการเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์การทำวิจัย และทัศนคติมุมมองต่าง ๆ จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการของสกว. สำนักงานภาคเหนือ ได้แก่

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การสังเคราะห์ ยุทธศาสตร์ความรู้ งานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ” วันที่ 24-25 สิงหาคม 2549 ณ ห้องประชุม โรงแรมโบทานิค รีสอร์ท เชียงใหม่ ซึ่งในการประชุมได้สังเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากสกว.สำนักงานภาคเหนือ ได้แก่ ชุมชนแม่กำปอง จ.เชียงใหม่ ชุมชนแม่กลางหลวง จ.เชียงใหม่ ชุมชนแม่กา จ.พะเยา ชุมชนรอบดอยหลวงเชียงดาว จ.เชียงใหม่ ชุมชนหนองแม่นา จ.เพชรบูรณ์ โดยกล่าวถึงแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เงื่อนไขและกิจกรรมในการจัดการ

ท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนที่ขึ้นอยู่กับศักยภาพของพื้นที่นั้น ๆ ตลอดจนการกล่าวถึง ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังนักวิจัยในพื้นที่ยังให้แง่มุม แนวคิดถึงการบูรณาการหน่วยงานในพื้นที่ และการสร้างพลังเครือข่ายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งในการสัมมนานี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนายังได้แลกเปลี่ยนข้อมูลในการประชุมกลุ่มย่อย เช่น เป้าหมายของการท่องเที่ยว หรือขั้นตอน/วิธีการในการท่องเที่ยว ปัจจัยความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นต้น

การประชุมเชิงปฏิบัติการ “รณรงค์เยาวชนวิจัย ความรู้สู่ความเข้าใจครั้งที่ 6” วันที่ 16 – 17 พฤศจิกายน 2549 ณ หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ที่ 5 (น้ำตกหมอกฟ้า) ในที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมุมมองการทำวิจัยแต่ละพื้นที่ รวมทั้งความรู้ที่ได้จากวิทยากร

การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ รณรงค์ครั้งที่ 7 “เครือข่ายชุมชนท่องเที่ยวสู่องค์กรท่องเที่ยวโดยชุมชนแห่งประเทศไทย” วันที่ 4 มีนาคม 2550 ณ ห้องประชุมฝ่ายศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาชุมชนแห่งประเทศไทย รายงานความก้าวหน้าของแต่ละโครงการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระดมความคิดในการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว

แหล่งความรู้ที่สำคัญ คือ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากทีมวิจัยชุมชนและชุมชนที่ทำการวิจัยทั้ง 5 พื้นที่ ที่ให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็นตลอดจนมุมมองต่าง ๆ และร่วมทำการวิจัย อันเป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ทำให้การวิจัยขับเคลื่อนไปได้ตามแผนการดำเนินงาน

งานวิจัยนี้สามารถดำเนินการได้โดยได้รับการสนับสนุนให้ทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยพายัพ และได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านความรู้และทุนจากสกว. สำนักงานภาค รวมทั้งชุมชนทั้ง 5 ชุมชนที่ร่วมทำการวิจัย ตลอดจนศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ ทางด้านชุมชนได้ข้อมูลโดยการสอบถามความรู้ความเข้าใจจากโครงการวิจัยระยะที่ 1 และจัดเวทีอภิปรายร่วมกับชุมชนที่ทำการวิจัย ข้อมูลที่ทำการศึกษานั้น ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ อุตสาหกรรม การบริการที่พักรูปแบบโฮมสเตย์และกิจกรรมของชุมชน ที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนเพื่อร่วมกันกำหนดมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ร่วมกับชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นมาตรฐานระดับชุมชน และเพื่อหามาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชนในระดับชุมชน ตามศักยภาพของชุมชนควบคู่กับการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ถูกต้องและยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยกำหนดขอบเขตเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาเยือน หมู่บ้านที่ทำการวิจัย 5 หมู่บ้าน รวมทั้งชุมชนในพื้นที่ทำการวิจัย 5 หมู่บ้าน จังหวัดเชียงใหม่ 3 หมู่บ้าน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน 2 หมู่บ้าน ได้แก่

1. บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จ. เชียงใหม่
2. บ้านนาเลาใหม่ อำเภอเชียงดาว จ. เชียงใหม่
3. บ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จ. เชียงใหม่
4. บ้านแม่ละนา อำเภอปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอน
5. บ้านห้วยฮี้ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จ. แม่ฮ่องสอน

ทั้ง 5 ชุมชน มีฐานความเข้าใจในการดำเนินการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ และการดำเนินการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ที่จัดการโดยชุมชน ทั้งยังเป็นชุมชนที่ร่วมโครงการวิจัย “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชนในระยะที่ 1” ในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 นี้ ชุมชนมีความสนใจและต้องการดำเนินการวิจัยต่อจากระยะที่ 1

สถานที่ศึกษาวิจัย

พื้นที่ทำการวิจัยยังคงเป็นพื้นที่ทำการวิจัยระยะที่ 2 โดยทำการวิจัยต่อจากระยะที่ 1 ในจังหวัดเชียงใหม่ 3 หมู่บ้าน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน 2 หมู่บ้าน ได้แก่

1. บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จ. เชียงใหม่
2. บ้านนาเลาใหม่ อำเภอเชียงดาว จ. เชียงใหม่
3. บ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จ. เชียงใหม่
4. บ้านแม่ละนา อำเภอปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอน
5. บ้านห้วยฮี้ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จ. แม่ฮ่องสอน

กลุ่มเป้าหมายและนักวิจัย

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาเยือนพื้นที่ทั้ง 5 หมู่บ้าน ที่กล่าว โดยระยะแรกใช้แบบสอบถามทดสอบ (Pretest) ที่นำผลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มาศึกษาและ

จัดทำแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล จำนวน 10 ตัวอย่างในแต่ละพื้นที่วิจัย รวมเป็นจำนวน 50 ตัวอย่าง โดยไม่แยกประเภทนักท่องเที่ยวในจำนวนที่เท่า ๆ กัน และจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่วิจัย โดยทีมวิจัยชุมชน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน (เดือนตุลาคม 2549)

กลุ่มนักวิจัยหลักเป็นนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยพายัพ และกลุ่มนักวิจัยร่วมเป็นนักวิจัยของแต่ละชุมชน มีรายนามดังนี้

นายฐิติ ฐิติจำเริญพร	หัวหน้าโครงการ
นางนุชรี กิมสุวรรณ	นักวิจัยหลัก
นางกัญญา เตชะอุด	นักวิจัยหลัก
นายพรหมินทร์ พวงมาลา	นักวิจัยชุมชน บ้านแม่กำปอง
นายคมศักดิ์ วงษ์สุข	นักวิจัยชุมชน บ้านนาเลาใหม่
นายสมศักดิ์ ศิริภูมิ	นักวิจัยชุมชน บ้านแม่กลางหลวง
นายจำรูญ วงศ์จันทร์	นักวิจัยชุมชน บ้านแม่ละนา
นายอาศรี ฉิโย	นักวิจัยชุมชน บ้านห้วยฮี้

*สามารถดูรายชื่อนักวิจัยร่วมของแต่ละพื้นที่ได้ในภาคผนวก หน้า 106-107.

แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

1. ประเภทของข้อมูล

- 1.1 ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการประชุมร่วมกันระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน 5 พื้นที่วิจัย
- 1.2 ข้อมูลทุติยภูมิได้จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 ข้อมูลได้จากการเข้าร่วมสัมมนาที่เกี่ยวข้อง

2. วิธีการเก็บข้อมูล

- 2.1 นักวิจัยหลักลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสนทนาและเปลี่ยนข้อมูล และแนวคิดมุมมองต่าง ๆ ร่วมกับนักวิจัยชุมชน
- 2.2 การทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชนในการทำแบบทดสอบ (Pretest)

2.3 นักวิจัยชุมชนเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวกว่า 5 พื้นที่ ๆ ละ 10 ชุด รวม

50 ชุด แต่สามารถรวบรวมแบบสอบถามได้จำนวน 61 ชุด จาก 5 ชุมชน การวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย (แบบสอบถาม) โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability Analysis – SCALE (ALPHA) เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยว่าสามารถนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวได้หรือไม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 61 คน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.891 สรุปได้ว่า มีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 89.10

2.4 นักวิจัยหลักสรุปประเด็นจากการทดสอบเครื่องมือวิจัย (แบบสอบถามนักท่องเที่ยว) เพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทั้งสองภาษา โดยนักวิจัยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อการประมวลข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวก่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (ภาคผนวก, หน้า 132-137)
2. แบบสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (ภาคผนวก, หน้า 117-119)

การวิเคราะห์และประมวลผล

การวิเคราะห์และประมวลผลในระยะที่ 2 ช่วงรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในรูปของการบรรยายและพรรณนา ส่วนแบบสอบถามหาความเชื่อมั่น (Reliability Analysis – SCALE (ALPHA)

แผนงานวิจัย

การดำเนินการวิจัย การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชนนั้น ทีมวิจัยหลักได้พิจารณาเลือกพื้นที่ที่ชุมชนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้การทำวิจัย และเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (จากการประชุมและเลือก

พื้นที่วิจัย ทีมวิจัยหลักได้รับความช่วยเหลือจากบุคลากรสกว.สำนักงานภาค) ได้ร่วมลงพื้นที่และระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างทีมวิจัยหลักและชุมชน ในการทำวิจัยเพื่อศึกษาศักยภาพความรู้และความเข้าใจของชุมชนในการบริหารจัดการ และมาตรฐานการท่องเที่ยวของชุมชนในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและชุมชน เพื่อกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชน ในการพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งการอนุรักษ์เอกลักษณ์ วิถีชีวิตของชุมชน

เมื่อทีมวิจัยหลักได้ลงพื้นที่และร่วมประชุมปรึกษากับชุมชนเป้าหมายพื้นที่วิจัย ชุมชนเห็นด้วยกับการดำเนินการวิจัยร่วมกันตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และได้จัดผู้ประสานงานวิจัยในพื้นที่ร่วมเป็นทีมวิจัย เพื่อการประสานงานและการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน โดยได้กำหนดแผนงานตามลำดับ และแสดงให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการทำวิจัยนี้ (นุชรี กิมสุวรรณและคณะ, 2549: 60-65) สรุปหัวข้อและประเด็นการศึกษาปรากฏในภาคผนวก หน้า 132-137.

จากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทำให้ทราบข้อมูลในเรื่องระเบียบปฏิบัติของนักท่องเที่ยวในชุมชน การจัดการท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว การบริการด้านอาหารตามศักยภาพของชุมชน โดยไม่กระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน ในการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 ในการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 นี้ ทีมวิจัยหลักและทีมชุมชน ได้ทำการศึกษาข้อมูลและร่วมแสดงความคิดเห็น ตลอดจนหาข้อสรุปการดำเนินการได้ดังนี้

1.1 ทีมวิจัยหลักประชุมวางแผนการดำเนินงาน ของการวิจัยระยะที่ 2

1.2 ทีมวิจัยหลักศึกษาผลการวิจัยระยะที่ 1 และข้อมูลในการดำเนินการร่วมกับนักวิจัยชุมชน

1.3 ทีมวิจัยหลักลงพื้นที่เพื่อดำเนินการร่วมกับทีมวิจัยชุมชนในประเด็นเรื่อง

1.3.1 ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

1.3.2 ทดลองความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยการทดลองเก็บจากชุมชนทั้ง 5
ชุมชน

1.3.3 ทีมวิจัยชุมทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชุมชนละ 10 ฉบับ และส่งกลับคืนให้
ทีมวิจัยหลัก

1.4 ทีมวิจัยหลักลงพื้นที่เพื่อดำเนินการร่วมกับทีมวิจัยชุมชนในประเด็น

1.4.1 ประชุมทบทวนความเข้าใจถึงประสิทธิภาพของแบบสอบถาม

1.4.2 วางแผนการจัดเก็บข้อมูลในระยะต่อไป

- 1.5 สงแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือของการวิจัยระยะที่สอง ให้ทีมวิจัยชุมชนทั้ง 5 ชุมชน ดำเนินการเก็บข้อมูล
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 ตลอดโครงการ
 - 2.1 เตรียมทีมงานวิจัยสร้างความเข้าใจในการทำงานวิจัยร่วมกัน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ ในการดำเนินงานวิจัย
 - 2.2 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยร่วมกับชุมชน เพื่อศึกษาข้อมูลที่ได้ ดำเนินการรวบรวมแล้วเพื่อเก็บข้อมูลของชุมชนที่เกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม รวมทั้ง ร่วมกันกำหนดเนื้อหาและเตรียมเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
 - 2.3 ประชุมประจำเดือนทีมงานวิจัยหลัก เพื่อติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรม และ วิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรค และหาแนวทางแก้ไข
 - 2.5 จัดเวทีวิเคราะห์ข้อมูล ฟังพอใจของนักท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำรูปแบบมาตรฐานของ ชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์ของชุมชน
 - 2.6 อภิปรายและสรุปผลโครงการวิจัย เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน เพื่อสรุปแนวทางการ พัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ของทีมงานวิจัย และประมวลการทำงานร่วมกัน

การดำเนินการวิจัย

จากประสบการณ์ในการศึกษาข้อมูล และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทีมงานวิจัยหลัก ทีมวิจัย ชุมชน โดยการสอบถามความรู้ความเข้าใจของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริบทของชุมชน ที่ได้รวบรวมข้อมูลจากผลการวิจัยระยะที่ 1 ข้อมูลสรุปปรากฏในหน้า 34 และในการดำเนินการ โครงการวิจัยระยะที่ 2 ได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัยและวางแผนการดำเนินงานเก็บข้อมูล เพื่อการ แก้ไขปรับปรุงประเด็นข้อมูลที่ต้องการจากนักท้องถิ่น และการปรับการใช้ภาษาในเครื่องมือ วิจัย(แบบสอบถาม) เพื่อให้สะดวกต่อการจัดเก็บข้อมูลจากนักท้องถิ่นไทยและต่างประเทศ รวมทั้งการกำหนดประเด็นมาตรฐานการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ระดับชุมชน
2. จัดเวที 5 หมู่บ้านเพื่อศึกษาข้อมูลชุมชน(เพิ่มเติมจากระยะที่ 1) เพื่อการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ในประเด็นการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชน และการติดตาม ผลการรับรู้ รวมทั้งความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบนี้

3. ประชุมทีมงานวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการวางแผนการวิจัยของทีมนักวิจัยหลัก และการดำเนินงานของทีมวิจัยชุมชน ในการจัดเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวและการนำผลที่ได้จากนักท่องเที่ยวไปปรับปรุงการดำเนินงานวิจัย รวมทั้งการติดตามปัญหาและแก้ไขปัญหามาจากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระยะ ตามแผนกิจกรรมวิจัย
4. เวทีร่วมกับชุมชนเพื่อนำเสนอข้อมูล วิธีการ พัฒนารูปแบบโฮมสเตย์ ในทิศทางเดียวกัน เพื่อนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบผลการดำเนินการวิจัย จากประเด็นความคิดเห็นของชุมชน และนักท่องเที่ยว เพื่อกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ในระดับชุมชน เป็นการพัฒนาด้านแบบเพื่อเป็นเครื่องมือติดตามผลการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์
5. จัดเวทีร่วมกับชุมชนและทีมวิจัย เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกัน และการประชุมสรุปประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน จากการรวบรวมความเห็นของนักท่องเที่ยวเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนให้มีระบบและมาตรฐาน สอดคล้องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
6. สรุปผลการอภิปรายและข้อเสนอแนะโดยทีมวิจัยหลัก จากการรวบรวมความคิดเห็นของชุมชนและนักท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาด้านแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ระดับชุมชน และการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพสังคม ที่ดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
1. ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว รูปแบบโฮมสเตย์	มีความเข้าใจดีมาก ถือเป็น รายได้เสริม มีอาชีพหลัก ปลูกเมี่ยง	ชาวบ้านมีความเข้าใจน้อย และยังขาดประสบการณ์ใน การจัดการท่องเที่ยว รูปแบบนี้	มีความเข้าใจดี ถือเป็น รายได้เสริม อาชีพหลักทำ นา และปลูกผักไว้บริโภค (ส่วนที่เหลือจึงจะนำไป จำหน่าย)	มีความเข้าใจดีมาก ทุกคน เป็นสมาชิกชมรมท่องเที่ยว	มีความเข้าใจดีมาก ถือเป็น รายได้เสริม เพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในเรื่องการศึกษา ของเยาวชนในชุมชน และ เป็นค่ารักษาพยาบาล
2. การจัดการท่องเที่ยว รูปแบบโฮมสเตย์ของ ชุมชน รูปแบบการจัดองค์กร	จัดการในรูปแบบสหกรณ์ มี สมาชิก 16 หลังคาเรือน รับ นักท่องเที่ยวได้หลังละ 5 คน ค่าสมาชิกหุ้นละ 10 บาท ถือหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น	จัดการในรูปแบบเอกเทศ ดำเนินการโดยเจ้าของ คนเดียวมี 3หลัง สมาชิก ใหม่ 2 หลัง บ้านหลังใหญ่ รับได้ 12 คน หลังเล็ก 2 คน	จัดการในรูปแบบสหกรณ์ ขายหุ้นละ 100 บาท	การรับสมัครเข้าโครงการ โฮมสเตย์ ต้องผ่านการ พิจารณาของกรรมการ จัดการในรูปแบบชมรม ค่า สมาชิกหลังคาเรือนละ 50 บาท ค่าสมาชิกจะไม่ได้รับ คืน การเข้าร่วมโฮมสเตย์ ชุมชนจะต้องลงทุนเอง ชุมชนเริ่มดำเนินการ10 ต.ค. 2543 มีสมาชิก เริ่มแรก 12 หลังคาเรือน	จัดการในรูปแบบชมรม ท่องเที่ยว ดำเนินการ พัฒนาหมู่บ้าน และ ท่องเที่ยว มีสมาชิก 28 หลังคาเรือน (ประมาณ 179 คน)

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
รูปแบบการบริหาร จัดการ	ในรูปสหกรณ์ ประกอบด้วย กรรมการท่องเที่ยว	ดำเนินกิจการร่วมกับ เจ้าของกิจการท่องเที่ยวใน ตัวเมือง	ในรูปสหกรณ์ มีชมรม ท่องเที่ยว มีประชาสัมพันธ์ รับผิดชอบ ให้ข้อมูล รับจอง ห้องพัก	ในรูปชมรมท่องเที่ยว – ประธานกรรมการ เหรัญญิก กรรมการ 9 คน วาระละ 2 ปี	ในรูปชมรมท่องเที่ยว – ประธานกรรมการ เหรัญญิก กรรมการ วาระ 2 ปี
รูปแบบการให้บริการ- บ้านพัก	พักรวมกับเจ้าของบ้านบ้าน ละ 2-3 คน คู่สามีภรรยา มีห้องพักรู้นัก บริการพิเศษ	พักแยกจากเจ้าของบ้าน บ้านพักเดิมมี 3 หลัง รับ นักท่องเที่ยวได้ 13 คน สูงสุดไม่เกิน 22 คน สมาชิก ใหม่ 2 หลัง หลังใหญ่รับได้ 10 คน และหลังเล็ก 7 คน	มีที่พัก 13 หลัง รูปแบบ Village stay หรือพักใน รูปแบบโฮมสเตย์ แต่เป็น คนละหลังแยกจากเจ้าของ บ้าน มี 58 หลัง ถือว่าเป็น การพักรวมกับเจ้าของบ้าน	บ้านละไม่เกิน 3 คน จัดให้ ตามลำดับ กรณีที่มากลุ่ม ใหญ่ จะให้สมาชิกที่มีความ พร้อม	บ้านพักแยกต่าง พักบ้านละ 2 - 3 คน ถือเป็นรายได้เสริม ไม่ได้ ดำเนินในรูปธุรกิจ

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
ปัจจัยการกำหนดราคา	ลงมติในการประชุมของ สหกรณ์ไฟฟ้า ฯ (โฮมสเตย์) ค่าบริการโฮมสเตย์ 2 วัน 1 คืน ค่าใช้จ่าย/คน 550 บาท แบ่งเป็นค่าที่พัก 100 บาท/คืน ค่าบริการ 100 บาท/ครั้ง (ทั้งสองรายการ หักรายการละ 5% บำรุง สหกรณ์) อาหาร 3 มื้อรวม 150 บาท ค่าบำรุงชุมชน 100 บาท ค่ากิจกรรมพาชม 100 บาท แบ่งให้กลุ่ม หัตถกรรมชุมชน 50 บาท และบำรุงกิจกรรมทาง ศาสนา (ตักบาตร) 50 บาท	ค่าที่พัก 50 บาท หักจ่ายให้ กองทุนหมู่บ้าน 10 บาท (แขกมาพักสัมผัสวิถีชีวิต และธรรมชาติของชุมชน) ค่าอาหารมื้อละ 50 บาท กรณีที่บริษัททัวร์ส่งแขกมา พร้อมอาหารได้ค่าจัด อาหารมื้อละ 30 บาท	ลงมติในการประชุมชมรม/ กรรมการท่องเที่ยว ค่าที่พักคืนละ 200 บาท (หัก 100 บาท เป็นค่า ดำเนินกิจการของชมรม) อาหารมื้อละ 50 บาท รวม 2 มื้อ 100 บาท	ลงมติในการประชุมชมรม/ กรรมการท่องเที่ยว ราคาอยู่บนพื้นฐานของ น้ำใจ ค่าที่พัก 100 บาท ต่อ คน ค่าอาหาร 50 บาท (ในกรณีที่ผ่านชมรม เจ้าของที่พักได้ 90 บาท 10 บาท เป็นกองกลางพัฒนา หมู่บ้าน ช่วยค่าไฟฟ้าของ วัด)	ลงมติในการประชุมชมรม/ กรรมการท่องเที่ยว ค่าที่พัก 100 บาท ค่าอาหาร 50 บาท (ค่าที่พัก เจ้าของที่พักได้ 85 บาท กลุ่มท่องเที่ยว 5 บาท บำรุงศาสนา 10 บาท)

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
การจัดกิจกรรมของ นักท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว	เดินป่าสัมผัสธรรมชาติ เรียนรู้วัฒนธรรมการปลูก กาแฟ ปลูกเมี่ยง เก็บเมี่ยง เดินชมหมู่บ้าน ฝึกทำอาหาร ตักบาตร เก็บ เมี่ยง กาแฟ	เดินชมหมู่บ้าน ล่องแพ ขี่ ช้าง เดินป่า ไปแม่กลาง หลวง แม่กำปอง ดอยปุย(สุเทพ) ถ้ำเชียงดาว หนองเปี้ย บ้านนาเลาเก่า ดอยหลวง แม่กลางหลวง แม่คองซ้าย เป่าแคน เดินรำพื้นบ้าน (ผู้ เดินได้คนละ 50 บาท) ไหว้ผี เดินรำรอบกองไฟ ทำอาหาร เดินรำรอบกอง ไฟ	เดินป่าสัมผัสธรรมชาติ ดอยหัวเสือ ดอยกิ่วแม่ปาน เทียวน้ำตก เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน	เรียนรู้วัฒนธรรม รื้อฟื้น วัฒนธรรม แลกเปลี่ยน วัฒนธรรมกับแขกผู้มา เยือน	เดินป่า ขึ้นดอยปุย ดูการ ปลูกไร่หมุนเวียน การเพาะ กล้วยไม้ ชมการแสดงทางวัฒนธรรม

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
3. การจัดมาตรฐาน รูปแบบโฮมสเตย์ของ ชุมชน การติดต่อห้องพัก/การจอง ห้องพัก	นักท่องเที่ยวมาเอง หรือ ผ่านบริษัทท่องเที่ยว มีการจองห้องพักที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวมาเอง หรือ บริษัทท่องเที่ยวส่งแขกให้ นักท่องเที่ยวติดต่อโดยตรง หรือบริษัทท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวติดต่อโดยตรง ที่ศูนย์นักท่องเที่ยวของ ชุมชน และมีเจ้าหน้าที่ ประจำศูนย์ที่ใช้ ภาษาอังกฤษในการติดต่อ ก่อนเข้าพักต้องวางมัดจำ ค่าที่พัก การเลือกที่พัก ขึ้นอยู่กับความต้องการของ นักท่องเที่ยว	ติดต่อคณะกรรมการ ปัจจุบันคุณเทียนทอง พง จักร หรือโครงการฟื้นฟูชีวิต และวัฒนธรรม	มีระบบการเข้าพัก ด้วยการ จองห้องพัก โดยผ่าน โครงการฟื้นฟูชีวิตและ วัฒนธรรม หรือศูนย์การ ท่องเที่ยวของหมู่บ้าน
ที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม	ที่นอน แบบฟูก หมอน มุ้ง มีผ้าห่ม ดูแลให้อยู่ในความ สะอาด แยกแต่ละคนจะ ได้รับบริการให้ใช้ของที่ซัก ใหม่	ที่นอน แบบฟูก หมอน มุ้ง มีผ้าห่ม และมีบริการถู นอน	ที่นอน แบบฟูก หมอน มุ้ง มีผ้าห่ม ดูแลและรักษา ความสะอาด	ที่นอน แบบฟูก หมอน มุ้ง มีผ้าห่ม แบบพื้นบ้าน ดูแล รักษาความสะอาด	ที่นอน แบบฟูก หมอน มุ้ง มีผ้าห่ม แบบพื้นบ้าน ดูแลให้สะอาด

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
การจัดอาหารท้องถิ่น	อาหารพื้นบ้าน หรือตามที่ แขกต้องการ เช่น ข้าวต้ม หรือขนมปัง อาหารเที่ยง กรณีที่เดินทางจัดเตรียม แบบพกพา และอาหารเย็น แต่ละมื้อมีอาหาร 3 อย่าง	อาหารพื้นบ้าน หรือจัดให้ ตามวัสดุท้องถิ่น หรือเป็น อาหารที่บริษัทจัดหา	นักท่องเที่ยวที่พักแบบ village stay สั่งอาหารได้ ตามความต้องการ หรือ ทานตามร้านที่ไม่ไกลจาก ชุมชน ส่วนพักแบบ Home stay ทานอาหารแบบ พื้นบ้านตามเจ้าของบ้านจัด ให้	จัดอาหารใต้(ไทยใหญ่)หรือ อาหารท้องถิ่น หากบริการ ให้ชาวต่างชาติจะปรุงรสไม่ เผ็ด	จัดอาหารท้องถิ่น
การจัดบริเวณห้องน้ำ และห้องส้วม	มีโถส้วมแบบชักโครก และ แบบส้วมซึม มีฝักบัว หรือ ตากอาบ น้ำที่ใช้อุปโภค บริโภคมาจากแหล่งน้ำตาม ธรรมชาติและมีจุดจ่ายน้ำ ไปแต่ละจุดของบ้านใน ชุมชน	มีโถส้วมแบบชักโครก และ แบบส้วมซึม ไม่มีแหล่งน้ำ ที่ใช้อุปโภคและบริโภคใน ชุมชน ต้องนำมาจากแหล่ง อื่น	จัดบริการห้องน้ำในที่พัก Village stay มีโถส้วมแบบ ชักโครก หรือห้องน้ำรวม แบบส้วมซึม ส่วนตามบ้านโฮมสเตย์เป็น แบบส้วมซึม	ห้องน้ำ/ห้องส้วมแบบส้วม ซึม น้ำที่ใช้อุปโภคบริโภค กักเก็บจากแหล่งน้ำ ธรรมชาติ โดยจ่ายน้ำไป ตามจุดจ่ายน้ำแต่ละบ้าน ในชุมชน	มีห้องน้ำ/ ห้องส้วม สาธารณะ มีโถส้วมแบบ ชักโครก ส่วนตามบ้านเป็น แบบส้วมซึม

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
การจัดกิจกรรม ท่องเที่ยว	เที่ยวน้ำตก เดินป่าศึกษา ธรรมชาติ ชมไร่เมี่ยง	เดินป่าศึกษาธรรมชาติ	เที่ยวน้ำตก เดินป่าศึกษา ธรรมชาติ	เที่ยวรอบหมู่บ้าน เดินป่า ศึกษาป่าต้นน้ำ เทียวถ้ำ	เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนก และพันธุ์ไม้ในป่า
การจัดกิจกรรมที่- นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม	ร่วมเก็บใบเมี่ยง/ เก็บเมล็ด กาแฟ ร่วมประกอบอาหาร กับเจ้าของบ้าน	เดินร่ำรอบกองไฟ ผูกข้อมือเรียกขวัญ ร่วม ประกอบอาหารกับเจ้าของ บ้าน	กิจกรรมปลูกต้นไม้ ดำนา ทำนา เกี่ยวข้าว รำดาบและ คว่ำ/บดเมล็ดกาแฟเอง	กิจกรรมปลูกพืชทำไร่ กิจกรรมเรียนรู้สมุนไพร ร่วมกับกลุ่มผู้สูงอายุ การ ทำปุ๋ยหมัก การประกอบ อาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน	ร่วมร้องเพลง/ กิจกรรม สันตนาการ และร่วมทำ หัตถกรรมท้องถิ่น
การดูแลอำนวยความสะดวก- สวดมนต์นักท่องเที่ยว	ดำเนินการโดยเจ้าของบ้าน และชุมชน	ดำเนินการโดยเจ้าของบ้าน และชุมชน	ดำเนินการโดยเจ้าของบ้าน และชุมชน ที่ศูนย์นักท่องเที่ยวมี เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ใน กรณีนักท่องเที่ยวต้องการ ความช่วยเหลือ	ดำเนินการโดยเจ้าของบ้าน และชุมชน	ดำเนินการโดยเจ้าของบ้าน และชุมชน

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
การจัดบริการมัคคุเทศก์ ท้องถิ่น	ในกรณีที่มีนักท่องเที่ยวมี มัคคุเทศก์มาด้วย ก็ต้องมี มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำทาง ค่าจ้าง 200 บาทต่อคน (มัคคุเทศก์ 1 คน/ นักท่องเที่ยว 5 คน)	มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำทาง ค่าจ้าง 350 บาทต่อคน (มัคคุเทศก์ 2 คนต่อ นักท่องเที่ยว 3 คน) โดย ต้องเป็นมัคคุเทศก์ที่ผ่าน การอบรมของสำนักงาน ป่าไม้ในพื้นที่ชุมชน	มัคคุเทศก์ 1 คน ค่าจ้างต่อ วันละ 300 บาท (ถ้าเป็น นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่เกิน จำนวน 10 คน และหากเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทยไม่เกิน จำนวน 15 คน)	มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นพาเที่ยว ถ้า ไม่สามารถใช้ ภาษาต่างประเทศ จำนวน นักท่องเที่ยว 2-3 คน ต่อ มัคคุเทศก์ 1 คน ค่าจ้าง/วัน 100 บาท	มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยให้เจ้าของบ้านเป็น มัคคุเทศก์ จำนวน นักท่องเที่ยว 2-3 คน ต่อ มัคคุเทศก์ 1 คน ค่าจ้าง/วัน 100 บาท
ข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้เรียนรู้จาก การวิจัย	-ได้รับประกาศนียบัตร รับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ ในเดือนกันยายน 2547-49 จากกระทรวงการท่องเที่ยว และการกีฬาและต้นแบบ โฮมสเตย์ มีผู้สนใจมาดูงาน และศึกษารูปแบบการ จัดการ	-มีโครงการสนับสนุนให้ ชาวบ้านเข้าร่วมเป็น มัคคุเทศก์นำทาง -ชุมชนไม่สามารถจัดการ ท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองต้อง พึ่งพาบริษัทท่องเที่ยว	-ชุมชนมีการกำหนด ระเบียบปฏิบัติ ให้มีการ กำจัดขยะทุกวันที่ 1 ของ เดือน โดยขยะที่รวบรวม เจ้าหน้าที่อุทยาน ฯ นำไป ทิ้ง และมีผู้มารับซื้อขยะที่ ชุมชนเวียนใช้ได้	-จะจัดอบรมมัคคุเทศก์น้อย ในโรงเรียนภายในหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการชุมชน ร่วมกับโรงเรียนพัฒนา หลักสูตรการเรียนการสอน ภาษาไต แต่โครงสร้าง หลักสูตรยังไม่ชัดเจน	-ชุมชนไม่สามารถ ตอบสนองความต้องการ ของนักท่องเที่ยวได้ เช่น การเจาะจงดูนกบางชนิดที่ ไม่มีในชุมชน -การทำไร่หมุนเวียนไม่ได้ เป็นการทำลายธรรมชาติ แต่เป็นวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการแบ่งเขตทำกิน เป็น การอนุรักษ์ป่า และสัตว์ป่า

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
	-รายได้จากการท่องเที่ยว ช่วยลดปัญหาความยากจน ของชุมชน	-มีปัญหาด้านการทำลาย ขยะของชุมชน การจัดการ ขยะของนักท่องเที่ยวให้ นักท่องเที่ยวนำกลับไป ทิ้ง นอกชุมชน -ชาวบ้านในชุมชนยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบ โฮมสเตย์	-การเปิดหมู่บ้านให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการลดปัญหา ยาเสพติด และลดปัญหา การทำลายป่าต้นน้ำแม่ กลางสาขาย่อยของกลุ่มน้ำ ปิงตอนบน		-เมื่อชุมชนเปิดรับ นักท่องเที่ยวทำให้เกิดการ แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ได้แก่ วิถีชีวิต ภาษา และ อาหารท้องถิ่น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลจากการเรียนรู้ในการดำเนินงานวิจัยร่วมกันของทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชนในระบะที่ 1 นั้น สรุปได้ว่า ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบโฮมสเตย์ที่ดำเนินการโดยชุมชนที่ถือว่าเป็นรายได้เสริม ส่วนการศึกษาเรื่องความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในการวิจัยระยะที่ 2 นี้ นักวิจัยหลักได้นำประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันจากผลวิจัยระยะที่ 1 มาดำเนินการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในโครงการวิจัยระยะที่ 2

การวิจัย “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชนระยะที่ 2” มีแผนงานการวิจัย 5 กิจกรรม คือ

1. ทีมวิจัยหลักประชุมวางแผนการดำเนินงาน ของการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อศึกษาความเข้าใจและความสามารถการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์และวางแผนการดำเนินการร่วมกับนักวิจัยชุมชน
2. ทีมวิจัยหลักลงพื้นที่เพื่อดำเนินการร่วมกับทีมวิจัยชุมชนเรื่อง
 - 2.1 ศึกษาความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชน
 - 2.2 ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย(แบบสอบถาม)โดยทดสอบจากชุมชน ทั้ง 5 ชุมชน โดยทีมวิจัยชุมชน พื้นที่ละ 10 ฉบับ รวม 50 ฉบับ
3. ทีมวิจัยหลักลงพื้นที่เพื่อดำเนินการร่วมกับทีมวิจัยชุมชน
 - 3.1 ประชุมถึงประสิทธิภาพของแบบสอบถาม
 - 3.2 วางแผนการเก็บข้อมูลในระยะต่อไปจากแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัย
4. ส่งแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบค่าเชื่อมั่น ให้ทีมวิจัยชุมชนทั้ง 5 ชุมชน ดำเนินการเก็บแบบสอบถาม ชุมชนละ 200 ชุด 5 พื้นที่รวม 1,000 ชุด ระยะเวลาเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2550 ถึง เดือนมกราคม 2551 (ในระยะแรกของโครงการวิจัย กิจกรรมที่ 1-2 การทดสอบเครื่องมือวิจัยได้ข้อมูลทุกพื้นที่ แต่เมื่อดำเนินงานตามแผนกิจกรรมวิจัยตั้งแต่เริ่มกิจกรรมที่ 2-5 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จาก พื้นที่วิจัย จำนวน 4 ชุมชน ได้แก่
 1. บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
 2. บ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ อ.จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

3. บ้านห้วยฮี้ ต.ห้วยปูลิง อ.เมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4. บ้านแม่ละนา ต.ปางมะผ้า อ.ปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การจัดเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 2 ระยะ เพื่อเปรียบเทียบช่วงฤดูกาลกับช่วงนอกฤดูกาล โดยครั้งแรกเก็บข้อมูลตั้งแต่ มิถุนายน – ตุลาคม 2550 และครั้งที่ 2 เก็บข้อมูลในเดือน พฤศจิกายน 2550 – มีนาคม 2551 (ปรับแผนกิจกรรมวิจัย) และจากการจัดเก็บข้อมูลในรายงานความก้าวหน้าของงานวิจัยครั้งที่ 2 ชุมชนนาเลาใหม่ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ ไม่สามารถดำเนินการในครั้งนี้ จึงไม่นำเสนอข้อมูลของพื้นที่วิจัยแห่งนี้ เนื่องจากนักวิจัยร่วมย้ายถิ่นฐานและขาดการติดต่อประสานงานในพื้นที่ จึงไม่สามารถดำเนินการได้ต่อเนื่องจากรายงานวิจัยระยะที่ 1

คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยระยะที่ 2 ดังนี้

ผลการวิจัยระยะที่ 2 นี้ แบ่งเป็นผลจากการวิจัยที่ได้จากชุมชนและแบบสอบถามที่นักท่องเที่ยวเป็นผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

บริบทของชุมชน (ข้อมูลเพิ่มเติมจากโครงการวิจัยฯ ระยะที่ 1, หน้า 33)

สรุปผลจากการศึกษาความคิดเห็นของทีมนักวิจัยชุมชนในพื้นที่วิจัย 5 ชุมชน ได้แก่

1. บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ฮอน จ. เชียงใหม่
2. บ้านนาเลาใหม่ อำเภอเชียงดาว จ. เชียงใหม่
3. บ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จ. เชียงใหม่
4. บ้านแม่ละนา อำเภอปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอน
5. บ้านห้วยฮี้ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จ. แม่ฮ่องสอน

มีผลดังนี้

ชุมชนทั้ง 5 พื้นที่มีศักยภาพ และ มีความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ของตนเอง

ข้อมูลการลงพื้นที่ของทีมนักวิจัยหลัก

การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในระยะที่สองนั้น ทีมนักวิจัยหลักไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่จะเก็บข้อมูลในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549 ได้ เนื่องจากประสบภาวะฝนตกหนักในพื้นที่ ถนนไม่อยู่ในสภาพที่จะเดินทางไปได้ ทางทีมนักวิจัยหลักจึงปรับแผนเลื่อนการเก็บข้อมูลเป็นเดือนกันยายน 2549 เป็นโดยส่ง

แบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และนัดเดินทางลงพื้นที่วันที่ 4 – 5 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ส่วนพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ได้ลงพื้นที่พร้อมนำแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวให้ชุมชนดำเนินการเก็บโดยมีรายงานการลงพื้นที่ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัยระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการวิจัยเพิ่มเติมร่วมกับชุมชน (ภาคผนวก หน้า) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

บ้านนาเลาใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

16 กันยายน พ.ศ. 2549 ทีมวิจัยหลักลงพื้นที่บ้านนาเลาใหม่ ระหว่างเวลา 10.00 -12.00 น. บ้านนาเลาใหม่ อ. เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ปัจจุบัน มี 29 หลังคาเรือน มีลูกบ้าน 101 คน จำนวนของชาวลีซอจะไม่แน่นอนนักเพราะชาวลีซอมักเคลื่อนย้ายอพยพเปลี่ยนถิ่นฐานที่อยู่ แต่จะไม่เปลี่ยนที่ดินทำกิน คือจะมีไร่ นา ที่ทำกินเป็นหลัก

การลงพื้นที่เพื่อทำวิจัยร่วมกับชุมชนนั้น ดำเนินการวิจัยโดย ทีมวิจัยหลักกล่าวขอบคุณทีมวิจัยชุมชนและชุมชนที่ร่วมทำวิจัยระยะที่ 1 และมอบรายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชนระยะที่ 1 “พร้อมรายงานผลการวิจัยแก่ชุมชน และเปิดโอกาสให้อภิปรายพร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยระยะที่ 2 จำแนกเป็นประเด็นดังนี้

แบบสอบถามระยะที่ 1 ที่ข้อมูลยังไม่ชัดเจนเรื่องการสื่อสารได้ปรับโดยใช้คำให้กระชับขึ้นเป็นการติดต่อสื่อสาร/การพูดคุยกับนักท่องเที่ยวโดยตรง การอธิบายหรือการสื่อสารให้เห็นถึงแนวคิดวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น คำถามระยะที่ 2 ได้ปรับเพิ่มจาก 10 ข้อเป็น 14 ข้อ (ภาคผนวก หน้า 117-119)

ข้อมูลเพิ่มเติมที่ทีมวิจัยชุมชนปรึกษาและให้ข้อมูลเพิ่มเติมมีดังนี้

ผลจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูล ด้านการประชาสัมพันธ์ชุมชนว่าไม่สามารถทำการประชาสัมพันธ์ตนเองให้นักท่องเที่ยวรู้จัก หรือทำการโฆษณาเชิงพาณิชย์ได้เพราะอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ได้นักท่องเที่ยวโดยผ่านบริษัทเชียงใหม่เนสท์ หรือการที่นักท่องเที่ยวแนะนำกันเองในกลุ่มคนที่รู้จัก ชุมชนบางส่วนยังไม่มี ความเข้าใจการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์นัก

ด้านแหล่งน้ำที่มีปัญหาต้องไปเอาน้ำจากหมู่บ้านอื่นมานั้น ปัจจุบันทำการแก้ไขโดยทำฝายเล็ก ๆ เพื่อกักน้ำด้านล่างของหมู่บ้าน ต่อจากนั้นใช้เครื่องปั้มน้ำดูดน้ำไปเก็บไว้ในแท็งก์และนำขึ้นมาใช้นอกจากนี้การแก้ไขปัญหาลาดชันน้ำของหมู่บ้านโดยมีการขุดบ่อน้ำ 4 บ่อ ชาวบ้านสามารถตักน้ำจากบ่อน้ำขึ้นมาใช้อุปโภคบริโภคได้ ทำให้หมู่บ้านมีน้ำใช้อย่างเพียงพอลดปัญหาการขาดแคลนน้ำลงไปได้

เนื่องจากภาวะฝนตกหนักและมีปริมาณมากทำให้มีวัชพืชขึ้นมากปกคลุมดินและทางเดินของหมู่บ้าน ชุมชนช่วยกันปรับสภาพทางเดินให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เพื่อประโยชน์ของชุมชนเอง เพื่ออำนวยความสะดวกพระสงฆ์ในการออกบิณฑบาตร และเพื่อรักษาเส้นทางคมนาคมในการท่องเที่ยว การปรับสภาพทางเดินของชุมชนให้ใช้งานได้ เป็นการร่วมใจร่วมมือกันทำงานของชุมชน แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีในการอยู่ร่วมกันและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านการท่องเที่ยวชุมชนยังรับนักท่องเที่ยวที่ผ่านบริษัทท่องเที่ยวเชียงใหม่เนสต์เซ็นเคย์ และผ่านนักท่องเที่ยวหรือคนรู้จักที่เคยมาสัมผัสบ้านแม่เนาเลาใหม่ จำนวนนักท่องเที่ยวยังมีมากแม้ว่าจะเป็นฤดูฝนที่มีฝนตกชุกชุม กิจกรรมท่องเที่ยวไม่เปลี่ยนแปลงคือ เดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ศึกษาวัฒนธรรมการเป็นอยู่แบบเดิม กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมคือ เดินร่ำรอบกองไฟ ผูกข้อมือเรียกขวัญ ร่วมประกอบอาหารกับเจ้าของบ้าน ที่สำคัญที่ชุมชนภูมิใจคือการให้นักท่องเที่ยวดื่มชาจีนที่บ้านพ่อหล้า ญีปา โดยพ่อหล้าจะทำการชงชาแบบวิถีชาวลีซอ ทางด้านประเพณีต่าง ๆ ไม่มีการจัดประเพณีเพื่อการค้าหรือการท่องเที่ยว ระยะเวลาและการจัดประเพณีเป็นไปตามเทศกาลประเพณีและหลักความเชื่อของชุมชน

ทุกครัวเรือนจะปลูกข้าวที่มีจำนวนพอเพียงสำหรับสมาชิกในครัวเรือนไว้รับประทานเท่านั้นถือเป็นพืชหลัก การปลูกข้าวโพดปลูกเพื่อเป็นอาหารของหมู หรือไก่ที่เลี้ยงไว้เป็นอาหารหรือใช้ในพิธีทางศาสนา ต่อมาจึงปลูกพืชเศรษฐกิจโดยแต่ละครัวเรือนที่ปลูกจะพิจารณาเองว่าพืชใดที่ปลูกจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่น่ารายได้มาให้ พืชเศรษฐกิจที่ปลูกจะเป็นพืชล้มลุก

จากการลงพื้นที่ที่บ้านเนาเลาใหม่นี้ชุมชนรับทราบถึงผลรายงานการวิจัยระยะที่ 1 และชุมชนยังได้แสดงความคิดเห็นต่อรายงานการวิจัย รวมทั้งเห็นด้วยกับแบบสอบถามระยะที่ 2 ตลอดจนให้ความร่วมมือในการเก็บแบบสอบถาม แบบสอบถามนอกจากนี้ยังแสดงจุดยืนถึงความเข้าใจของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ และการยึดมั่นในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน

บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่

16 กันยายน พ.ศ. 2549 ทีมวิจัยหลักลงพื้นที่ที่บ้านแม่กำปองกิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างเวลา 15.30 -17.00 น.บ้านแม่กำปองปัจจุบัน มี 132 หลังคาเรือน มีลูกบ้าน 412 คน จำนวนลูกบ้านลดลงเนื่องจากไม่มีเด็กเกิดใหม่

การลงพื้นที่เพื่อทำวิจัยร่วมกับชุมชนนั้นดำเนินการวิจัยโดย ทีมวิจัยหลักกล่าวขอบคุณทีมวิจัยชุมชนและชุมชนที่ร่วมทำวิจัยระยะที่ 1 และมอบรายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชนระยะที่ 1 “พร้อมรายงานผลการวิจัยแก่ชุมชน และเปิดโอกาสให้อภิปรายพร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยระยะที่ 2 ดังนี้

ทีมวิจัยหลักเสนอความเห็นถึงการปรับแบบสอบถามระยะที่ 1 ที่ข้อมูลยังไม่ชัดเจนเรื่องหัวข้อการสื่อสารโดยได้ปรับใช้คำให้กระชับขึ้น เป็นการติดต่อสื่อสาร/การพูดคุยกับนักท่องเที่ยวโดยตรง การอธิบายหรือการสื่อสารให้เห็นถึงแนวคิดวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น และคำถามระยะที่ 2 ได้ปรับเพิ่มจาก 10 ข้อเป็น 14 ข้อ (ภาคผนวก หน้า 117-119)

ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการบริการที่ไม่สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้มากนัก เช่น ต้องการอธิบายถึงการประกอบอาหาร รสชาติอาหารและคุณค่าของอาหาร ในกรณีนี้ทางทีมวิจัยหลักให้ความช่วยเหลือ โดยขอชุมชนให้ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้และจะทำการแปลเป็นภาษาอังกฤษให้ เพื่อเป็นข้อมูลในการสื่อสารหรือให้นักท่องเที่ยวอ่าน

สรุปจากการลงพื้นที่บ้านแม่กำปองนี้ชุมชนรับทราบถึงผลรายงานการวิจัยระยะที่ 1 และชุมชนยังได้แสดงความคิดเห็นต่อรายงานการวิจัย รวมทั้งเห็นด้วยกับแบบสอบถามระยะที่ 2 ตลอดจนให้ความร่วมมือในการเก็บแบบสอบถาม นอกจากนี้ยังแสดงจุดยืนถึงความเข้าใจของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ ที่นักท่องเที่ยวพักในบ้านหลังเดียวกับเจ้าของบ้านและได้เรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนจากเจ้าของบ้าน และชุมชนยังยึดมั่นในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ส่วนบ้านที่สร้างและให้นักท่องเที่ยวแยกพักเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวถือว่าเป็นรีสอร์ทของชุมชน

บ้านแม่กลางหลวง จังหวัดเชียงใหม่

ทีมวิจัยหลักลงพื้นที่บ้านแม่กลางหลวง อ.จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2549 การดำเนินงานของทีมวิจัยหลักดำเนินการเช่นเดียวกับพื้นที่อื่น ๆ คือ ในการลงพื้นที่เพื่อทำวิจัยร่วมกับชุมชนนั้น ทีมวิจัยหลักกล่าวขอบคุณทีมวิจัยชุมชนและชุมชนที่ร่วมทำวิจัยระยะที่ 1 และมอบรายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชนระยะที่ 1 “พร้อมรายงานผลการวิจัยแก่ชุมชนบ้านแม่กลางหลวง และเปิดโอกาสให้อภิปรายพร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งไม่ได้มีการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยแต่อย่างใด และทำความเข้าใจในเรื่องการเก็บข้อมูลวิจัยให้ครอบคลุมกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมากขึ้น

สิ่งที่ได้ดำเนินการ ทีมวิจัยหลักได้เยี่ยมชมสถานที่รอบหมู่บ้านและบ้านพักของนักวิจัยร่วมที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าพัก และจัดการบริการที่พักเช่นเดียวกับที่ได้จัดที่พักในศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชนแม่กลางหลวง

บ้านแม่ละนา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทีมวิจัยหลักลงพื้นที่บ้านแม่ละนา หมู่ 1 ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2549 บ้านแม่ละนาปัจจุบัน มี 135 หลังคาเรือน มีลูกบ้าน 335 คน มีบ้านพักโฮมสเตย์ 24 หลังคาเรือน

ช่วงเช้าที่เดินทางมาถึงทีมวิจัยหลัก สัมภาษณ์รอบหมู่บ้าน เข้าชมพิพิธภัณฑ์ท่องเที่ยวของหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่าสภาพหมู่บ้านยังคงลักษณะเดิม ที่พัฒนาขึ้น คือ เกสต์เฮาส์บ้านแม่ละนา และมีการติดตั้งเสาสัญญาณโทรทัศน์ของบริษัทเอกชนในพื้นที่ทำการอบต.แม่ละนา

เวลา 19.30 -22.30 น ทีมวิจัยหลักร่วมกับนักวิจัยชุมชนเปิดเวทีเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็น และข้อมูลที่บ้านคุณจำรูญ วงศ์จันทร์ การดำเนินงานของทีมวิจัยหลักดำเนินการเช่นเดียวกับพื้นที่อื่น ๆ คือ ในการลงพื้นที่เพื่อทำวิจัยร่วมกับชุมชนนั้น ทีมวิจัยหลักกล่าวขอบคุณทีมวิจัยชุมชนและชุมชนที่ร่วมทำวิจัยระยะที่ 1 และมอบรายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชนระยะที่ 1 “ พร้อมรายงานผลการวิจัยแก่ชุมชนบ้านแม่ละนา และเปิดโอกาสให้อภิปรายพร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยระยะที่ 2 จำแนกเป็นประเด็นดังนี้ คำถามในแบบสอบถามการวิจัยระยะที่ 1 ชาวบ้านไม่เข้าใจภาษาอังกฤษ ต้องการแบบสอบถามเป็นภาษาไทยเพื่อเจ้าของบ้านโฮมสเตย์ และต้องการทราบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ผลจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูล ด้านการประชาสัมพันธ์ชุมชนว่าไม่สามารถทำการประชาสัมพันธ์ตนเองให้นักท่องเที่ยวรู้จัก เพราะติดขัดในเรื่องภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ชาวบ้านมีความเห็นว่าควรติดป้ายในเรื่องที่พักว่าบ้านหลังใดเปิดเป็นโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน ในหมู่บ้านเองมีที่พักแรมในรูปแบบเกสต์เฮาส์ ที่ดำเนินการในรูปแบบธุรกิจที่ชุมชนไม่ได้รับผลประโยชน์ แต่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ และมีป้ายบอกชี้ทางชัดเจน ในการให้ข้อมูลของหมู่บ้านนั้น บ้านแม่ละนาเคยทำแผนที่ และบอกทิศทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ปรากฏว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาไม่ใช้บริการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ตามระเบียบของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนนั้น มัคคุเทศก์ 1 คน ต่อนักท่องเที่ยว 3 คน อัตราค่าบริการขึ้นอยู่กับระยะทาง เช่นพาเที่ยวน้ำตกระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร อัตราค่าจ้างมัคคุเทศก์ 400 บาท ไปไม่ถึงน้ำตก 200 บาท ไป ต. ปูป้อม 800 บาท เป็นต้น

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวที่นั่นต้องการไปเที่ยวถ้าเพียงอย่างเดียว เนื่องจากว่าอยู่ไม่ไกลนัก แต่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเองทำให้ชุมชนไม่สามารถควบคุมนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน รวมทั้งการทำลายสภาพแวดล้อมและนักท่องเที่ยวเองก็ไม่ได้ข้อมูลความรู้หรือข้อมูลของชุมชนทางชุมชนจึงร้องถอนป้ายบอกชี้ทางแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

ชุมชนต้องการเวทีฝึกอบรมการเป็นมัคคุเทศก์เพื่อสารกับนักท่องเที่ยว ทางชุมชนได้มีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อย เริ่มแรกมีมัคคุเทศก์น้อย 20 คน ปัจจุบันเหลือประมาณ 10-12 คน ทางชุมชนเองมีการจัดสอนภาษาใต้ ภาษาไทยและให้ความรู้ด้านประวัติความเป็นมาของบ้านแม่ละนา ส่วนข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนนั้น คนในชุมชนมีการถ่ายทอดความรู้เช่น ด้านยาสมุนไพร ป่าสมุนไพร ตลอดจนส่วนผสมของสมุนไพร การแสดง ศิลปวัฒนธรรมมีการถ่ายทอดจากครูเพลง ในขณะเดียวกันทางชุมชนมีห้องสมุดที่เปิดให้เข้าใช้บริการและเยี่ยมชมได้

สิ่งที่ชุมชนบ้านแม่ละนาต้องการคือ มีผู้ฝึกสอนภาษาอังกฤษ และต้องการให้มีการเปิดโอกาสให้มีการฝึกอบรมภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่า 3 ครั้งต่อปี เพื่อชุมชนจะได้เรียนรู้และรับข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนต่อไป

บ้านห้วยฮี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทีมวิจัยหลักทำการสำรวจรอบหมู่บ้าน ลงพื้นที่บ้านห้วยฮี้ หมู่ 8 ตำบลห้วยปูลิง อ.เมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2549 เส้นทางไปยังหมู่บ้านเป็นไปตามธรรมชาติ ถนนเป็นแบบดินลูกรัง สภาพภายในหมู่บ้านยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ทีมนักวิจัยทำการสำรวจรอบหมู่บ้าน ปัจจุบัน มีบ้านพักโฮมสเตย์ 28 หลังคาเรือน เพิ่มขึ้นมา 1 หลังคาเรือน ที่ห้วยฮี้บ้านทุกหลังเปิดเป็นที่พักแบบโฮมสเตย์ และเข้าชมโรงเรียนของหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่าสภาพหมู่บ้านยังคงลักษณะเดิม

เวลา 11.30-14.00น ทีมวิจัยหลักร่วมกับนักวิจัยชุมชนเปิดเวทีเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นและข้อมูล ที่บ้านคุณอาศรี ฉโย เลขที่ 26 หมู่ 8 ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การดำเนินงานของทีมวิจัยหลักดำเนินการเช่นเดียวกับพื้นที่อื่น ๆ คือ ในการลงพื้นที่เพื่อทำวิจัยร่วมกับชุมชนนั้น ทีมวิจัยหลักกล่าวขอบคุณทีมวิจัยชุมชนและชุมชนที่ร่วมทำวิจัยระยะที่ 1 และมอบรายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชนระยะที่ 1 “ พร้อมรายงานผลการวิจัยแก่ชุมชนบ้านห้วยฮี้ และเปิดโอกาสให้อภิปรายพร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยระยะที่ 2 จำแนกเป็นประเด็นดังนี้ คำถามในแบบสอบถามการวิจัยระยะที่ 1 ในเรื่องมาตรฐานโฮมสเตย์ของชุมชน และการบริหารจัดการการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ ในการทำวิจัยระยะที่ 2 ร่วมกับชุมชนนั้น ชุมชนต้องการทราบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ต่อมาตรฐานโฮมสเตย์ของห้วยอี โดยคงลักษณะของตนเอง ในเรื่องที่อยู่อาศัย มีห้องน้ำอยู่ภายนอกจากส่วนที่พักอาศัย มีฝาน้ำเป็นฝาชักแตะ นอกจากนี้ยังคงศิลปวัฒนธรรมของตนเอง ที่ห้วยอีนักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวมากและจำนวนเพิ่มมากขึ้น แม้ว่าการเดินทางจะไม่สะดวก

นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่ห้วยอีต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเดินเที่ยวป่าเองโดยไม่มีคนดูแลท้องถิ่น โดยกำหนดว่านักท่องเที่ยว 2 คน ต่อมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 1 คน การให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นก็เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และเป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ นักท่องเที่ยวที่ส่งมาจากบริษัทท่องเที่ยว เช่น ทัวร์เมืองไต หรือทัวร์ไบเฟิร์น ก็ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน

สิ่งที่ชาวชุมชนห้วยอีต้องการคือ ต้องการให้คนในท้องถิ่นเป็นมัคคุเทศก์ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นของตน

จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชนทั้ง 5 ชุมชน และวางแผนในการดำเนินการวิจัยร่วมกันนั้น นักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน เห็นชอบกับแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 2 รวมทั้งเห็นด้วยกับการเก็บข้อมูลเป็นระยะ คือ ช่วงนักท่องเที่ยวน้อย น้อยมาก และช่วงฤดูการท่องเที่ยว ในการเก็บข้อมูลนั้นนักวิจัยชุมชนจะเป็นผู้เก็บแบบสอบถาม และส่งคืนให้นักวิจัยหลักเพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ต่อไป

กิจกรรมที่ 2 การประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน การเก็บรวบรวมแบบสอบถามร่วมกับชุมชน

บ้านแม่กำปอง จ.เชียงใหม่ 13 ต. ค.2550

การลงพื้นที่บ้านแม่กำปอง 13 ต. ค. 2550 เป็นช่วงที่มีแขกเข้ามาพักมาก นักวิจัยหลักได้พบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักวิจัยชุมชนในประเด็นข้อมูลของชุมชน ด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม บ้านแม่กำปองมีประชากร 413 คน มีโฮมสเตย์ 17 หลังคาเรือน ในจำนวนนี้ติดตั้งเครื่องอาบน้ำอุ่น 15 หลังคาเรือน ติดตั้งส้วมแบบชักโครกเพิ่ม 16 หลังคาเรือน ปี 2550 นี้ โฮมสเตย์บ้านแม่กำปองได้รับการรับรองมาตรฐานอีกครั้งจากกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา มาตรฐานโฮมสเตย์ที่ได้รับนี้มีการปรับเปลี่ยนมาตรฐานเกณฑ์มาตรฐานจาก 43 ข้อลงเหลือ 42 ข้อ (เกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ได้ที่ภาคผนวก หน้า 152)

ทางชุมชนมีแผนการดำเนินการให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้มากที่สุด โดยการเลี้ยงไก่ ปลา และการเลี้ยงหมู ตามหลักการหมุนกลม(อยู่ในระหว่างการดำเนินการของชุมชน) และเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนด้วยสินค้าของชุมชน ได้แก่ กาแฟ ชา น้ำผึ้ง หรือสินค้าในรูปแบบของฝากของที่ระลึก

ทางชุมชนสร้างความรู้ด้านสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติและให้ชุมชนร่วมรักษาสภาพแวดล้อม โดยการดูแลป่าไม้ ต้นไม้ และความสะอาดของชุมชน ในเรื่องขยะนั้นชุมชนทำการคัดแยกขยะ ส่วนที่ย่อยสลายได้จะทำการฝังกลบ ขวดพลาสติกต่าง ๆ เก็บรวบรวมและขายเป็นเศษขยะ หรือทำการเผาในส่วนที่ย่อยสลายไม่ได้โดยใช้เตาเผาไหม้สภาวะที่กรมทดแทนพลังงาน กระทรวงพลังงานที่ผลิตให้ชุมชนแม่กำปอง

การท่องเที่ยวในชุมชนเริ่มโดยการ

- แนะนำให้นักท่องเที่ยวรู้จักชุมชน เยี่ยมชมโรงเรียน ฯ เป็นที่รวมแหล่งความรู้ของชุมชน เป็นที่ทำการกองทุนชุมชน และความรู้ทางด้านสาธารณสุข
- ดูการหมักเมี่ยง ผลผลิตของเมี่ยง เช่น น้ำเมี่ยง หรือเมี่ยง การทำไวน์จากป่าเป้า ที่มีคุณค่าในการบำรุงร่างกาย
- การทำถ่าน แสดงวิธีการอัดถ่าน ใช้วัตถุดิบจากเศษไม้ต่าง ๆ และแป้งมัน ใช้ผลแสงอาทิตย์ตากให้แห้ง
- การผลิตกาแฟที่ปลูกในชุมชนโดยใช้เตาอบแสงอาทิตย์ขนาด 5 x 8 เมตร อบกาแฟ
- การทำหมอนใบชา แสดงวิธีการทำหมอน ขนาดต่าง ๆ ทั้งใหญ่และเล็ก
- การทำดอกไม้ประดิษฐ์

การผลิตเมี่ยงเป็นรายได้หลัก ส่วนกาแฟเป็นผลิตภัณฑ์เสริม แต่เดิมทางชุมชนมีปัญหาในการปลูกเมี่ยงเนื่องจากเมี่ยงเป็นโรคเรื้อรังน้ำค้าง แต่หลังจากที่ทางชุมชนหยุดการเผาป่าทำให้สภาวะหมดไปและไม่ทำให้เกิดโรคเรื้อรังน้ำค้าง

มักคุเทศก์ท้องถิ่น หรือกลุ่มหนุ่มสาวที่มีความสนใจทางด้านภาษา หรือที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชาวต่างชาติได้ลงเรียนภาษาอังกฤษที่สมาคม YMCA สันกำแพง เพื่อสามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวได้ข้อมูลที่ต้องการของชุมชน นอกจากนี้ทางชุมชนมีความเห็นว่าถ้ามีการเรียนการสอนภายในชุมชนจะเป็นผลดีต่อชุมชน ผู้เรียนกล้าแสดงออกได้มากขึ้น ตลอดจนกลุ่มผู้ดำเนินกิจการโฮมสเตย์ กลุ่มแม่บ้านหรือผู้สูงอายุ ที่มีความสนใจแต่มีไม่พินความรู้ภาษาอังกฤษสามารถลงเรียนได้ ตามจุดประสงค์ของการใช้ภาษา ทีมวิจัยชุมชนขอทีมวิจัยหลักช่วยทางการหาอาจารย์ หรือครูสอน

ภาษาอังกฤษให้แก่ชุมชน ทีมวิจัยชุมชนให้คำปรึกษาและจะแนะนำนักศึกษาฝึกสอนหรือนักศึกษาอาสาสมัครมหาวิทยาลัยพายัพมาช่วยสอน ถ้ามีนักศึกษาสมัครใจ

บ้านนาเลาใหม่ จ.เชียงใหม่ 13 ต. ค.2550

ทีมวิจัยหลักลงพื้นที่ที่บ้านนาเลาใหม่ โดยหัวหน้าทีมวิจัยชุมชนให้ความช่วยเหลือในการติดต่อและประสานงาน แต่ไม่สามารถพูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นได้เนื่องจากทีมวิจัยชุมชนติดภารกิจด่วน และทางทีมวิจัยหลักไม่สามารถยกเลิกการเดินทางและบอกเลิกการเช่ารถตู้ได้ ทางทีมวิจัยหลักจึงทำการสำรวจสภาพของโฮมสเตย์ ที่ยังคงรักษาสภาพและเปิดให้บริการนักท่องเที่ยว

ทางทีมวิจัยหลักยังประสบปัญหาจากในพื้นที่วิจัยคือเท่าที่ผ่านมาทางทีมวิจัยชุมชนทำการเก็บข้อมูลเพื่อใช้เป็นข้อมูลการทำแบบสอบถาม เมื่อทีมวิจัยหลักทำแบบสอบถามฉบับจริงที่ใช้เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวส่งให้ทางทีมวิจัยชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลระยะที่ 1 จากนักท่องเที่ยวนั้น ปรากฏว่าทางชุมชนไม่มีผู้รับผิดชอบและไม่สามารถเก็บข้อมูลให้ได้เนื่องจากผู้นำในการดำเนินกิจการโฮมสเตย์ย้ายภูมิลำเนาแต่ยังคงให้ครอบครัวดำเนินการอยู่

บ้านแม่กลางหลวง จ.เชียงใหม่ 14 ต. ค. 2550

ทีมวิจัยหลักได้ลงพื้นที่แม่กลางหลวง และได้สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกับทีมวิจัยชุมชน ทางชุมชนสร้างบ้านใหม่ริมน้ำจำนวน 2 หลัง ปัจจุบันทางชุมชนแม่กลางหลวงมีบ้านพักด้านนอก 9 หลัง ด้านใน 7 หลัง บ้านที่ติดริมน้ำไม่มีห้องน้ำห้องส้วมในที่พักให้ใช้ห้องและห้องส้วมรวมที่จัดไว้ให้บ้านหลังใหญ่ที่รองรับนักท่องเที่ยวได้ 12 คน อัตราค่าเช่าช่วงฤดูท่องเที่ยวอัตราค่าที่พัก คืนละ 3000 บาท ช่วงนอกฤดูท่องเที่ยวอัตราค่าที่พัก คืนละ 2500 บาท บ้านที่ให้นักท่องเที่ยวพักนั้นมีการติดตั้งส้วมชักโครก ห้องน้ำไม่มีการติดตั้งเครื่องทำน้ำอุ่น ใช้ระบบน้ำประปาภูเขาที่ผลิตจากแหล่งน้ำธรรมชาติ

นักศึกษา และนักท่องเที่ยวนิยมพักค้างแรมในรูปแบบโฮมสเตย์ ส่วนนักเรียนนิยมพักค้างแรมในบ้านพักมากกว่า

บ้านแม่ละนา จ.แม่ฮ่องสอน วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2551

ทีมวิจัยหลักได้ลงพื้นที่บ้านแม่ละนา และได้สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกับทีมวิจัยชุมชน บ้านแม่ละนา มีจำนวนประชากร 550 คน มีบ้านพักโฮมสเตย์ 28 หลังคาเรือน อัตราค่าเข้าพักและกิจกรรมต่าง ๆ ยังคงเดิม บาท การเข้าพักใช้วิธีการเวียนไปแต่ละหลัง จำนวนนักท่องเที่ยวใน ปี พ. ศ. 2550 มีจำนวนน้อยลง และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เข้าพัก Guesthouse ซึ่งไม่ใช่ที่พักแบบบ้านพักโฮมสเตย์

ทีมวิจัยชุมชนมีความเห็นว่ามี การประชาสัมพันธ์เล็กน้อย และไม่มีป้ายบอกทาง ศูนย์ข้อมูล
ท่องเที่ยวไม่มีข้อมูลของหมู่บ้านที่สมบูรณ์และไม่มีคนอยู่ดูแลประจำ เพื่อให้ข้อมูลท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว
ทางชุมชนได้ทำการรื้อถอนป้ายข้อมูลของหมู่บ้าน และไม่ได้บำรุงรักษาโดยเฉพาะทางเข้าน้ำตกและปาก
ทางเข้าถ้ำ เนื่องจากว่าเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาที่บ้านแม่ละนา นักท่องเที่ยวไม่ใช้บริการมัคคุเทศก์
ท้องถิ่นที่ให้ข้อมูลและสอดส่องดูแลการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อนักท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบ
ต่อทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน เมื่อนักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยวด้วยตนเอง ตามป้ายบอกทางหรือแผนที่
ของหมู่บ้าน อาจเกิดอันตรายและมีผลต่อการทำลายสภาพแวดล้อมโดยนักท่องเที่ยวนั้น

ในปีที่ผ่านมารายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็นรายได้เสริมมีน้อยตามจำนวนนักท่องเที่ยว พื้นที่บ้าน
แม่ละนามีฝนตกหนัก ทำให้เกิดน้ำท่วมในเดือนระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม การเกษตรได้รับความ
เสียหาย ข้าวที่ปลูกปีละครั้งอยู่ในช่วงที่จะออกรวง ได้รับความเสียหาย

บ้านแม่ละนามีโครงการอยู่ดีมีสุขโดยการเลี้ยงวัว ที่ทางอำเภอเป็นธุระในการจัดซื้อให้ชาวบ้านที่
เข้าร่วมโครงการเลี้ยงในช่วง 5 ปี หลังจากนั้นถึงจะจ่ายค่าพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ส่วนผลผลิตเป็นของผู้เลี้ยง
พ่อพันธุ์แม่พันธุ์สามารถเลี้ยงต่อหรือส่งคืนโครงการได้

ปีพ.ศ. 2551 นี้ โฮมสเตย์บ้านแม่ละนาได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์เป็นครั้งแรก ระยะเวลา
ในการรับรองตั้งแต่เดือนมกราคม 2551 ถึงเดือนธันวาคม 2552 ซึ่งได้รับการประเมินคุณภาพตาม
มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย โดยสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา มาตรฐาน
โฮมสเตย์ที่ได้รับนี้มีการปรับเปลี่ยนมาตรฐานจาก 43 ข้อลงเหลือ 42 ข้อ (ศึกษาเกณฑ์
มาตรฐานโฮมสเตย์ได้ที่ภาคผนวก หน้า 152) ตั้งแต่ได้รับการรับรองมาตรฐานจำนวนนักท่องเที่ยวยังไม่มี
เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้คงต้องรอดูอีกสักกระยะหนึ่งว่าจะมีผลต่อการท่องเที่ยวอย่างไร

กิจกรรมการท่องเที่ยวและอัตราค่าบริการท่องเที่ยว คงลักษณะเดิม มีการพาเดินชมหมู่บ้าน ชม
การทอผ้า จักสาน น้ำมันงา ชนรมผู้สูงอายุ พิธีสมุนไพร เดินป่า เทียน้ำตก ดูนก เทียน้ำตก กิจกรรมต่าง ๆ มี
มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เดินท่องเที่ยวในหมู่บ้านอัตราค่าบริการ 100 บาท เทียน้ำตกเพชร 100 บาท ในกรณีที่
เดินไกลคิดค่าบริการเพิ่ม ถึงน้ำตก 400 บาท ถึงบึง 600 บาท เดินทะเลถ้ำ 1,000 บาท อัตรา
มัคคุเทศก์หนึ่งคนต่อนักท่องเที่ยวหนึ่งคน

กิจกรรมที่ 3 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปโครงการระยะที่ 2 ระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัย
ชุมชน โดยมีการลงพื้นที่วิจัยและอภิปรายร่วมกับชุมชน เพื่อกำหนดมาตรฐานชุมชน ดังนี้

กิจกรรมที่ 3 อภิปรายร่วมกับชุมชนเพื่อกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์โดยชุมชนพื้นที่ แม่กำปอง แม่กลางหลวง ห้วยอี และแม่ละนา

รูปแบบที่ชุมชนกำหนด ประเด็นมาตรฐาน/ ด้านที่พัก	แม่กำปอง 17 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	แม่กลางหลวง 18 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	ห้วยอี 24 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	แม่ละนา 25 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	หมายเหตุ
■ พูกที่นอน/ ผ้าปูที่นอน ■ หมอน/ปลอกหมอน ■ มุ้ง ■ ผ้าห่ม ■ ห้องน้ำ ■ ห้องส้วม ■ แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค/บริโภค	-มีผ้าปูที่นอน ปลอกหมอนสำรองอย่างน้อย 2 ชุด -เปลี่ยนเครื่องนอนทุกครั้งเมื่อมีแขกพักชุดใหม่ -ทำความสะอาดเครื่องนอนเป็นประจำ -ดูแลรักษาความสะอาดห้องน้ำ ห้องส้วม - มีบริการสนู๋ แชมพู	-ขึ้นอยู่กับเจ้าของโฮมสเตย์แต่ละหลัง -ไม่ค่อยได้ใช้ เพราะไม่มีมุ้ง -ขึ้นอยู่กับเจ้าของโฮมสเตย์แต่ละหลัง -ด้อยในเรื่องความสะอาด -มีน้ำดื่มสำหรับชงชาหรือกาแฟ	-มีที่นอน หมอนสำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะและหมั่นตากแดด -ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอนซักหลังการใช้ -มีมุ้งให้นักท่องเที่ยวแต่ในบางครั้ง -นักท่องเที่ยวไม่ใช้ -ห้องน้ำใช้ร่วมกับเจ้าของบ้าน -น้ำในการอุปโภคใช้น้ำ	-มีที่นอน หมอนสำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะเป็นชุดเดียวที่ให้บริการ -ญาติพี่น้อง มีมุ้งให้เพื่อกันยุงที่เป็นพาหะของโรค -ห้องนอนแยกเป็นสัดส่วนชาย/หญิง หรือนอนหน้าห้องของเจ้าของบ้าน -ห้องน้ำห้องส้วมปกติ	แม่กลางหลวง -การจัดนักท่องเที่ยวเข้าพักจะดูสภาพบ้านตามอายุ/วัยของนักท่องเที่ยว -นักท่องเที่ยวชาวยุโรปมักขอนอนบริเวณร่วมกับเจ้าของบ้านใกล้กองไฟ

รูปแบบที่ชุมชนกำหนด ประเด็นมาตรฐาน/	แม่กำปอง 17 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	แม่กลางหลวง 18 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	ห้วยฮี้ 24 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	แม่ละนา 25 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	หมายเหตุ
	แปรงสีฟัน ยาสีฟัน สำหรับแขก ในกรณีที่ไม่ได้เตรียมมา		จากภูเขา และทำการ ต้มก่อนนำมาบริโภค	แยกออกจากตัวบ้าน ซึ่งจะต้องปรับปรุง ทางเดินให้อยู่ในสภาพ ที่ดี มีโครงการปรับ โฉมภูมิทัศน์แบบ มีส่วนร่วมของ ท้องถิ่น เป็นการ อำนวยความสะดวก ให้นักท่องเที่ยวได้ ทุกวัย โดยเฉพาะ ผู้มีน้ำหนักร่าง ตัวค่อนข้างมาก -น้ำดื่มจะซื้อไว้บริการ นักท่องเที่ยว เนื่องจาก น้ำตามธรรมชาติ น้ำประปาภูเขาที่ใช้ บริโภคมีหินปูน	
ด้านการจัดการอาหาร					

รูปแบบที่ชุมชนกำหนด ประเด็นมาตรฐาน/	แม่กำปอง 17 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	แม่กลางหลวง 18 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	ห้วยฮี้ 24 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	แม่ละนา 25 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	หมายเหตุ
■ ห้องครัว ■ รูปแบบอาหาร ■ การปรุงอาหาร ■ ภาชนะและเครื่องมือที่ใช้ปรุงอาหาร ■ น้ำดื่ม	-ห้องครัวดูแลรักษา ความสะอาด และจัด สัดส่วนเป็นระเบียบ เรียบร้อย -รายการอาหารเน้น อาหารประจำถิ่น ผัก พื้นบ้านตามฤดูกาล และปรุงอาหารแบบที่ แขกต้องการเป็นพิเศษ -อุปกรณ์ ภาชนะที่ใช้ สำหรับรับประทาน อาหารจัดแยกเป็นพิเศษ เฉพาะแขก -น้ำดื่มสะอาดบรรจุขวด	-มีชั้นไว้ของใช้ในครัว เป็นสัดส่วนตาม ประเพณีนิยม -รายการอาหารเน้น อาหารประจำถิ่น ใช้ผัก ที่ปลูก เช่น ซาโยเต้ ฮ่องเต้ พริกหวาน นักท่องเที่ยวนักเดิน อาหารประเภทไข่ นักท่องเที่ยวยุใหญ่เป็น น้ำพริก แกงขะเบือ แกงปลา ข้าวคั่ว -อุปกรณ์ ภาชนะที่ใช้	-แต่ละบ้านมีห้องครัว แยกออกต่างหาก -รายการอาหารเน้น อาหารและรสชาติ ประจำถิ่น ใช้ผักที่ปลูก -แต่ละมื้อมีอาหารให้ 2-3 อย่าง เช่น ต้มแตง ใส่เนื้อ/ไก่ ไข่เจียว และหมูชาโตะ -อุปกรณ์ ภาชนะที่ใช้	-ปกติครัวจะแยก ออกเป็นสัดส่วน -รายการอาหารเน้น อาหารประจำถิ่น มีถั่ว เน่า พริกแห้ง ขมิ้น หอม กระเทียม และผัก พื้นบ้านตามฤดูกาลแต่ ละมื้อมีอาหารให้ 3 อย่าง เช่น เนื้อลู่/ หลาม ไก่/เนื้อตุ๋น น้ำพริกขุบ ผักจิ้ม ลด เผ็ดลง 30% -อุปกรณ์ ภาชนะที่ใช้	

รูปแบบที่ชุมชนกำหนด ประเด็นมาตรฐาน/	แม่กำปอง 17 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	แม่กลางหลวง 18 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	ห้วยฮี้ 24 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	แม่ละนา 25 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	หมายเหตุ
	สำเร็จรูป	สำหรับรับประทาน อาหารใช้ร่วมกับ เจ้าของบ้าน ตามประเพณีจะให้แขก ทานก่อน -ต้มชา กาแฟให้ดื่ม	สำหรับรับประทาน อาหารบางบ้านจัดแยก เป็นพิเศษเฉพาะแขก -อาหารเข้ามีชา กาแฟ และตอนดึกขณะนั่งฟัง ไฟ ก็มีบริการให้เช่นกัน	สำหรับรับประทาน อาหารจัดแยกเป็น พิเศษเฉพาะแขก ใช้ จานกระเบื้อง และช้อน สแตนเลส -น้ำดื่มซื้อเป็นขวด	
ด้านการจัดการท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว/ การติดต่อ ประสานงานท่องเที่ยว ระหว่างนักท่องเที่ยว และชุมชน	-แขกติดต่อโดยตรงที่ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว -มีคณะกรรมการ ท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ดูแลระบบบริหารจัดการ --แขกติดต่อโดยตรงที่ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว	-แขกติดต่อที่ศูนย์ ข้อมูลท่องเที่ยว -มีคณะกรรมการ ท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ดูแลระบบบริหาร จัดการโดย นายพงษ์ทุ เชื้อสุจริตไพบูลย์ ดูแล การเข้าพักโฮมสเตย์	-แขกติดต่อโดยตรงที่ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว หรือที่ทัวร์เมืองไต และ ทางทัวร์จะแจ้งให้ทาง ชุมชน -มีผู้รับผิดชอบในชุมชน	-แขกติดต่อโดยตรงที่ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว มี การแบ่งหน้าที่ผู้รับ ผิดชอบในชุมชน เมื่อมี แขกมาจะประชุมตกลง และแบ่งหมุนเวียนไป พักตามบ้านโฮมสเตย์ -การโฆษณาจะฝากไว้	บ้านแม่กลาง หลวงประสบ ปัญหาที่มี มัคคุเทศก์ที่เคย พาแขกเข้ามา ท่องเที่ยวใน ชุมชน และรู้ ทิศทาง ได้นำ นักท่องเที่ยวเข้า มาโดยไม่ผ่าน

รูปแบบที่ชุมชนกำหนด ประเด็นมาตรฐาน/	แม่กำปอง 17 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	แม่กลางหลวง 18 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	ห้วยฮี้ 24 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	แม่ละนา 25 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	หมายเหตุ
■ การจัดการด้านการจองที่พักและการติดต่อการขาย/ประชาสัมพันธ์ ■ การจัดผู้นำเที่ยว/มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ■ การจัดทำป้ายบอกชี้ทาง ■ การจัดเส้นทางท่องเที่ยว ■ รูปแบบรายการท่องเที่ยว ■ การจัดรายการท่องเที่ยว	โดยชุมชนของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ -มีบริการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น -มีป้ายบอกชี้ทางของชุมชน -การจัดรายการท่องเที่ยวตามที่นักท่องเที่ยวต้องการให้จัด -รายการท่องเที่ยวที่จัดเดินป่าชมธรรมชาติ เก็บใบชา(เมี่ยง) เก็บสมุนไพร ชมน้ำตกธรรมชาติ	-มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นดูแลนักท่องเที่ยว มีการจัดบริการประชาสัมพันธ์ใน website มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่พูดภาษาอังกฤษได้ 3-5 คน ถ้านักท่องเที่ยว มา มาก ก็ไม่สามารถบริการได้ทั่วถึง บางครั้งนักท่องเที่ยวต้องการให้มัคคุเทศก์	ทำหน้าที่บริหารจัดการและจัดลำดับให้เข้าพัก -มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้ Web site และการประชาสัมพันธ์ของทัวร์เมืองไต รวมทั้งศูนย์ฟื้นฟูของสกว. -มีบริการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยเจ้าของบ้านที่นักท่องเที่ยวเข้าพัก แต่ถ้าเดินป่าจะมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยเฉพาะ การพานักท่องเที่ยวเข้าไปในชุมชนต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ของชุมชน	ตามหน่วยงาน ห้างร้าน หรือบริษัท ท่องเที่ยว มีการทำ Web site และออกนิตยสารครั้งที่มาทำร่วมกับ ททท. ที่ กรุงเทพฯ พัทยา -เจ้าของบ้านพักไม่ควรเป็นมัคคุเทศก์ เพื่อเป็นการกระจายรายได้ การนำเที่ยวทั่วไป มัคคุเทศก์หนึ่งคนต่อนักท่องเที่ยว 4 คน ถ้าพาเที่ยวถ้า มัคคุเทศก์หนึ่งคนต่อนักท่องเที่ยว 2 คน -มีป้ายระบุพื้นที่	ชุมชนและไม่ใช้บริการ มัคคุเทศก์ท้องถิ่นไม่รักษามรรยาทประเพณี ซึ่งเป็นการทำลายประเพณีของชุมชน และชุมชนต้องรับผิดชอบจัดการกับขยะที่ทิ้งไว้บนอุทยานหรือเส้นทางเดินป่า

รูปแบบที่ชุมชนกำหนด ประเด็นมาตรฐาน/	แม่กำปอง 17 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	แม่กลางหลวง 18 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	ห้วยฮี้ 24 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	แม่ละนา 25 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	หมายเหตุ
		ท้องถิ่นเป็นผู้นำทางให้เท่านั้น -มีป้ายบอกชี้ทาง แต่ทำในรูปแบบของชุมชน -การจัดรายการท่องเที่ยวให้จัดตามช่วงเวลาหรือฤดูกาล เช่น เกี่ยวข้าวเป็นไปตามเวลา หรืองานประเพณีของชุมชน ไม่ได้จัดให้เป็นพิเศษเช่นกัน การจัดนอกฤดูกาลก็มี เช่น การเล่นดนตรี ลำดาบ หรือตีกลองซึ่ง นักท่องเที่ยวต้องจ่ายเงินเพิ่ม -รายการท่องเที่ยวที่จัด	ห้ามนักท่องเที่ยวท่องเที่ยวแต่ลำพัง หรือแสวงหาผลประโยชน์ หรือทำผิดกฎหมาย -การจัดป้ายบอกทางทำกันเองภายในชุมชน -ช่วงหน้าฝนไม่รับนักท่องเที่ยว แต่ถ้านักท่องเที่ยวเดินทางไปเองก็ให้การต้อนรับและพานำเที่ยวในที่ ๆ ไม่อันตราย -การจัดรายการท่องเที่ยวจัดให้จัดตาม	ท่องเที่ยวจากปากทางจนถึงเข้าหมู่บ้าน แต่ไม่มีป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยว -การท่องเที่ยวเป็นไปตามที่ชุมชนกำหนด เที่ยวรอบหมู่บ้าน เที่ยวถ้า คุณก น้ำตก สมุนไพร ป่าต้นน้ำ ป่ากล้วยไม้	

รูปแบบที่ชุมชนกำหนด ประเด็นมาตรฐาน/	แม่กำปอง 17 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	แม่กลางหลวง 18 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	ห้วยฮี้ 24 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	แม่ละนา 25 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	หมายเหตุ
		เดินป่าชมธรรมชาติ น้ำตก กิจกรรมช่วงไหน มีอะไรก็ให้นักท่องเที่ยว เข้าร่วมเช่น ทำนา (หนานา) ทำดอกไม้	ช่วงเวลาเช่น การ เพาะปลูก		
ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ■ การเดินชมหมู่บ้าน ■ การแสดง ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น	-เจ้าของบ้านโฮมสเตย์ ต้อนรับและแนะนำ สภาพแวดล้อมของ หมู่บ้าน -นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้ ร่วมกิจกรรมประกอบ อาหาร หัตถกรรม และ ร่วมชมรายการแสดง ทางวัฒนธรรม	-เจ้าของบ้านโฮมสเตย์ ต้อนรับและแนะนำ สภาพแวดล้อมของ หมู่บ้าน -นักท่องเที่ยวมีโอกาส ได้ร่วมกิจกรรมประกอบ อาหาร นักท่องเที่ยว บางคนขอเป็นผู้ทำ อาหารเอง	-เจ้าของบ้านโฮมสเตย์ การแสดงศิลป- วัฒนธรรมเป็นไปตามที่ นักท่องเที่ยวขอร้องให้ จัด เช่น มีการแสดงการข้อมผ้า ทอผ้า ตีมีด	-เจ้าของบ้านโฮมสเตย์ ต้อนรับและแนะนำ สภาพแวดล้อมของ หมู่บ้าน -มีลิเก ฟ้อนรำ จักสาน นวดแผนโบราณ ทอผ้า อีดน้ำมันงา และ ประเพณีศาสนาตาม ฤดูกาล ไม่มีการจัด แสดงเป็นพิเศษ	

รูปแบบที่ชุมชนกำหนด ประเด็นมาตรฐาน/	แม่กำปอง 17 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	แม่กลางหลวง 18 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	ห้วยฮี้ 24 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	แม่ละนา 25 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	หมายเหตุ
■ การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมที่ชุมชนเป็นผู้จัด ■ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม ■ การดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือน/ชุมชน ■ การกำจัดขยะแบบธรรมชาติ	-เจ้าของบ้านแต่ละบ้านจะดูแลรักษาบ้านเรือนของตนเองสม่ำเสมอ -และช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมของชุมชน -การดูแลและกำจัดขยะโดยคัดแยกขยะและกำจัดขยะโดยเตาเผา	-นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมชมการแสดงทางวัฒนธรรมตามประเพณีและเข้าร่วมในกิจกรรมร้องรำทำเพลงหรือเต้นรำ -เจ้าของบ้านแต่ละบ้านจะดูแลรักษาบ้านเรือนของตนเอง -ชุมชนช่วยกันดูแลความสะอาดของพื้นที่และความสะอาดของแหล่งน้ำและทำแนวกันไฟ -มีการกำหนดพื้นที่ทำกิน 8% ที่อยู่อาศัย 12% ที่เหลือเป็นป่า	-นักท่องเที่ยว อาจมีส่วนร่วมตามต้องการ เช่นการเพาะปลูกทำไร่หมุนเวียน -เจ้าของบ้านแต่ละบ้านจะดูแลรักษาบ้านเรือนของตนเอง -ชุมชนช่วยกันดูแลความสะอาด และพัฒนาถนนตามเทศกาลที่สำคัญ ๆ เช่น วันหยุด วันสำคัญ -เดิมมีการทิ้งตามข้างทาง ต่อมามีการดูแล	-นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมโดยการแต่งกายการถวายของแด่พระภิกษุที่วัด หรือร่วมพัฒนาหมู่บ้าน -มีการพัฒนาหมู่บ้านปีละหลายครั้ง ก่อนจัดงานตามศาสนา หรืองานวัด -มีการกำจัดขยะโดยการฝัง เผา มีการเก็บขยะทุกวันพฤหัสบดี	

รูปแบบที่ชุมชนกำหนด ประเด็นมาตรฐาน/	แม่กำปอง 17 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	แม่กลางหลวง 18 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	ห้วยฮี้ 24 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	แม่ละนา 25 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	หมายเหตุ
■ การดูแลบริเวณบ้านพักอาศัยและบริเวณท่องเที่ยว ■ การจัดพื้นที่ประกอบอาชีพการเกษตร/กสิกรรม/เกษตรกรรม ด้านอื่น ๆ (ถ้ามี)	-การจัดพื้นที่เกษตรกรรมโดยอาศัยธรรมชาติ	-ปลูกข้าวเป็นหลัก แบ่งพื้นที่ทำการเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี และการเกษตรที่ทำกันมา มีการเลี้ยงกิ้งก่ามกราม และเลี้ยงปลาตามโครงการอยู่ดีมีสุข -ห้ามคนในชุมชนทำการซื้อขายหรือเช่าที่ดิน ถ้าใครขายที่ดินก็ต้องออกจากหมู่บ้านห้ามกลับ	และกำจัดขยะ โดยคัดแยกขยะและกำจัดโดยการเผา หรือการฝัง และที่ทิ้ง บางครั้งมีผู้มารับซื้อ -แยกพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน แต่จะมีปีจะมีการตกลงกันว่าจะใช้สัดส่วนของพื้นที่ทำกินหรืออยู่อาศัยเท่าไร พื้นที่ทำกินลดลงเพราะแบ่งเป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย	โดยเสียค่าจัดเก็บเดือนละ 10 บาท -ไม่มีการแบ่งเป็นเขตที่อยู่อาศัยหรือทำกิน การขายที่ดินต้องขายให้คนในชุมชน การเพาะปลูกทำเฉพาะพอกินไม่มีเหลือขาย ปลูกข้าวปีละครั้ง ปลูกข้าว 80% และมีการปลูกข้าวโพด งา ถั่ว ถั่วแดง ถั่วเหลือง - หลังจากที่ชุมชนได้การรับรองมาตรฐานแล้ว คนในชุมชนเห็น	

รูปแบบที่ชุมชนกำหนด ประเด็นมาตรฐาน/	แม่กำปอง 17 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	แม่กลางหลวง 18 กันยายน 2551 (เชียงใหม่)	ห้วยฮี้ 24 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	แม่ละนา 25 พฤศจิกายน 2551 (แม่ฮ่องสอน)	หมายเหตุ
		เข้ามาเป็นสมาชิกของชุมชนที่เป็นเช่นนี้เพราะไม่ต้องการให้มีการกว้านซื้อที่ดินของบุคคลภายนอกที่จะทำเป็นกิจการค้าเช่นสนามกอล์ฟ -มีการช่วยดูแลเด็กที่พ่อแม่ออกไปทำงานระหว่างวัน เพื่อป้องกันปัญหาในอนาคตเช่นยาเสพติด หรือการลักขโมย		เป็นเรื่องปกติ แต่มีความมั่นใจในการดำเนินกิจการท่องเที่ยว	

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยว

จากผลการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของนักวิจัยชุมชน ในการจัดเก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัย (ตัวอย่างแบบสอบถาม หน้า 117-119) นักวิจัยหลักได้รวบรวมผลเพื่อศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลและประมวลผล ดังนี้

วิเคราะห์และแปลผล

การวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย(แบบสอบถาม) โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น [Reliability Analysis- SCALE (ALPHA)] เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยว่าสามารถนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวได้หรือไม่ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.935 สรุปได้ว่ามีความเชื่อมั่นร้อยละ 93.50%

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่มาเยือนในพื้นที่วิจัย 4 ชุมชน จากจำนวนแบบสอบถาม 800 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 452 ชุด คิดเป็นร้อยละ 56.50 (แบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ครบถ้วนจำนวน 428 ชุด คิดเป็นร้อยละ 53.50)

ปัญหาหลักที่กระทบต่อการจัดเก็บข้อมูล พื้นที่วิจัยประสบภัยธรรมชาติฝนตกหนักและอุทกภัย ทำให้ไม่สามารถรับนักท่องเที่ยวเข้าพักได้ และบางพื้นที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่โดยไม่ค้ำคั้น จึงทำให้ข้อมูลเก็บได้เฉพาะนักท่องเที่ยวที่ค้ำคั้นในที่พักรูปแบบโฮมสเตย์เท่านั้น

ผลการวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (*ข้อมูลตาราง 9 - 37 หน้า 120-131 และรายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏในภาคผนวกตารางและรายละเอียดเพิ่มเติมผลวิจัย)

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ (* ไม่ตอบ 24 คน)

พื้นที่	นักท่องเที่ยวไทย		นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ		รวม		รวม
	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	
แม่กำปอง	20 (12.74)	17 (10.83)	75 (47.77)	45 (28.66)	95 (60.51)	62 (39.49)	157 (100.00)
แม่กลางหลวง	15 (9.09)	23 (13.94)	59 (35.76)	68 (41.21)	74 (44.85)	91 (55.15)	165 (100.00)

แม่ละนา	8 (22.86)	15 (42.86)	5 (14.29)	7 (20.00)	13 (37.14)	22 (62.86)	35 (100.00)
ห้วยฮี้	12 (16.90)	12 (16.90)	22 (30.99)	25 (35.21)	34 (47.89)	37 (52.11)	71 (100.00)
รวม	55 (12.85)	67 (15.66)	161 (37.62)	145 (33.88)	216 (50.47)	212 (49.53)	428 (100.00)

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีสัดส่วนชาย หญิง ที่ใกล้เคียงกัน (ภาพรวม) โดยเป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.47 และเพศชาย ร้อยละ 49.53 เมื่อพิจารณาแต่ละพื้นที่ พบว่าพื้นที่แม่กลางหลวง ห้วยฮี้ และ แม่ละนา กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ยกเว้นพื้นที่แม่กำปอง

องที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และหากพิจารณาเปรียบเทียบประเภทของนักท่องเที่ยวพบว่าส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติในทุกพื้นที่ ยกเว้นพื้นที่แม่ละนาที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวไทยในสัดส่วนที่มากกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

พื้นที่	อายุ						รวม
	20-30	31-40	41-50	51-60	60-65	มากกว่า 65	
แม่กำปอง	102 (63.0)	26 (16.05)	13 (8.02)	10 (6.17)	8 (4.94)	3 (1.85)	162 (100.00)
แม่กลางหลวง	64 (40.51)	45 (28.48)	28 (17.72)	20 (12.66)	1 (0.63)	0 (0)	(100.00)
แม่ละนา	19 (63.33)	8 (26.67)	3 (10.00)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	(100.00)
ห้วยฮี้	54 (78.26)	9 (13.04)	4 (5.80)	2 (2.90)	0 (0)	0 (0)	(100.00)
รวม	239 (57.04)	88 (21.00)	48 (11.46)	32 (7.64)	9 (2.15)	3 (0.72)	419 (100.00)

* ไม่ตอบ 33 คน

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.04 มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี รองลงมามีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี 41 – 50 และ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.00, 11.46 และ 7.64 ตามลำดับ

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิลำเนา

พื้นที่	ภูมิลำเนา						รวม
	ไทย	เอเชีย	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	แอฟริกา	ออสเตรเลีย	
แม่กำปอง	38 (24.05)	17 (10.76)	93 (58.86)	6 (3.80)	0 (0)	4 (2.53)	158 (100.00)
แม่กลางหลวง	38 (22.89)	39 (23.49)	45 (27.11)	32 (19.27)	1 (0.60)	11 (6.63)	166 (100.00)
แม่ละนา	23 (6.709)	4 (12.12)	2 (6.06)	2 (6.06)	1 (3.03)	1 (3.03)	33 (100.00)
ห้วยอี	25 (35.21)	15 (21.13)	1 (1.41)	30 (42.25)	0 (0)	0 (0)	71 (100.00)
รวม	124 (28.67)	75 (17.52)	141 (32.94)	70 (16.35)	2 (0.47)	16 (.473)	428 (100.00)

* ไม่ตอบ 24 คน

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.94 มีภูมิลำเนาอยู่ในยุโรป รองลงมามีภูมิลำเนาอยู่ ประเทศไทย เอเชีย และอเมริกาเหนือ (อเมริกา) คิดเป็นร้อยละ 28.67, 17.52 และ 16.35 ตามลำดับ

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความถี่ในการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์

พื้นที่	ความถี่ในการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์					รวม
	ครั้งแรก	1-2 ครั้ง	2-3 ครั้ง	3-4 ครั้ง	4-5 ครั้ง	
แม่กำปอง	126 (78.75)	9 (5.63)	13 (8.13)	3 (1.88)	9 (5.63)	160 (100.00)
แม่กลางหลวง	65 (39.39)	30 (18.18)	41 (24.85)	11 (6.67)	18 (10.91)	165 (100.00)
แม่ละนา	11 (36.67)	6 (20.00)	7 (23.33)	2 (6.67)	4 (13.33)	30 (100.00)
ห้วยฮี้	59 (83.10)	3 (4.23)	2 (2.82)	0 (0)	7 (9.86)	71 (100.00)
รวม	261 (61.27)	48 (11.27)	63 (14.79)	16 (3.76)	38 (8.92)	426 (100.00)

* ไม่ตอบ 26 คน

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.27 มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์เป็นครั้งแรก รองลงมาคือความถี่ในการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ 2-3 ครั้ง และ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.79 และ 11.27 ตามลำดับ

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวันพักเฉลี่ยในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง

พื้นที่	วันพักเฉลี่ยในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง					รวม
	1-2 คืน	2-3 คืน	3-4 คืน	4-5 คืน	มากกว่า 5 คืน	
แม่กำปอง	59 (37.58)	6 (3.82)	3 (1.91)	29 (18.47)	60 (38.22)	157 (100.00)
แม่กลางหลวง	36 (21.95)	32 (19.51)	43 (26.22)	46 (28.05)	1 (4.27)	164 (100.00)
แม่ละนา	13 (46.43)	5 (17.86)	3 (10.71)	7 (25.00)	0 (0)	28 (100.00)
ห้วยฮี้	19 (26.76)	2 (2.82)	22 (30.99)	6 (8.45)	22 (30.99)	71 (100.00)
รวม	127 (30.24)	45 (10.71)	71 (16.90)	88 (20.95)	89 (21.19)	420 (100.00)

* ไม่ตอบ 32 คน

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.24 มีวันพักเฉลี่ยในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง 1 - 2 คืน รองลงมา มีวันพักเฉลี่ยในการท่องเที่ยวมากกว่า 5 คืน และ 4 - 5 คืน คิดเป็นร้อยละ 21.19 และ 20.95 ตามลำดับ

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ต่อการท่องเที่ยว เิงินเวศ
รูปแบบโฮมสเตย์

ประสบการณ์	พื้นที่				รวม
	แม่กำ ปอง	แม่กลาง หลวง	แม่ละนา	ห้วยฮี้	
1. ได้ท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ใน ต่างประเทศ (I have participated in other home stay in other countries)	35 (16.13)	84 (23.33)	8 (11.94)	17 (17.17)	144 (19.38)
2. ได้ท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ใน ประเทศไทย (I have participated in a home stay in Thailand)	53 (24.42)	99 (27.50)	18 (26.87)	31 (31.31)	201 (27.05)
3. ค่อนข้างกับการท่องเที่ยวรูปแบบ โฮมสเตย์ในภูมิลำเนาของตนเอง (In Thailand was the same as my home stay experiences in other countries)	16 (7.37)	63 (17.50)	3 (4.48)	8 (8.08)	90 (12.11)
4. เลือกที่จะพักแบบโฮมสเตย์ มากกว่าเลือกรูปแบบอื่น (When traveling, I prefer to choose home stay rather than other types of accommodations)	32 (14.75)	26 (7.22)	19 (28.36)	20 (20.20)	97 (13.06)
5. ชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบ โฮมสเตย์ (I would prefer Eco - tourism home stay style)	34 (15.67)	46 (12.78)	18 (26.87)	13 (13.13)	111 (14.94)
6. ชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่ เลือกที่จะพักแบบปลูกเดินท์พัก	47 (21.66)	42 (11.67)	1 (1.49)	10 (10.10)	100 (13.46)

ประสบการณ์	พื้นที่				รวม
	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยฮี้	
(I prefer Eco-Tourism but love to stay in a tent)					
รวม	217 (100.00)	360 (100.00)	67 (100.00)	99 (100.00)	743* (100.00)

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 27.05 มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ ในประเทศไทย รองลงมาได้ท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ในต่างประเทศ และ ชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ คิดเป็นร้อยละ 19.38 และ 14.94 ตามลำดับ [ข้อมูลในหัวข้อ ประเด็นคำถามนี้ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ]

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์	พื้นที่				รวม
	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยฮี้	
1. ซื้อสินค้าและของที่ระลึก (Shopping)	49 (13.76)	52 (14.61)	5 (13.89)	16 (11.51)	122 (13.75)
2. อาหารและเครื่องดื่มท้องถิ่น (Authentic Food and beverage)	89 (25.00)	49 (13.76)	6 (16.67)	26 (18.71)	170 (19.17)
3. การวิจัย (Research)	22 (6.18)	38 (10.67)	3 (8.33)	14 (10.07)	77 (8.86)
4. การศึกษาระยะสั้น (Short course studying)	15 (4.21)	24 (6.74)	6 (16.67)	28 (20.14)	73 (8.23)
5. ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism)	35 (9.83)	40 (11.24)	2 (5.56)	5 (3.60)	82 (9.24)
6. ท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (Eco-Tourism Home stay style)	45 (12.64)	59 (16.57)	4 (11.11)	24 (17.27)	132 (14.00)
7. ทัวร์เดินป่า (Trekking Tour)	60 (16.85)	63 (17.70)	7 (19.44)	15 (10.79)	145 (16.35)
8. ที่พักตากอากาศและประสบการณ์สปา (Resort and Spa experiences)	41 (11.52)	31 (8.71)	3 (8.33)	11 (7.91)	86 (9.70)
รวม	356 (100.00)	356 (100.00)	36 (100.00)	130 (100.00)	887* (100.00)

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนมาก ร้อยละ 19.17 มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยคือ Authentic Food and beverage รองลงมาได้แก่ Trekking Tour, Eco-Tourism Home stay style และ Shopping คิดเป็นร้อยละ 16.35, 14.00 และ 13.75 ตามลำดับ (*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ข้อมูลนี้ตอบเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเท่านั้น)

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องรูปแบบโฮมสเตย์

ปัจจัย	พื้นที่				รวม
	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยสี	
1. ประสบการณ์การเรียนรู้จากชุมชน (I prefer to have an experience within community)	96 (21.43)	108 (25.23)	20 (22.47)	33 (21.02)	257 (22.91)
2. ชอบการใช้วิถีชีวิตร่วมกับชุมชน (I prefer to join a home stay in community)	77 (17.19)	120 (28.04)	10 (11.24)	28 (17.83)	235 (20.94)
3. เรียนรู้จักการติดต่อสื่อสารกับผู้คนในท้องถิ่น (I prefer to have contact with the people in the community)	103 (22.99)	90 (21.03)	8 (8.99)	39 (24.84)	240 (21.39)
4. สัมผัสรูปแบบการเรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชน (I prefer to learn the way of life in the community)	125 (27.90)	86 (20.09)	28 (31.46)	45 (28.66)	284 (25.31)
5. ต้องการที่จะกระตุ้นให้คนท้องถิ่นรู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติของชุมชนที่อาศัยอยู่ (I prefer to have a chance to tell the people in the community to preserve nature that is destroyed day after day)	47 (10.49)	24 (5.61)	23 (25.84)	12 (7.64)	106 (9.45)
รวม	157 (100.00)	161 (100.00)	35 (100.00)	49 (100.00)	402* (100.00)

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนมาก ร้อยละ 25.31 มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกที่พักรูปแบบโฮมสเตย์คือ การสัมผัสรูปแบบการเรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชน รองลงมาได้แก่ ประสิทธิภาพการเรียนรู้จากชุมชน เรียนรู้จักการติดต่อสื่อสารกับผู้คนในท้องถิ่น และชอบการใช้วิถีชีวิตร่วมกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 22.91, 21.39 และ 20.94 ตามลำดับ (*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยความคาดหวังและความพึงพอใจ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.79	ระดับน้อยมาก
1.80 – 2.59	ระดับน้อย
2.60 – 3.39	ระดับพอใช้
3.40 – 4.19	ระดับดี
4.20 – 5.00	ระดับดีมาก

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (ภาพรวม)

หัวข้อ	ความคาดหวัง	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ภูมิประเทศ/ Geography	3.91	ดี
2. บรรยากาศสภาพแวดล้อม/ Surroundings	3.84	ดี
3. ที่พัก/ Accommodations	3.46	ดี
4. ห้องส้วม/ Toilet / Bathroom	2.99	พอใช้
5. ความสะอาด ที่นอน หมอน มุ้ง/ Bedding Cleanliness	3.41	ดี
6. การต้อนรับของเจ้าบ้าน/ Kindness of Host	3.95	ดี
7. อาหาร/เครื่องดื่มที่จัดบริการของท้องถิ่น / Authentic Food and Beverage	3.73	ดี
8. การติดต่อสื่อสาร / Communication	3.37	พอใช้
9. ความปลอดภัย / Security	3.65	ดี
10. กิจกรรมท่องเที่ยว / Tour Activities	3.62	ดี
11. วิถีชีวิตท้องถิ่น / Folklores	3.47	ดี

หัวข้อ	ความคาดหวัง	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
12. ค่าใช้จ่าย / Expenses		
12.1 ที่พัก / Accommodation	3.57	ดี
12.2 กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน / Tour Activities	3.42	ดี
12.3 กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม / Cultural Show	3.29	พอใช้

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในระดับดี และจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์พบว่าทุกเรื่อง มีพื้นที่อย่างน้อย 1 คู่ มีคะแนนค่าเฉลี่ยความคาดหวังที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง และการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (ภาพรวม), หน้า 120)

ค่าเฉลี่ยความคาดหวังในเรื่องภูมิประเทศของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่แม่ละนามีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กำปองและแม่กลางหลวง โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่ละนามีความคาดหวังน้อยกว่าพื้นที่แม่กำปองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และน้อยกว่าพื้นที่แม่กลางหลวงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตาราง 10 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องภูมิประเทศ, หน้า 121)

ค่าเฉลี่ยความคาดหวังในเรื่องบรรยากาศสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่แม่ละนามีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่อื่นๆ ทุกพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่ละนามีความคาดหวังน้อยกว่าทุกพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตาราง 11 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องบรรยากาศสภาพแวดล้อม, หน้า 121)

ค่าเฉลี่ยความคาดหวังในเรื่องที่พักของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่แม่ละนามีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่อื่นๆ ทุกพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่ละนามีความคาดหวังน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆ ทุกพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตาราง 12 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องที่พัก, หน้า 121)

ค่าเฉลี่ยความคาดหวังในเรื่องการต้อนรับของเจ้าบ้านของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่แม่ละนามีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่อื่นๆ ทุกพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่ละนามีความคาดหวังน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆ ทุกพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตาราง 13 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องการต้อนรับของเจ้าบ้าน, หน้า 122)

ค่าเฉลี่ยความคาดหวังในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง
นักท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่แม่กำปอง และพื้นที่ห้วยฮี้ มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่
กลางหลวง และแม่ละนา โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กำปอง และห้วยฮี้ มีความคาดหวัง
มากกว่าพื้นที่แม่กลางหลวง และแม่ละนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตาราง 20 การทดสอบ
ค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน, หน้า 124)

ค่าเฉลี่ยความคาดหวังในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง
นักท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่แม่กำปองมีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กลางหลวง และแม่
ละนา โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กำปองมีความคาดหวังมากกว่าพื้นที่แม่กลางหลวง และแม่ละ
นา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ย
ความคาดหวังในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่ม
พื้นที่ห้วยฮี้ มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กลางหลวง และแม่ละนา โดยกลุ่ม
ตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่ห้วยฮี้มีความคาดหวังมากกว่าพื้นที่แม่กลางหลวง และแม่ละนา อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ (ตาราง 21 การทดสอบ
ค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม, หน้า 124)

ตาราง 22 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์
(ภาพรวม)

หัวข้อ	ความพึงพอใจ	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ภูมิประเทศ/ Geography	4.28	ดีมาก
2. บรรยากาศสภาพแวดล้อม/ Surroundings	4.27	ดีมาก
3. ที่พัก/ Accommodations	4.05	ดี
4. ห้องส้วม/ Toilet / Bathroom	3.62	ดี
5. ความสะอาด ที่นอน หมอน มุ้ง/ Bedding Cleanliness	4.01	ดี
6. การต้อนรับของเจ้าบ้าน/ Kindness of Host	4.52	ดีมาก
7. อาหาร/เครื่องดื่มที่จัดบริการของท้องถิ่น / Authentic Food and Beverage	4.21	ดีมาก
8. การติดต่อสื่อสาร / Communication	3.83	ดี

หัวข้อ	ความพึงพอใจ	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
9. ความปลอดภัย / Security	4.15	ดี
10. กิจกรรมท่องเที่ยว / Tour Activities	4.04	ดี
11. วิถีชีวิตท้องถิ่น / Folklores	3.92	ดี
12. ค่าใช้จ่าย / Expenses		
12.1 ที่พัก / Accommodation	3.90	ดี
12.2 กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน / Tour Activities	3.88	ดี
12.3 กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม / Cultural Show	3.77	ดี

พิจารณาในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในระดับดีมากในด้าน ภูมิประเทศ บรรยากาศสภาพแวดล้อม การต้อนรับของเจ้าบ้าน และอาหาร/เครื่องดื่มที่จัดบริการของท้องถิ่น ส่วนเรื่องอื่นๆ มีความพึงพอใจในระดับดี จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์พบว่าทุกเรื่อง มีพื้นที่อย่างน้อย 1 คู่ ที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 22 ความพึงพอใจและการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (ภาพรวม), หน้า 125)

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในเรื่องภูมิประเทศของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่แม่กลางหลวงมีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กำปอง และห้วยฮี้ โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กลางหลวงมีความพึงพอใจน้อยกว่าพื้นที่แม่กำปอง และห้วยฮี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตาราง 23 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องภูมิประเทศ, หน้า 126)

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในเรื่องบรรยากาศสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่แม่กลางหลวงมีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่อื่นๆ ทุกพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กลางหลวงมีความพึงพอใจน้อยกว่าพื้นที่แม่กำปองและ ห้วยฮี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กลางหลวงมีความพึงพอใจน้อยกว่านักท่องเที่ยวพื้นที่แม่ละนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตาราง 24 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องบรรยากาศสภาพแวดล้อม, หน้า 126)

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตาราง 35 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน, หน้า 130)

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่แม่กลางหลวงมีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่อื่นๆทุกพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กลางหลวงมีความพึงพอใจน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆทุกพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มพื้นที่แม่กำปองมีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่ละนาโดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพื้นที่แม่กำปองมีความพึงพอใจน้อยกว่าพื้นที่แม่ละนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตาราง 36 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม, หน้า 130)

ตาราง 37 ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์

หัวข้อ	ความคาดหวัง		ความพึงพอใจ	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ภูมิประเทศ/ Geography	3.91	ดี	4.28	ดีมาก
2. บรรยากาศสภาพแวดล้อม/ Surroundings	3.84	ดี	4.27	ดีมาก
3. ที่พัก/ Accommodations	3.46	ดี	4.05	ดี
4. ห้องส้วม/ Toilet / Bathroom	2.99	พอใช้	3.62	ดี
5. ความสะอาด ที่นอน หมอน มุ้ง/ Bedding Cleanliness	3.41	ดี	4.01	ดี
6. การต้อนรับของเจ้าบ้าน/ Kindness of Host	3.95	ดี	4.52	ดีมาก
7. อาหาร/เครื่องดื่มที่จัดบริการของท้องถิ่น / Authentic Food and Beverage	3.73	ดี	4.21	ดีมาก
8. การติดต่อสื่อสาร / Communication	3.37	พอใช้	3.83	ดี
9. ความปลอดภัย / Security	3.65	ดี	4.15	ดี
10. กิจกรรมท่องเที่ยว / Tour Activities	3.62	ดี	4.04	ดี
11. วิถีชีวิตท้องถิ่น / Folklores	3.47	ดี	3.92	ดี
12. ค่าใช้จ่าย / Expenses				
12.1 ที่พัก / Accommodation	3.57	ดี	3.90	ดี

หัวข้อ	ความคาดหวัง		ความพึงพอใจ	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
12.2 กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน/Tour Activities	3.42	ดี	3.88	ดี
12.3 กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม/Cultural Show	3.29	พอใช้	3.77	ดี

จากตารางสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกหัวข้อโดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่าความคาดหวังทุกหัวข้อ (ตาราง 37 ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง ความพึงพอใจและการทดสอบ T-test เกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์, หน้า 130-131)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากนักท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่วิจัย

ข้อเสนอแนะที่นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามปลายเปิด และจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะความเห็นที่ได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ และได้สรุปความเห็นของนักท่องเที่ยวรายพื้นที่ ดังนี้

พื้นที่แม่กำปอง

1. โปรดกรุณาไม่เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม
2. แม่บ้านที่เป็นเจ้าของบ้านให้การต้อนรับเป็นอย่างดี ได้รับประสบการณ์ที่มีค่าอย่างยิ่ง
3. ราคาบริการค่อนข้างสูง
4. เจ้าของบ้านคอยเอาใจใส่และช่วยเหลือเป็นอย่างดี
5. ราคาค่าบริการที่พักค่อนข้างสูง แต่ชาวบ้านเป็นผู้มีจิตใจดีและคอยช่วยเหลือเป็นอย่างดี
6. ทุกอย่างค่อนข้างดี แต่เตียงนอนไม่ค่อยสะดวก
7. เป็นประสบการณ์ที่ยิ่งใหญ่ในการพักบ้านพักรูปแบบโฮมสเตย์ และจะกลับมาท่องเที่ยวในรูปแบบนี้อีกครั้ง คนไทยเป็นคนที่ยอบถุนมาก
8. ผู้คนมีอัธยาศัยดี และเป็นมิตร
9. ควรปรับปรุงห้องส้วม
10. ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในต่างประเทศ
11. ทุกอย่างดี แต่ควรเรียนรู้วิถีชีวิตจากประเทศอื่นบ้าง

12. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสมบูรณ์และมีการดูแลอย่างเป็นระเบียบ พุดได้ว่าชาวบ้านดูแลรักษาความสวยงามของธรรมชาติสภาพแวดล้อมเป็นอย่างดี
13. เป็นสิ่งที่มากกว่าความคาดหวัง และคิดว่าจะเดินทางกลับมาเที่ยวอีก ทุกคนเป็นมิตรและทำให้มีความรู้สึกเหมือนพักที่บ้านตนเอง
14. ได้รับประสบการณ์ที่สนุกสนาน มีความผ่อนคลาย และได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี โดยหวังว่าจะได้เรียนรู้ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยได้จากการพักอยู่ในหมู่บ้าน และหากจะช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ช่วยกันเก็บขยะ เพื่อความสวยงามของชุมชน
15. ที่นอนนุ่มทำให้อนสบายกว่าที่นอนโยสึงเคราะห์ และหมอนนุ่มนอนแล้วเบา สบายกว่านอนหมอนแข็ง
16. อยากให้สนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ อาหารพื้นบ้านมากขึ้น จะได้ลดการซื้อของจากภายนอกชุมชน และการจัดการเรื่องขยะจากการท่องเที่ยว
17. อยากให้จัดระเบียบหมู่บ้านเกี่ยวกับรูปแบบในหมู่บ้าน ให้เป็นบ้านไม้แบบเดิมๆ ไม่ควรมีสิ่งก่อสร้างที่มีรูปแบบเป็นลักษณะแบบใหม่ทันสมัยเกินไป เนื่องจากจะทำให้สภาพแวดล้อมโดยรวมเสียไป รวมถึงการตกลงกับคนนอกหมู่บ้านที่มาสร้างที่พักในหมู่บ้านให้คำนึงถึงข้อนี้ด้วย
18. ความเป็นชาวบ้านของแม่กำปอง ไม่ต้องการให้เปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อจะตอบรับการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพราะการมาบ้านแม่กำปอง ต้องการมาใช้ชีวิตของคนแม่กำปอง เช่น การนั่งทานข้าว ชาวบ้านนั่งกับพื้น เปิบข้าวเหนียวด้วยมือ แต่พอให้นักท่องเที่ยวทานข้าว จัดให้บนโต๊ะ มีช้อนส้อม
19. อยากให้ชาวบ้านพูได้หลายภาษาเพื่อใช้ในการอธิบายแก่นักท่องเที่ยว
20. หากเป็นไปได้ อยากให้เจ้าของบ้านที่พักได้เรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
21. ถ้ามีการจัดให้มีกิจกรรมรอบกองไฟจะทำให้บรรยากาศดียิ่งขึ้น
22. ป้ายบอกทางเข้าหมู่บ้านมีน้อยมาก, สถานที่ติดต่อที่พักหายาก(สำหรับผู้ที่มาเองไม่ได้ผ่านการซื้อรายการทัวร์)
23. การเข้ามาติดต่อเส้นทางมีป้ายบอกทางน้อย ทำให้ไม่รู้ว่าจะเข้ามาติดต่อพักที่ไหน ต้องจอดและถามทางหลายครั้ง น่าจะทำป้ายบอกเป็นระยะๆ โดยรูปแบบของป้ายอาจออกแบบให้ดูเป็นธรรมชาติ แต่ปักไว้ในจุดที่เห็นได้ชัดเจน
24. การแนะนำในเรื่องอุณหภูมิของพื้นที่ในแต่ละเดือน เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้เตรียมเครื่องแต่งกายได้ถูกต้อง

25. ควรปรับปรุงภูมิทัศน์, เพิ่มกิจกรรมท่องเที่ยว

พื้นที่แม่กลางหลวง

1. สถานที่ที่มีบรรยากาศดี
2. กาแฟมีรสชาติดี
3. ด้วยความขอบคุณ ยกเว้นกาแฟ แต่จะกลับมาอีก
4. ควรปรับปรุงห้องส้วม เนื่องจากมีสภาพการใช้งานค่อนข้างเก่า
5. ห้องน้ำแย่มาก
6. ทุกสิ่งทุกอย่างค่อนข้างดี
7. ควรปรับปรุงห้องน้ำ
8. อยากจะให้มีป้ายบอกชี้ทางที่ดีกว่านี้เพราะเราขึ้นมาไม่เห็นป้ายหรือเห็นไม่ชัดพอ
9. ไม่อยากให้ดีกว่านี้อยากให้เป็นธรรมชาติดีแล้ว
10. อยากจะให้ทุกคนต้องช่วยกันดูแลธรรมชาติให้ดี ชาวบ้านจะได้มีรายได้มากมาย
11. หอประชุม(ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว)ข้อมูลยังไม่เพียงพอ
12. เรื่องการโฆษณายังไม่ดีพอ
13. ควรมีการรณรงค์การรักษาความสะอาดของหมู่บ้าน
14. ปรับปรุงกลิ่นของผ้า(ปลอกหมอน/ ผ้าปูที่นอน)

พื้นที่ห้วยฮี้

1. มีช่วงเวลาที่ดีในประเทศไทย
2. รู้สึกดีใจเมื่อได้ทักทายพบปะกับชาวบ้าน และมีการต้อนรับที่ดีสำหรับผู้มาเยือน
3. มีความสนุกสนาน
4. รายการท่องเที่ยวที่น่าสนใจมาก ได้รับประสบการณ์มากมาย ขอขอบคุณ
5. ที่นี้ทำให้รู้จักถึงความสำคัญของธรรมชาติ บางครั้งจะยากในการสื่อสารพูดคุย ได้รับความสุขมากมาย
6. ความใจดีของผู้คนทำให้รู้สึกสะดวกสบายในรูปแบบการใช้ชีวิตร่วมกับชุมชน ซึ่งทำให้สะดวกสบาย
7. มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวแบบนี้ ผู้คนมีน้ำใจดีงาม และทำให้ได้เรียนรู้มากมาย
8. มีความทรงจำที่ดีมากมาย เป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน ผู้คนมีน้ำใจดีทำให้ได้รับความสุขและมีชีวิตชีวา จะไม่ลืมว่าได้มาท่องเที่ยวที่นี้ทั้งนักท่องเที่ยวและชาวบ้านมีน้ำใจดี

9. นักศึกษาแลกเปลี่ยนจากประเทศญี่ปุ่น ได้มาพักอาศัยในหมู่บ้าน โครงการโฮมสเตย์ มีความรู้สึก
ว่าสิ่งที่ได้รับเกินความคาดหวัง โดยเฉพาะหมู่บ้านนี้มีศักยภาพที่สูงในการพัฒนาในโครงการ
ท่องเที่ยวรูปแบบนี้
10. ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่ง
11. รู้สึกชอบวิธีการทำไร่หมุนเวียนของบ้านห้วยฮี้เป็นรูปแบบที่ดีในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การ
เดินทางเข้ามาค่อนข้างลำบากแต่ผู้คนนิสัยดีมาก
12. การเดินทางค่อนข้างเป็นอุปสรรค ในช่วงฤดูฝน เนื่องจากถนนบางช่วงค่อนข้างลำบาก ชาวบ้านก็
ลำบากเมื่อยามเจ็บไข้ ควรปรับปรุงถนนบางช่วงระหว่างหมู่บ้านโฮมสเตย์ ให้สามารถเดินทางได้
สะดวกขึ้น

พื้นที่แม่ละนา

1. เจ้าบ้านให้การต้อนรับที่ดีและมีความประทับใจ ทุกคนมีน้ำใจดีและทำให้รู้สึกเพลิดเพลินที่ได้
เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย อาหารก็ทำให้มีประสบการณ์ที่จะไม่มีวันลืม
2. มีความรู้สึกเพลิดเพลินที่ได้พักในหมู่บ้าน ผู้คนในหมู่บ้านมีน้ำใจและใจดี รู้สึกชอบมาก ทำให้
ตนเองได้รับประสบการณ์ที่ดี
3. เป็นประสบการณ์ที่สนุกสนานไม่เหมือนใคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารที่ได้รับประทาน
4. อาจจะมีปัญหาบ้างเวลาใช้ห้องน้ำและการสื่อสารระหว่างฝรั่งและคนไทยใหญ่ ส่วนใหญ่ที่ก็ดีมาก
ทุกคนดูแลดีมีน้ำใจกันหมด.
5. ได้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยมากขึ้น

ข้อมูลสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวอาสา

ทีมวิจัยหลักสรุปผลการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวอาสาที่ได้ท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย ได้ข้อมูลดังนี้

บ้านแม่กำปอง

การเดินทางไปยังบ้านแม่กำปองไม่สะดวกนักสำหรับนักท่องเที่ยวต่างถิ่นที่เดินทางโดยรถยนต์
โดยสาร ผู้ประสานงานการให้บริการนักท่องเที่ยวให้การบริการที่ดี เจ้าของบ้านโฮมสเตย์ที่ติดต่อลงไปรับที่
ตลาดสหกรณ์ 2 โดยคิดค่าน้ำมัน เที่ยวละ 250 บาท ภายในหมู่บ้านมีการจัดระบบที่ดี มีป้ายบอกทาง
สินค้า OTOP ของหมู่บ้านคือหมอนใบชา โฮมสเตย์ที่เข้าพักเจ้าของบ้านให้การต้อนรับดีมาก ห้องที่พักแยก
เป็นสัดส่วน ที่นอน หมอน มุ้งสะอาด ห้องน้ำและห้องส้วมแบบส้วมซึมรวม ที่สะอาดรวมอยู่ในห้องเดียวกัน

นอกจากนี้มีถังน้ำ อ่างล้างหน้า เครื่องทำน้ำอุ่น ใช้น้ำประปาของหมู่บ้าน แหล่งน้ำคือน้ำตก การรับประทานอาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน อาหารที่ให้บริการเป็นอาหารพื้นบ้าน เช่น ยำใบเมี่ยง น้ำพริกอ่อน ไข่ผึ้งนึ่ง มีผลไม้ 2 – 3 ชนิด บริการให้ทุกมื้อ เจ้าของบ้านที่พักน้ายาวรอบหมู่บ้าน น้ำตก ไร่เมี่ยง กาแฟ และดูการเก็บใบเมี่ยง การมัดเมี่ยง ตลอดจนการนึ่ง การเก็บน้ำผึ้ง นอกจากนี้ยังได้เข้าร่วมงานศพของคนในหมู่บ้าน เจ้าของบ้านและคนในชุมชนดูแลและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวดีมาก

นักท่องเที่ยวอาสาที่ให้สัมภาษณ์ มีความประทับใจต่ออภยาศัยของชุมชนแม่กำปอง หมู่บ้านอยู่กลางหุบเขาทำให้มีอากาศดีตลอดปี ชุมชนอยู่แบบเครือญาติ มีวัดประจำหมู่บ้าน มีพระภิกษุจำวัด 3 รูป พระภิกษุไม่ได้ออกบิณฑบาต ชาวบ้านจะสับเปลี่ยนนำอาหารมาถวายพระภิกษุ

บ้านแม่กลางหลวง กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ

นักท่องเที่ยวอาสาใช้การเดินทางจากปากทางเข้าหมู่บ้าน โดยมีผู้ประสานงานเดินทางให้บริการจากในตัวเมือง นักท่องเที่ยวให้การต้อนรับและการบริการที่ดี ภายในหมู่บ้านไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับที่พัก ห้องที่พักรวมเป็นโรงโหล่ง มีที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่มที่สะอาด แต่ไม่มีปลอกหมอน ห้องน้ำและห้องส้วมแบบส้วมซึมรวมอยู่ในห้องเดียวกัน สภาพของห้องน้ำไม่สะอาดนัก ภายในห้องน้ำมีถังน้ำ ผักบัวสำหรับอาบน้ำ ใช้น้ำตกทำเป็นประปาของหมู่บ้าน ไม่มีผ้าขนหนูบริการ อาหารทานร่วมกับเจ้าของบ้าน แต่เจ้าของบ้านจะพยายามจัดให้แยกก่อน อาหารที่บริการเป็นอาหารพื้นบ้าน เช่น ผักหน่อ ใบเมี่ยงอ่อน ยำปลากระป๋อง การเข้าพักไม่มีพิธีรับรองแขก เจ้าของบ้านโฮมสเตย์ พาชมรอบหมู่บ้าน ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชน ดูการเลี้ยงปลา ชมน้ำตก ศึกษาธรรมชาติ และดูการปลูกผักของโครงการหลวง

นักท่องเที่ยวอาสาที่ให้สัมภาษณ์ มีความประทับใจต่อการต้อนรับที่ดีของชุมชน มีสภาพอากาศที่ดีเกือบตลอดปี หมู่บ้านตั้งอยู่บนเนินเขา ที่ดอน และที่ลุ่ม การสัญจรภายในหมู่บ้านไม่สะดวกเท่าที่ควร ถนนเป็นถนนดิน เป็นหลุมเป็นบ่อ เต็มไปด้วยมูลวัว ควาย และหมู สภาพโดยทั่วไปไม่สะอาดนัก ชุมชนมีอาชีพทำนา เลี้ยงวัว ควาย ไก่ เลี้ยงหมูแบบปล่อย ปลูกผัก และรับจ้างปลูกผักของโครงการหลวง

บ้านแม่ละนา กลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่

การเดินทางระหว่างจังหวัดใช้บริการรถตู้ประจำทางจนถึงปากทางเข้าหมู่บ้าน เจ้าของบ้านโฮมสเตย์ใช้รถจักรยานยนต์มารับ ภายในหมู่บ้านไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับที่พักโฮมสเตย์ ที่พักแยกห้องนอนของแขกออกเป็นสัดส่วน ที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าปูที่นอนสะอาด ห้องน้ำห้องส้วมอยู่ในห้องเดียวกัน

ใช้ส้วมซึม ไม่มีฝักบัว ไม่มีเครื่องทำน้ำอุ่น ไม่มีผ้าขนหนู สภาพโดยทั่วไปสะอาด ทานอาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน อาหารที่บริการเป็นอาหารชาวไทยใหญ่ มีอาหาร 2 – 3 อย่างต่อมื้อ เช่น แกงผักเขียวรวม ข้าวหลาม เป็นอาหารหวาน เป็นต้น เจ้าของโฮมสเตย์ที่เข้าพัก พาชมรอบหมู่บ้าน ชมการแสดงพื้นบ้าน เช่น ลิเกไทยใหญ่ การฟ้อน และการแต่งกายของชาวไทยใหญ่

นักท่องเที่ยวอาสาที่ให้สัมภาษณ์ มีความประทับใจต่อการต้อนรับที่ดีของชุมชน ชุมชนตั้งอยู่ในที่ลุ่มกลางหุบเขา เป็นที่ลุ่ม ประชาชนในหมู่บ้านนับถือศาสนาพุทธ มีวัดประจำหมู่บ้าน มีพระภิกษุจำวัด 3 รูป พระภิกษุไม่ได้ออกบิณฑบาตร ชาวบ้านจะสับเปลี่ยนนำอาหารมาถวายพระภิกษุ ตามแต่ศรัทธา มีประเพณีการบวชลูกแก้วปีละ 2 ครั้ง

บ้านห้วยอี กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ นับถือศาสนาคริสต์

การเดินทางติดต่อให้เจ้าของบ้านโฮมสเตย์มารับที่ตัวจังหวัด ใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ ที่พักเป็นโรงโหล่งไม้ได้แยกเป็นห้องแต่จัดเป็นสัดส่วนสำหรับแขกที่พัก เจ้าของบ้านมีที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม แต่ไม่มีผ้าปูที่นอน สภาพโดยรวมนับว่าสะอาด ห้องน้ำและห้องส้วมแยกออกจากกัน ส้วมเป็นส้วมซึม มีถึงน้ำภายในห้องส้วม ห้องน้ำยกพื้นไม้สูงจากพื้นดิน มีถึงน้ำสำหรับบรรจุน้ำอาบ ไม่มีบริการผ้าขนหนู สภาพโดยรวมสะอาด การทานอาหารทานร่วมกับเจ้าของบ้าน อาหารเป็นอาหารพื้นเมืองของชาวปกากะญอ มีอาหาร 2 อย่าง เช่น ต้มผัก ผัดผัก เจ้าของโฮมสเตย์ที่เข้าพัก พาชมรอบหมู่บ้าน ชมวิถีชีวิตของชุมชน ทัศนียภาพเขาหินปูน ศึกษารักรธรรมชาติ ศึกษากล้วยไม้ และเดินชมดอยบุญ ทุกบ้านเลี้ยงวัวแบบปล่อยเพื่อขาย ส่วนหมูเลี้ยงแบบกั้นคอกเลี้ยงไว้ขายและบริโภคเอง มีการทอดผ้าแถบทุกครัวเรือน สำหรับใช้ในครัวเรือนและสำหรับขาย

นักท่องเที่ยวอาสาที่ให้สัมภาษณ์ มีความประทับใจต่อสภาพธรรมชาติอันงดงามของหมู่บ้านที่ตั้งอยู่กลางหุบเขา ใกล้เคียง ๆ หมู่มีภูเขาที่เป็นป่าทึบ และที่โหล่ง เป็นภูเขาต้นน้ำ มีการแบ่งเป็นเขตอนุรักษ์ป่าพื้นที่นอกเหนือการอนุรักษ์เป็นพื้นที่ใช้สอย ใช้ปลูกข้าวและพืชหมุนเวียน โดยไม่มีการถางป่าหรือขยายพื้นที่จะใช้พื้นที่ ๆ มีอยู่หรือพื้นที่ ๆ เคยทำการเพาะปลูก

กิจกรรมที่ 4 เวทีอภิปรายร่วมกับชุมชน 4 ชุมชน ทีมนักวิจัยชุมชนและทีมนักวิจัยหลัก เพื่อสรุปประเด็นการทำงานร่วมกัน (แยกรายพื้นที่วิจัย) และสรุปประเด็นภาพรวมโครงการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อนำเสนอผลการวิจัย และอภิปรายประเด็นวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์

จะเห็นได้ว่าการวิจัยระยะที่ 2 นี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน

จากผลการวิจัยระยะที่ 1 ทำให้ทราบกระบวนการเรียนรู้และความเข้าใจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริบทของชุมชน และได้แนวทางการดำเนินการวิจัย รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือวิจัยระยะที่ 2

จากผลการวิจัยระยะที่ 2 ทำให้ทราบถึงศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชนในแต่ละพื้นที่วิจัย ชุมชนสามารถรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และได้พัฒนาเครื่องมือวิจัยระดับชุมชน เพื่อศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง

จากเวทีอภิปรายผลวิจัยระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชนในกิจกรรมที่ 4 หน้า 88-90 และชุมชนซึ่งได้พัฒนา (ร่าง) ต้นแบบมาตรฐานการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชน หน้า 91-95 ดังนี้

(ร่าง) คู่มือพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์โดยชุมชน

การกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ระดับชุมชน มีวัตถุประสงค์หลักในการใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อสนองตอบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวให้มีเป็นระบบและมาตรฐานที่กำหนดโดยชุมชน และเพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์เป็นการท่องเที่ยวทางเลือกของนักท่องเที่ยวที่ชอบและสนใจการท่องเที่ยวรูปแบบนี้

ทั้งนี้การกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและมีความสามารถในการต่อรองกับองค์กรการท่องเที่ยวจากภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในบริบทของชุมชนและสนองตอบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่คำนึงถึงศักยภาพการบริหารจัดการของชุมชน และวิถีชีวิตของชุมชนเป็นสำคัญ

งานวิจัยเรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชน” ทั้งโครงการระยะที่ 1 และ 2 จึงเป็นงานวิจัยที่ค้นหาความต้องการของนักท่องเที่ยวรูปแบบนี้ ว่ามีความคาดหวังและมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์อย่างไร งานวิจัยจึงเน้นการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาด้านขีดความสามารถรองรับการท่องเที่ยวของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวด้านอุปทาน(Supply) ที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเป็นสำคัญ ไม่เพียงแต่การพิจารณาเพียงด้านอุปสงค์(Demand) หรือการสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก (tourist's needs and satisfactions) โดยละเลยแนวคิดการพัฒนาชุมชนที่เน้นการกระตุ้นให้ทุกคนในชุมชนมีจิตสำนึกร่วมกันตามบริบทของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน(sustainable Eco-tourism)ที่เน้นการพัฒนาควบคู่กับการอนุรักษ์วิถีชีวิตวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของชุมชน

ดังนั้นการกำหนดแนวทางพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์นี้ จึงได้นำผลจากการสังเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของชุมชน ที่ได้จากการวิจัยมาสรุปเพื่อกำหนดกรอบมาตรฐานการท่องเที่ยวของชุมชนโดยชุมชน ไม่เพียงแต่ใช้แนวทางที่กำหนดโดยองค์กรภายนอกชุมชนเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชน

เกณฑ์พื้นฐานตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย หรือที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทมาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของ และเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำหรือใช้ชีวิต ประจำวันอยู่ในบ้านดังกล่าว นอกจากนี้ บ้านดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์โดยมีคุณสมบัติโฮมสเตย์เบื้องต้น 6 ประการ ดังนี้

1. เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่าการทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริมนอกเหนือรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น
2. มีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้
3. นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในชายคาเดียวกับที่เจ้าของบ้านอาศัยอยู่ โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน
4. สมาชิกในครอบครัวต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในชายคา-เดียวกับเจ้าของบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้นแก่นักท่องเที่ยว
5. เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี
6. บ้านนั้นต้องเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชุมชน หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น

ประเด็นมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ที่กำหนดโดยชุมชน จัดเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ
2. ด้านที่พัก
3. ด้านบริการอาหารและเครื่องดื่ม
4. ด้านการจัดการท่องเที่ยว
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
6. ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม

มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

1. ทุกคนในชุมชนมีความเต็มใจในการต้อนรับนักท่องเที่ยว
2. เจ้าของบ้านในชุมชนมีความสมัครใจและมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว
3. ชุมชนมีการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งตัวแทนชุมชน /กลุ่มคน/ คณะกรรมการที่เลือกโดยชุมชน เพื่อเป็นผู้แทนชุมชนในการจัดระบบบริการจัดการท่องเที่ยว (การจัดระบบการเข้าพัก ลำดับการเข้าพัก การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวของพื้นที่ การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม)

4. ชุมชนมีความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว รวมทั้งการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทั้งของชุมชนและนักท่องเที่ยว

มาตรฐานด้านที่พัก

1. การจัดบริเวณที่พักในบริเวณเดียวกันกับเจ้าของบ้าน
 - แยกห้องนอนเฉพาะ หรือจัดสัดส่วนเฉพาะ สำหรับนักท่องเที่ยว
2. การจัดบริการห้องน้ำห้องส้วม
 - อยู่ภายในตัวบ้าน หรือภายนอกบริเวณบ้าน
 - จัดแยกถังน้ำใช้สำหรับอาบและถังน้ำสำหรับชำระ
 - ดูแลรักษาความสะอาด ไม่มีกลิ่นอับชื้น
 - จัดให้มีถังขยะในห้องน้ำ
3. การจัดบริการเครื่องนอนสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่นอน หมอน ผ้าปูที่นอน ผ้าห่ม มุ้ง ผ้าเช็ดตัว
 - แยกเป็นสัดส่วนของนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน
 - ดูแลรักษาความสะอาดเครื่องนอน ก่อนใช้งานและหลังการใช้งานทุกครั้ง

มาตรฐานด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม

1. การจัดอาหารโดยเจ้าของบ้าน
 - การประกอบอาหารโดยเจ้าของบ้าน
 - การจัดรายการอาหารเป็นอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
 - การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ในการประกอบอาหารท้องถิ่นร่วมกับเจ้าของบ้าน
2. การจัดบริเวณห้องครัว

- การดูแลรักษาความสะอาดห้องครัว อุปกรณ์ และเครื่องปรุงที่ใช้ประกอบอาหาร
- การจัดภาชนะในการประกอบอาหารและรับประทานแยกเป็นสัดส่วนเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยว

3. การจัดน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

- แหล่งน้ำอุปโภค แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ น้ำปะปาภูเขา หรือน้ำบาดาลที่ผ่านการกรอง
- น้ำที่ใช้ในการบริโภคเป็นน้ำสะอาดที่ผ่านการต้มสุก หรือใช้น้ำดื่มสำเร็จรูป
- ภาชนะที่ใส่น้ำดื่ม ดูแลรักษาความสะอาดก่อนและหลังการใช้งาน

มาตรฐานด้านการจัดการท่องเที่ยว

1. มีศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานการท่องเที่ยวในชุมชน และจัดให้มีผู้ประสานงานประจำ
2. มีการจัดระบบการจองที่พักและจัดลำดับการบริการที่พักในแต่ละกลุ่มนักท่องเที่ยว
3. การจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อนำเที่ยว
4. การจัดทำป้ายบอกชี้ทางเข้าหมู่บ้านเป็นระยะ บอกระยะทางที่ชัดเจน และทำป้ายบ่งบอกเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
5. การจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่มีการกำหนดการใช้พื้นที่ชุมชน เป็นสัดส่วน ได้แก่ การจัดเป็นที่พักอาศัย พื้นที่ท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว โดยการกำหนดพื้นที่และรูปแบบร่วมกัน
6. การจัดรายการท่องเที่ยว เน้นการเรียนรู้วิถีชีวิตท้องถิ่น และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ สภาพแวดล้อมของชุมชน
7. กิจกรรมท่องเที่ยว เน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนเจ้าของพื้นที่

มาตรฐานด้านการจัดการสภาพแวดล้อม

1. การจัดการดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือนและชุมชน

- การทำความสะอาดบ้านเรือนของแต่ละบ้าน
- การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในชุมชน

2. การจัดการขยะ ของเสีย

- ภายใน/ภายนอกบริเวณบ้าน แยกขยะ
- การกำจัดขยะโดยวิธีธรรมชาติ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เตาเผาขยะ ชุบน้ำดิน ผึ่งกลบ เป็นต้น

3. การจัดพื้นที่บริเวณของชุมชนที่แยกสัดส่วนพื้นที่ใช้สอย

- พื้นที่การเกษตรเพื่อการบริโภค
- พื้นที่อยู่อาศัย
- พื้นที่ท่องเที่ยว

สรุป

การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ที่ดำเนินการโดยชุมชน ก่อให้เกิดความร่วมมือในชุมชนในการตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยอาศัยฐานคิดการพัฒนาชุมชนที่การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เสริมมากกว่าอาชีพหลัก ซึ่งนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ทั้งนี้การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบจะช่วยให้เกิดความยั่งยืน และความต่อเนื่องของการท่องเที่ยวในชุมชน ไม่กระทบต่อการดำรงชีวิตปกติประจำวันในสังคม และก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวไม่ตรีของเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์และผู้คนในชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจการท่องเที่ยวที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวแสวงหา อีกทั้งเป็นจุดขายสำคัญ ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ที่มีคุณภาพและมาตรฐานเทียบเท่าสากล

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง“การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชน ระยะที่ 2” โดยศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ ที่ดำเนินการโดยชุมชนเป็นอย่างไร และชุมชนสามารถบริหารจัดการมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชนได้อย่างไร โดยทีมวิจัยหลักได้ศึกษาข้อมูลทางด้านกายภาพของพื้นที่ทำการวิจัย 5 พื้นที่ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและความสามารถของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชน ตลอดจนสร้างความเข้าใจร่วมกันและร่วมสร้างเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา จัดกลุ่มและหมวดหมู่ตามข้อมูล การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าร้อยละ ความเชื่อมั่น (Reliability) และสรุปผลการวิเคราะห์ตามหลักสถิติวิจัย

การวิจัยโดยเปรียบเทียบแบบ SERVQUAL ซึ่งเป็นการวัดความพึงพอใจของลูกค้าที่ได้คุณภาพการบริการที่แตกต่างกัน ซึ่งพัฒนาโดย Parasuman, Zethalm and Berry (1985, 1990) นั้น โมเดลนี้เป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยในการวิจัยหาคุณภาพการบริการจากลูกค้า เนื่องจากลูกค้าสามารถประเมินผลการบริการ โดยเปรียบเทียบระหว่าง “บริการที่ต้องการ” กับ “ความคาดหวังที่ต้องการจะได้รับ” ซึ่งเป็นการวัดความพึงพอใจของลูกค้าต่อการบริการ เช่นเดียวกับการค้นหาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ว่าเป็นอย่างไร และนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังจากการท่องเที่ยวรูปแบบนี้อย่างไร

จากผลการวิจัยระยะที่ 2 นี้ นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังที่ต้องการได้รับการบริการการท่องเที่ยวในระดับดีและเมื่อได้สัมผัสประสบการณ์การท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์แล้ว และพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในระดับดีมาก บ่งบอกถึงคุณภาพการบริการที่ได้รับจากการท่องเที่ยวมากกว่าที่ได้คาดหวังทำให้เห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ตอบสนองความต้องการ ตามวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

สรุปผลการวิจัยในบริบทของชุมชน

เห็นได้ว่าชุมชนต่าง ๆ มีความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ และการดำเนินการท่องเที่ยวในชุมชน การให้บริการการท่องเที่ยวฯ เป็นรายได้เสริมนอกเหนือจากรายได้จากการเกษตรกรรมและกิจการอื่น ในขณะเดียวกันชุมชนเห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวในลักษณะนี้มีผลดีต่อชุมชนในการรักษาวัฒนธรรมและเห็นคุณค่าและการสืบทอดวัฒนธรรมของตนเองในเรื่องแผนการดำเนินการของชุมชนนั้นแต่ละชุมชนมีศักยภาพที่แตกต่างกัน โดยอาจได้รับผลกระทบจากภายนอกชุมชนจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ของชุมชน บางฤดูกาลมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่าความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่ แต่ชุมชนไม่สามารถกำหนดปริมาณนักท่องเที่ยวที่สามารถท่องเที่ยวและอาศัยอยู่ในชุมชนได้ด้วยตนเอง จึงอาจเป็นปัญหาในด้านมลภาวะของชุมชนในระยะยาว

ชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนแม่กำปอง ชุมชนแม่กลางหลวงมีการวางแผนด้านการตลาดซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก เช่น นักท่องเที่ยวที่ได้รับข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Website) และได้ทำการพัฒนาชุมชนของตนทางด้านที่พักอาศัย เช่น การปรับปรุงหรือเปลี่ยนฟูกที่นอน หรือสุขภัณฑ์เพื่อรองรับการท่องเที่ยว รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากสื่อต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

ชุมชนบ้านนาเลาใหม่ ไม่สามารถร่วมทำการวิจัยต่อไปได้ เนื่องจากขาดนักวิจัยและผู้ดูแลประจำโฮมสเตย์ที่แลกเปลี่ยนข้อมูลในกลุ่มนักวิจัย รวมทั้งทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องยกเลิกการวิจัยในพื้นที่นี้

ชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชุมชนบ้านห้วยฮี้และชุมชนบ้านแม่ละนา มีการวางแผนด้านการตลาดและต้องการการประชาสัมพันธ์ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยได้หน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ แต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากขาดผู้ดำเนินการหลักของชุมชน ส่วนด้านที่พักรูปแบบโฮมสเตย์ยังรักษารูปแบบเดิมของตน ทำให้การท่องเที่ยวคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

สรุปผลการวิจัยในบริบทของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสภาพภูมิประเทศ บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและการต้อนรับของเจ้าของบ้านในระดับดีมาก ซึ่งเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในพื้นที่วิจัย นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับดี ในด้านเรื่องที่พัก ห้องน้ำห้องส้วม อาหารท้องถิ่น วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น การติดต่อสื่อสาร หรือความปลอดภัย เป็นต้น โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในประเด็นต่าง ๆ มากกว่าความต้องการที่คาดหวัง ส่วนที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรปรับปรุง คือ ห้องน้ำห้องส้วม ที่จำเป็นต้องดูแลรักษาความสะอาดตามสภาพที่เหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

สรุปการวิจัยในบริบทของนักท่องเที่ยวอาสา

คณะผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวอาสาที่ได้เข้าไปใช้บริการและเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัยเพื่อการสำรวจข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์

ข้อมูลการสัมภาษณ์ที่ได้จากนักท่องเที่ยวอาสา นั้น จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวอาสา มีความพึงพอใจและประทับใจต่อพื้นที่ ๆ ได้สัมผัสและมีประสบการณ์ในการเข้าพัก มีความเห็นว่าชุมชนในแต่ละพื้นที่มีความเข้าใจถึงการดำเนินกิจการโฮมสเตย์เป็นรายได้เสริม ส่วนวิถีชีวิตของชุมชนก็ยังคงดำเนินตามปกติ ชุมชนทำการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์เพื่อการยังชีพและบริโภคในครัวเรือน ชุมชนให้ความสำคัญต่อวิถีชีวิตและประเพณีที่สืบทอดต่อกันมา และรักษาสภาพแวดล้อมและความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

ข้อสังเกตที่พบ ในพื้นที่ ๆ ระบบไฟฟ้าเข้าถึง ชุมชนมีการเข้าถึงสื่อทางโทรทัศน์เกือบทุกบ้าน มีการซื้อเครื่องรับโทรทัศน์เพื่อการบริโภคส่วนใหญ่ในรูปแบบเงินเชื่อ และต้อนรับแขกที่พักโดยให้ชมรายการโทรทัศน์พร้อมผู้มาพัก ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนในเมือง

ผลที่ได้จากการวิจัย

1. ในแต่ละชุมชนพื้นที่วิจัยทั้ง 5 ชุมชน ชุมชนมีความรู้ความสามารถและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ และต้องการรูปแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ ในเวลาเดียวกันก็ตระหนักถึงความสามารถของคนที่ จะดำเนินการให้ได้มาตรฐานที่ขึ้นอยู่กับความสามารถและการรักษาเอกลักษณ์ของตนเอง
2. ทีมวิจัยชุมชนและชุมชนในพื้นที่วิจัย 5 พื้นที่ ได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ให้ทีมวิจัยหลักเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับทีมวิจัยชุมชนและชุมชน พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับดีมากต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในชุมชนพื้นที่วิจัยทุกพื้นที่ ในประเด็นภูมิประเทศ บรรยากาศสภาพแวดล้อมและการต้อนรับของเจ้าของบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความประทับใจต่ออัธยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ ที่ดูแลเอาใจใส่นักท่องเที่ยวเช่นเดียวกันคนในครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ระบุถึงความสำคัญ ซึ่งเป็นจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ ที่จำเป็นต้องดำรงรักษารูปแบบวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน
3. จากข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวได้สรุปข้อมูลเบื้องต้นเพื่อพัฒนาต้นแบบมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในระดับชุมชน เพื่อให้ชุมชนพื้นที่วิจัยได้ตรวจสอบความ

พึงพอใจของนักท่องเที่ยว และพัฒนาระบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนที่มีมาตรฐานด้านการจัดการท่องเที่ยวในระดับชุมชน

การอภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัยร่วมกันระหว่างทีมวิจัยหลัก และทีมวิจัยชุมชน มีความเข้าใจตรงกันในเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ดังนี้

1. การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชนถึงการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ ของชุมชนการทำวิจัยทั้ง 5 ชุมชน และมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการประชุมปรึกษาและเปลี่ยนความคิดเห็นและวางแผนในการทำวิจัยระยะที่ 2
2. ทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชนได้ศึกษาแบบสอบถามที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 2 และทดลองนำมาใช้เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวเพื่อทดสอบเครื่องมือการวิจัย ก่อนที่จะนำมาเป็นเครื่องมือใช้เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยว ทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชนเห็นด้วยกับแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบและนำมาใช้เก็บข้อมูล
3. การทำวิจัยและการเก็บข้อมูลนี้ นักวิจัยหลัก นักวิจัยชุมชน และชุมชนต้องการทราบข้อมูลความคาดหวัง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และนำผลที่ได้จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวมา กำหนดมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ร่วมกับชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ระดับชุมชน ตามศักยภาพของชุมชนโดยคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการรักษาและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ยั่งยืนหรือที่เรียกว่า Sustainable Eco Tourism

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มีข้อจำกัดทางด้านเวลาของทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชนที่มีเวลาไม่ตรงกัน และยังมีอุปสรรคที่เกิดฝนตกหนักหลายครั้งในพื้นที่วิจัย รวมทั้งพื้นที่วิจัยประสบปัญหาอุทกภัย ทำให้การเดินทางลงพื้นที่วิจัยไม่สามารถทำได้ตามแผนกิจกรรมโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้ต้องเลื่อนการเดินทาง และต้องรวบแผนกิจกรรมวิจัยเข้าด้วยกัน
2. แบบสอบถามได้รับคืนช้ากว่าที่กำหนด เพราะพื้นที่ทำการวิจัยไม่สามารถจัดเก็บให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด เนื่องจากไม่มีนักท่องเที่ยวเข้าใช้บริการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัยและทีมวิจัยต้องการ

ความหลากหลายของนักท่องเที่ยวที่ให้ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบตลอดทั้งปี จึงต้องขยายเวลาเพิ่มเติมจากแผนกิจกรรมวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีความเข้าใจและมีความเข้มแข็งในการกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชน มีความตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น การสืบทอดวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนในการสร้างจิตสำนึกการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ จะทำให้ความเป็นอยู่ของชุมชนมีความยั่งยืนทั้งเชิงสังคมและเชิงเศรษฐกิจที่ดี
2. ควรมีองค์กรพัฒนาหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยชุมชนด้านการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ ที่เข้าใจระบบการจัดการด้านการตลาด การวางแผน การวางโปรแกรม การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าถึง
3. ควรมีองค์กรที่เป็นคนกลางประสานงานกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจากภายนอก เพื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์การจัดส่งนักท่องเที่ยวหรือลูกค้าให้ โดยพิจารณาผลประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการภายนอกพื้นที่และชุมชนเจ้าของพื้นที่ท่องเที่ยว ทั้งนี้ควรคำนึงถึงความสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพมากกว่าการท่องเที่ยวเชิงปริมาณ
4. ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือจากองค์กรหรือสถาบันภายนอก โดย
 - 4.1 สร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยชุมชนต้องพัฒนาและยึดมั่นในเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังรุ่นลูกหลาน และเพื่อการอยู่รอดของตนเอง
 - 4.2 จัดองค์กรหรือกลุ่มบริหารจัดการของชุมชน ให้มีศักยภาพที่สามารถบริหารจัดการเพื่อการดำเนินกิจการของชุมชนในระบบการตลาดได้ โดยคนในชุมชนและเพื่อชุมชนของตนเอง
 - 4.3 การช่วยในเรื่ององค์ความรู้ การสร้างจิตสำนึก สร้างระบบเครือข่ายทางการตลาด โดยชุมชนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อผลประโยชน์ของชุมชนเอง
 - 4.4 การพัฒนาต้นแบบมาตรฐานการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ที่ได้จากผลการวิจัย ควรนำไปทดลองใช้จริงในการดำเนินการของชุมชน และจัดทำแบบตรวจสอบมาตรฐานโดยชุมชน อีกทั้งควรมีองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานให้การรับรองมาตรฐานด้วย

บรรณานุกรม

- โถมศิริ ทิมสุทิน และคณะ (2548). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย รูปแบบการจัดการ และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ระยะที่ 1. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.
- ชัยวัชร พรหมจิตติพงศ์ (2005). รายงานการวิจัยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ต่อการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ (วท.ม.): มหาวิทยาลัยมหิดล. บกคัดย่อจากฐานข้อมูลห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (เข้าถึง 12 พ.ค. 2550).
- ฐิติ ฐิติจำเจริญพร (2549). *Tourist Guide*. ฉบับปรับปรุง พิมพ์ครั้งที่ 4. เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- นุชรี กิมสุวรรณและคณะ (2549) รายงานวิจัย การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของ ชุมชนและนักท่องเที่ยว ระยะที่ 1. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.
- เบญจวรรณ วงศ์คำ และคณะ (2548). รายงานการวิจัยมิติใหม่ ท่องเที่ยวในวิถีปกาสัยของ ชุมชนแม่กลางหลวง ประสพการณ์วิจัยจากพื้นที่ เล่มที่ 24. เชียงใหม่: หจก.วนิดาการพิมพ์,
- พรหมินทร์ พวงมาลา และคณะ (มปป). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ รูปแบบการ จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว กิ่ง อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.
- เพ็ญศรี เจริญวานิช และนิติ ภูตะโชติ (2541). รายงานการวิจัยการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัด คือ ขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ เลย และอุบลราชธานี. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. บกคัดย่อจาก ฐานข้อมูลห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (เข้าถึง 20 พ.ค. 2550).
- วารินทร์ วรินทร์เวช และคณะ (2548). รายงานความก้าวหน้าการวิจัยช่วงที่ 1 โครงการ การศึกษา และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมบนดอยหลวงเชียงดาว โดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชนบริเวณรอบดอยหลวงเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค.
- รชพร จันทรสว่าง (2546). “ความหมาย ความสำคัญและคำศัพท์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว” ใน เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตร การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ. ศ. 2548 เล่ม 122 ตอนพิเศษ 25 ง. 23 มีนาคม 2548.

สกว. สำนักงานภาค เครือข่ายการเรียนรู้และประสานงานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2548).

“การประสานเครือข่ายฯ ... บทเรียนจากพื้นที่” เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ ริม

ระเบียงงานวิจัย : ความรู้สู่ความเข้าใจ ครั้งที่ 4. แม่ฮ่องสอน: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค.

สินธ์ สโรบล และคณะ (2548). การท่องเที่ยวชุมชน ใน “การท่องเที่ยวนิเวศ การท่องเที่ยวชุมชน”

(เอกสารประกอบการสัมมนา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สุภาวดี มีสิทธิ์ และคณะ (2545). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มพูน

ขีดความสามารถ องค์การชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อ.

ปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา. ระเบียบสำนักงานพัฒนาการ

ท่องเที่ยวว่าด้วยการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2548.

อาศรี ฉิโย จารุงษ์ กอแก้ว และสุพร กอแจ (มปป). รายงานความก้าวหน้างานวิจัย ฉบับที่ 1

โครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการตลาดที่เหมาะสม โดยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต.ห้วยปู

ลิง กรณีศึกษา จอโกะ อีโคเทรค”. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.

Berry, L. Leonard and Parasuman, A. (1991) *Managing Services Marketing; Text and Reading*.
4th edition, The Dryden Press.

Lhaonarai, Nuchanat. (2006). *A Study for domestic tourists satisfaction accommodation*

in Chiangmai province. Thesis (M.A.) Naresuan University. Research Library, **National Research Fund**. (Accessed 12 May 2007).

Parasuraman, A., V. A. Zeithaml, and L. L. Berry. (1985) “A Conceptual Model of Service Quality and its Implications for Future Research.” *Journal of Marketing*, 49 (4): 41-50.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988) *SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality*. *Journal of Retailing*, 64,(1),12-40.

Sanghet, Chatchai. (2004) *Abstract A development of “homestay” in Thailand towards being in principles of sustainable tourism by the world Tourism Organization (WTO): a case study of Ban Plai Phong Phang homestay, Samut Songkhram province*. Thesis (Ph.D) Naresuan University. Research Library, National Research Fund. Accessed (Accessed 20 May 2007).

Vroom, Victor. H. (1964) *Work and Motivation*. New York: John Wiley and Sons, Inc.

Zethalm, A. Valarie and Bitner, J. Mary.(2000). *Services Marketing: Integrating Customer Focus Across The Firm*. 2nd Ed, Irwin McGraw-Hill.

คณะผู้ดำเนินงานวิจัย

กลุ่มนักวิจัยหลัก นักวิจัยมหาวิทยาลัยพายัพ

1. **นายฐิติ ฐิติจำเริญพร** หัวหน้าโครงการ

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
ภาควิชาอุตสาหกรรมบริการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ

โทรศัพท์ (053) 851478 - 86 ต่อ 413, 081-9924367

Email: tidti@payap.ac.th, tidtich@yahoo.com

2. **นางนุชรี กิมสุวรรณ**

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาเยอรมัน

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

โทรศัพท์ (053) 851478 - 86 ต่อ 474, 084-0418348

Email: nuchari_k@payap.ac.th

3. **นางกัญจนา เตชะอุด**

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาการเงินและการธนาคาร

คณะบัญชี การเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยพายัพ

โทรศัพท์ (053) 851478 - 86 ต่อ 429, 089-8545447

Email: kanchana_t@payap.ac.th

กลุ่มนักวิจัยร่วม

1. นักวิจัยชุมชนบ้านแม่กำปอง

1. **นายพรหมินทร์ พวงมาลา** ทีมชุมชนหลัก

ตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการ การบริหารบ้านแม่กำปอง

โทรศัพท์ (053) 229526, 089-5594797

นายสุรพล กิ่งแก้ว ทีมร่วม

ตำแหน่ง กรรมการการบริหารบ้านแม่กำปอง

โทรศัพท์ (053) 229526, 089-5594797

นายสุเทพ กิติคุณ

ชุมชนบ้านแม่กำปองเจ้าของบ้านผู้ร่วมโครงการ

นายบุญเลิศ ไทยกรณ์

ชุมชนบ้านแม่กำปองเจ้าของบ้านผู้ร่วมโครงการ

2. นักวิจัยชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ อ.จอมทอง

2. นายสมศักดิ์ ศิริภูมิ ทีมชุมชนหลัก

ตำแหน่ง ผู้ประสานงานกลุ่มท่องเที่ยวบ้านแม่กลางหลวง

โทรศัพท์ 01-9608856

คุณดวงจันทร์ เนตรวิชัย ทีมร่วม

3. นักวิจัยชุมชนบ้านแม่ละนา

3. นายจำรูญ วงศ์จันทร์ ทีมชุมชนหลัก

ตำแหน่ง ผู้ประสานงานกลุ่ม

นายเทียนทอง พงษ์จักร ทีมร่วม

ตำแหน่ง ประธานกลุ่มท่องเที่ยวบ้านแม่ละนา

131 ม.1 ต.ปางมะผ้า อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

โทรศัพท์ (053) 619028-9

นายพิบูลย์ศักดิ์ ทรัพย์ผ่องใส

เจ้าของบ้านผู้ร่วมโครงการโฮมสเตย์

นายศักดิ์สิทธิ์ ทรัพย์ผ่องใส

เจ้าของบ้านผู้ร่วมโครงการโฮมสเตย์

นายจอมจันทร์ นະนอง

เจ้าของบ้านผู้ร่วมโครงการโฮมสเตย์

นายจรินทร์ ธนุส

เจ้าของบ้านผู้ร่วมโครงการโฮมสเตย์

นายสมพงษ์ หิรัญโกเมนทร์

เจ้าของบ้านผู้ร่วมโครงการโฮมสเตย์

4. นักวิจัยชุมชนบ้านห้วยฮี้

4. นายาศรี จิโย ทีมชุมชนหลัก

ตำแหน่ง ที่ปรึกษากลุ่มท่องเที่ยวบ้านห้วยฮี้ โทรศัพท์ 07-1905247

นายสมพงษ์ ส่าเลหวา ทีมร่วม

ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน บ้านห้วยฮี้

37 ม.8 ต.ห้วยปูลิง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000

โทรศัพท์ (053) 619-716

นายตะวัน กวางทุ

ตำแหน่ง ประธานกลุ่มท่องเที่ยวบ้านห้วยฮี้

10 ม.8 ต.ห้วยปูลิง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000

โทรศัพท์ (053) 619-716

นางวิณรัตน์ กวางทุ

ตำแหน่ง เลขานุการกลุ่มท่องเที่ยวบ้านห้วยฮี้

29 ม.8 ต.ห้วยปูลิง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมโครงการวิจัย ตามแผนกิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยร่วมกับชุมชน ณ ศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่ 17 บ้านแม่กลางหลวง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 21 ธันวาคม 2549 ระหว่างเวลา 10.00-14.00 น.

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายสมศักดิ์ ศิริภูมิทอง
2	นายฐิติ ฐิติจำเริญพร
3	นางกัญญา เตชะอุด

กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยร่วมกับชุมชน ณ 15 หมู่ 1 (บ้านคุณจำรูญ) อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน วันที่ 4 ตุลาคม 2549 เวลา 19.00-21.00 น.

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายจำรูญ วงศ์จันทร์
2	นายจอมจันทร์ นະນອງ
3	นายสมพงศ์ หิรัญโกเมนทร์
4	นายปานย้ง วงศ์จันทร์
5	นายจรินทร์ ธนุส
6	นายศักดิ์สิทธิ์ ทรัพย์ผ่องใส
7	นายพงษ์
8	นางนาทอ
9	นางนุชรี กิมสุวรรณ
10	นายฐิติ ฐิติจำเริญพร
11	นางกัญญา เตชะอุด

กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยร่วมกับชุมชน ณ 26 หมู่ 8 (บ้านคุณาศรี) ณ บ้านห้วยอี ตำบลห้วยบุ่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน วันที่ 5 ตุลาคม 2549
ระหว่างเวลา 10.30-12.30 น.

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายตะวัน กวางทุ
2	นายาศรี จิโย
3	นางนุชรี กิมสุวรรณ
4	นายฐิติ ฐิติจำเริญพร
5	นางกัญญา เตชะอุด

กิจกรรมที่ 1 เรื่องประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัยระหว่างทีมวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน ณ บ้านนาเลาใหม่ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 5 เมษายน 2550 ระหว่างเวลา 10.00-12.00 น.

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายคมศักดิ์ วงษ์สุข
2	นายไพโรจน์ ยี่ป่า
3	นายหล้า เลายี่ป่า
4	นางอาหลมา ยี่ป่า
5	นางนุชรี กิมสุวรรณ
6	นายฐิติ ฐิติจำเริญพร
7	นางกัญญา เตชะอุด

กิจกรรมที่ 1 เรื่องประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัยระหว่างทีมวิจัยหลักและ
นักวิจัยชุมชน ณ บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 16 กันยายน 2549
เวลา 14.00-16.00 น.

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายพรหมมินทร์ พวงมาลา
2	นายพลสุข สุนันตา
3	นางอำพร ต๊ะอุด
4	นางศรีลา สิงห์แก้ว
5	นางปิมปา ทิมมหาวัน
6	นางอิน ทิพย์มหาวัน
7	นางฟองจันทร์ นิภาพันธ์
8	นางนงวีย์ วิทยญา
9	นางจारी วงศ์ด้อย
10	นางสุภัทร ไชยพล
11	นางพุด ไชยพล
12	นางนุชรี กิมสุวรรณ
13	นายจิตติ จิตติจำเริญพร
14	นางกัญญา เตชะอุด

กิจกรรมที่ 2 ประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน การเก็บแบบสอบถามร่วมกับชุมชน ณ บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 13 ตุลาคม 2550 เวลา 15.00 – 17.00 น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายพรหมินทร์ พวงมาลา
2	นายพูลสุข สุนันตา
3	นางอัมพร ตีะอุด
4	นางศรีลา สิงห์แก้ว
5	นางปิมปา ทิมมหาวัน
6	นางอิน ทิพย์มหาวัน
7	นางพองจันทร์ นิภาพันธ์
8	นางนงวัย ธิญญา
9	นางจारी วงศ์คุ้ม
10	นางสุภัทร ไชยพล
11	นางพุด ไชยพล
12	นางนุชรี กิมสุวรรณ
13	นายฐิติ ฐิติจำเริญพร
14	นางกัญจนา เตชะอุด

กิจกรรมที่ 2 ประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน การเก็บแบบสอบถามร่วมกับชุมชน ณ ศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่ 17 บ้านแม่กลางหลวง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 14 ตุลาคม 2551 เวลา 10.00 – 12.30 น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายสมศักดิ์ ศรีภูมิทอง
2	นายดวงจันทร์ เนตรวิชัย
3	นางนุชรี กิมสุวรรณ
4	นายฐิติ ฐิติจำเริญพร
5	นางกัญจนา เตชะอุด

กิจกรรมที่ 2 ประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน การเก็บแบบสอบถามร่วมกับชุมชน ณ 26 หมู่ 8 (บ้านคุณอาศรี) ณ บ้านห้วยฮี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2551 เวลา 13.00 – 14.30 น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายอาศรี ฉโย
2	นายตะวัน กวางทุ
3	นางนุชรี กิมสุวรรณ
4	นายสุติ สุติจำเริญพร
5	นางกัญจนา เตชะอุด

กิจกรรมที่ 2 ประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน การเก็บแบบสอบถามร่วมกับชุมชน ณ 15 หมู่ 1 (บ้านคุณจำรูญ) บ้านแม่ละนา อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2551 เวลา 11.00 – 14.00 น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายจำรูญ วงศ์จันทร์
2	นายสมพงษ์ หิรัญโกเมนทร์
3	นายปานย้ง วงศ์จันทร์
4	นายจรินทร์ ธนุส
5	นายศักดิ์สิทธิ์ ทรัพย์ผ่องใส
6	นางนุชรี กิมสุวรรณ
7	นายสุติ สุติจำเริญพร
8	นางกัญจนา เตชะอุด

กิจกรรมที่ 3 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปโครงการระยะที่ 2 ระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน ณ บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 17 กันยายน 2551 เวลา 13.30 – 16.00 น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายพรหมินทร์ พวงมาลา
2	นายสุรพล กิ่งแก้ว
3	นายบุญเลิศ ไทยกรณ์
4	นางเดือนรุ่ง นงค์ยา
5	นางสุภัทร ไชยพล
6	นางอารีย์ วงศ์ด้อย
7	นางสุพรรณี
8	นางรจนา นงค์ยา
9	นางนงวัย ธิญญา
10	นางอิน ทิพย์มหาวัน
11	นางปัมปา ทิมมหาวัน
12	นางศรีทอง ถมยา
13	นายฐิติ ฐิติจำเริญพร
14	นางนุชรี กิมสุวรรณ

กิจกรรมที่ 3 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปโครงการระยะที่ 2 ระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน ณ ศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่ 17 บ้านแม่กลางหลวง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 18 กันยายน 2551 เวลา 13.30 – 15.30 น.

อันดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายสมศักดิ์ ศิริภูมิทอง
2	นายดวงจันทร์ เนตรวิชัย
3	นายทองคำ ชุ่มทองสุข
4	นายวิญญา พิทักษ์ทศพร
5	นายธีรพงษ์ เจริญนาสน์ดิ
6	นายฐิติ ฐิติจำเริญพร
7	นางนุชรี กิมสุวรรณ

กิจกรรมที่ 3 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปโครงการระยะที่ 2 ระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน ณ 15 หมู่ 1 (บ้านคุณจำรูญ) บ้านแม่ละนา อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน วันที่ 24 พฤศจิกายน 2551 เวลา 12.30 – 14.30 น

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายจำรูญ วงศ์จันทร์
2	นายเทียนทอง พงษ์จักร์
3	นายบุญ สุธรรม
4	นายสุติ สุติจำเริญพร
5	นางนุชรี กิมสุวรรณ

กิจกรรมที่ 3 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปโครงการระยะที่ 2 ระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยชุมชน ณ 26 หมู่ 8 (บ้านคุณอาศรี) บ้านห้วยฮี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน วันที่ 25 พฤศจิกายน 2551 เวลา 10.00 – 12.30 น

อันดับ	ชื่อ-นามสกุล
1	นายอาศรี ฉโย
2	นายตะวัน กวางทุ
3	นายสมพงษ์ ส่าเหล่ว
4	นายสุติ สุติจำเริญพร
5	นางนุชรี กิมสุวรรณ

กิจกรรมที่ 4-5 เวทีอภิปรายร่วมกับชุมชน 4 ชุมชน และทีมวิจัยหลัก สรุปประเด็นและข้อเสนอแนะ ณ สถาบันการทอเย็บโดยชุมชน (CBT-I) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค อาคารคณະอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 16 ธันวาคม 2551 เวลา 13.00 –16.45 น.

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	หมายเหตุ
1	นายมี ไบบุญศรัทธา	ตัวแทนชุมชน
2	นายพิบูลย์ศักดิ์ ทรัพย์ผ่องใส	นักวิจัยชุมชน
3	นายเถิน แก้วสกุลเดช	ตัวแทนชุมชน
4	นายเทียนทอง พงษ์จักร	นักวิจัยชุมชน
5	นางอรพิน สุธรรม	ตัวแทนชุมชน
6	นายสุเทพ กิตติคุณ	นักวิจัยชุมชน
7	นายอนันต์ ไทยกรณ์	นักวิจัยชุมชน
8	นายพรมมินทร์ พวงมาลา	นักวิจัยชุมชน, ผู้ประสานงาน
9	นายสมศักดิ์ ศิริภูมิทอง	นักวิจัยชุมชน, ผู้ประสานงาน
10	นายดวงจันทร์ เมฆวิชัยวงศ์	นักวิจัยชุมชน
11	นายฐิติ ฐิติจำเริญพร	นักวิจัยหลัก
12	นางนุชรี กิมสุวรรณ	นักวิจัยหลัก

แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและนำไปกำหนดมาตรฐานที่พักรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชน/

This questionnaire has the objectives to research the eco- tourism management of home stay style by the context of tourist and villagers and to explore the various information for setting the village standard of home stay.

ข้อมูลส่วนบุคคล (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับคำตอบของท่าน)

Personal Profile (Please check ✓ that appropriate your answers)

1. เพศ/ Gender _____ หญิง/ Female _____ ชาย/ Male
2. อายุ/ Your Age ☐ 20- 30 ☐ 31- 40 ☐ 41- 50 ☐ 50-60 ☐ 60 -65
3. ภูมิลำเนาจังหวัด/ Nationality _____
4. ท่านท่องเที่ยวรูปแบบนี้บ่อยครั้งเพียงใด?/ How often do you travel to Thailand?
☐ ครั้งแรก 1st Time ☐ 2-3 ครั้ง/ Times
☐ 1-2 ครั้ง / Times ☐ 3-4 ครั้ง/ Times ☐ 4-5 ครั้ง/ Times
5. วันพักเฉลี่ยในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งของท่าน / Length of Stay in Thailand
☐ 1-2 คืน/ nights ☐ 3-4 คืน/ nights
☐ 2-3 คืน/ nights ☐ 4-5 คืน/ nights

ตอนที่ 1 ประสบการณ์ของท่านต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน)

Part 1 Please select the answer that best reflects your experience. (Check ✓ all that apply your answers)

- ☐ ท่านได้ท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ในต่างประเทศ / I have participated in other home stay in other countries.
- ☐ ท่านได้ท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทย/ I have participated in a home stay in Thailand.
- ☐ ท่านคุ้นเคยกับการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ในภูมิลำเนาของท่าน /Home stay in Thailand was the same as my home stay experiences in other countries.
- ☐ ท่านเลือกที่จะพักแบบโฮมสเตย์มากกว่าเลือกรูปแบบอื่น/ When traveling, I prefer to choose home stay rather than other types of accommodations.
- ☐ ท่านชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์/ I like Eco tourism home stay style.
- ☐ ท่านชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่เลือกที่จะพักแบบปลูกเต็นท์พัก /I prefer Eco-Tourism and love to stay in a tent.

Which of the following are your objectives, when you travel to Thailand? (เฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ) (Check ☒ all that apply your answers)

☐ Shopping	☐ Eco-Tourism
☐ Authentic Food and beverage	☐ Eco-Tourism Home stay style
☐ Research	☐ Trekking Tour
☐ Short course studying	☐ Resort and Spa experiences

ตอนที่ 2 ปัจจัยใดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกที่พักรูปแบบโฮมสเตย์ (โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)

Part 2: What is your travel objective for Eco-Tourism with Home-Stay style? (Check ☒ all that apply your answers)

- ☐ ประสบการณ์การเรียนรู้จากชุมชน/ I prefer to have an experience with the community
- ☐ ชอบการใช้วิถีชีวิตร่วมกับชุมชน/ I prefer to join a Home stay in a small community.
- ☐ เรียนรู้จากการติดต่อสื่อสารกับผู้คนในท้องถิ่น/ I prefer to have contact with the people in the community.
- ☐ สัมผัสรูปแบบการเรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชน/ I prefer to learn the way of life in the community
- ☐ ต้องการที่จะกระตุ้นให้คนท้องถิ่นรู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติ ของชุมชนที่อาศัยอยู่/ I prefer to have a chance to tell the people in the community to preserve nature that is destroyed day after day.

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)

Part 3: What are your satisfactions for participation in Eco-Tourism with Home stay style?

(Check ☒ your rating that applies to your appropriate answer.)

- 1 = น้อยมาก/ Very Poor
- 2 = น้อย/ Poor
- 3 = พอใช้/ Fair
- 4 = ดี/ Good
- 5 = ดีมาก/ Very Good

หัวข้อ Topic	คำตอบของท่าน Your answers						ความคาดหวัง Expectation					ความพึงพอใจ Satisfaction					ข้อเสนอแนะ Comments
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. ภูมิประเทศ /Geography																	
2. บรรยากาศสภาพแวดล้อม/ Surroundings																	
3. บ้านพัก /Accommodation																	
4. ห้องส้วม/ Toilet / Bathroom																	
5. ความสะอาด ที่นอน หมอน มุ้ง Bedding Cleanliness																	
6. การต้อนรับของเจ้าบ้าน Kindness of Host																	
7. อาหาร/เครื่องดื่มที่จัดบริการของท้องถิ่น Authentic Food & Beverage																	
8. การใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสาร Communication																	
9. ความปลอดภัย/ Security																	
10. กิจกรรมท่องเที่ยว/ Tour Activities																	
11. วิถีชีวิตท้องถิ่น/ Folklores																	
12. ค่าใช้จ่ายที่พัก Accommodation expenses																	
13.ค่าใช้จ่ายกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน Tour services expenses																	
14.ค่าใช้จ่ายกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม Cultural Show expenses.																	

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการท่องเที่ยว/

Part 4: Other comments and suggestions.

ขอขอบคุณ ในความร่วมมือของท่าน / Thank you very much for your kindly responses.

ตารางและรายละเอียดเพิ่มเติมผลวิจัย

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง และการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (ภาพรวม)

หัวข้อ	ความคาดหวัง		F-test
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	
1. ภูมิประเทศ/ Geography	3.91	ดี	4.160**
2. บรรยากาศสภาพแวดล้อม/ Surroundings	3.84	ดี	7.772**
3. ที่พัก/ Accommodations	3.46	ดี	7.682**
4. ห้องส้วม/ Toilet / Bathroom	2.99	พอใช้	3.743
5. ความสะอาด ที่นอน หมอน มุ้ง/ Bedding Cleanliness	3.41	ดี	3.482
6. การต้อนรับของเจ้าบ้าน/ Kindness of Host	3.95	ดี	12.464**
7. อาหาร/เครื่องดื่มที่จัดบริการของท้องถิ่น / Authentic Food and Beverage	3.73	ดี	13.228**
8. การติดต่อสื่อสาร / Communication	3.37	พอใช้	6.310**
9. ความปลอดภัย / Security	3.65	ดี	3.550*
10. กิจกรรมท่องเที่ยว / Tour Activities	3.62	ดี	9.982**
11. วิถีชีวิตท้องถิ่น / Folklores	3.47	ดี	7.497**
12. ค่าใช้จ่าย / Expenses			
12.1 ที่พัก / Accommodation	3.57	ดี	7.018**
12.2 กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน / Tour Activities	3.42	ดี	12.580**
12.3 กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม / Cultural Show	3.29	พอใช้	9.588**

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

จากตารางที่ 9 พิจารณาในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในระดับดี

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์พบว่าทุกเรื่อง มีพื้นที่อย่างน้อย 1 กลุ่มมีคะแนนค่าเฉลี่ยความคาดหวังที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องภูมิประเทศ

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	-.106	.465*	.062
แม่กลางหลวง		-	.571**	.168
แม่ละนา			-	-.403
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 11 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องบรรยากาศสภาพแวดล้อม

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.026	.742**	-.065
แม่กลางหลวง		-	.716**	-.091
แม่ละนา			-	-.807**
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 12 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องที่พัก

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.232	.912**	.097
แม่กลางหลวง		-	.680**	-.135
แม่ละนา			-	-.815**
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 13 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องการต้อนรับของเจ้าบ้าน

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.232	.912**	.097
แม่กลางหลวง		-	.680**	-.135
แม่ละนา			-	-.815**
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 14 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องอาหาร/เครื่องดื่มที่จัดบริการของท้องถิ่น

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.377**	.904**	.113
แม่กลางหลวง		-	.527*	-.263
แม่ละนา			-	-.790**
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 15 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องการติดต่อสื่อสาร

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	-.359*	.276	-.221
แม่กลางหลวง		-	.635**	.138
แม่ละนา			-	-.497
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 16 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องความปลอดภัย

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.093	.561*	.230
แม่กลางหลวง		-	.468	.137
แม่ละนา			-	-.331
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 17 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องกิจกรรมท่องเที่ยว

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.158	.858**	-.089
แม่กลางหลวง		-	.700**	-.247
แม่ละนา			-	-.947**
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 18 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องวิถีชีวิตท้องถิ่น

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.110	.825**	.014
แม่กลางหลวง		-	.715**	-.096
แม่ละนา			-	-.811**
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 19 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พัก

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.098	.765**	-.079
แม่กลางหลวง		-	.668**	-.177
แม่ละนา			-	-.845**
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 20 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.560**	.834**	.030
แม่กลางหลวง		-	.274	-.530**
แม่ละนา			-	-.804**
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 21 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.612**	.684*	-.036
แม่กลางหลวง		-	.071	-.648**
แม่ละนา			-	-.720*
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 22 ความพึงพอใจและการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ (ภาพรวม)

หัวข้อ	ความพึงพอใจ		F-test
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	
1. ภูมิประเทศ/ Geography	4.28	ดีมาก	6.091**
2. บรรยากาศสภาพแวดล้อม/ Surroundings	4.27	ดีมาก	12.144**
3. ที่พัก/ Accommodations	4.05	ดี	11.176**
4. ห้องส้วม/ Toilet / Bathroom	3.62	ดี	25.459**
5. ความสะอาด ที่นอน หมอน มุ้ง/ Bedding Cleanliness	4.01	ดี	9.370**
6. การต้อนรับของเจ้าบ้าน/ Kindness of Host	4.52	ดีมาก	12.430**
7. อาหาร/เครื่องดื่มที่จัดบริการของท้องถิ่น / Authentic Food and Beverage	4.21	ดีมาก	33.411**
8. การติดต่อสื่อสาร / Communication	3.83	ดี	9.624**
9. ความปลอดภัย / Security	4.15	ดี	11.858**
10. กิจกรรมท่องเที่ยว / Tour Activities	4.04	ดี	24.868**
11. วิถีชีวิตท้องถิ่น / Folklores	3.92	ดี	16.013**
12. ค่าใช้จ่าย / Expenses			
12.1 ที่พัก / Accommodation	3.90	ดี	18.236**
12.2 กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน / Tour Activities	3.88	ดี	38.296**
12.3 กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม / Cultural Show	3.77	ดี	29.189**

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 23 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องภูมิประเทศ

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.308**	.328	-.006
แม่กลางหลวง		-	.020	-.314*
แม่ละนา			-	-.334
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 24 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องบรรยากาศสภาพแวดล้อม

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.327**	-.131	-.272
แม่กลางหลวง		-	-.459*	-.599**
แม่ละนา			-	-.141
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 25 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องที่พัก

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.448**	.124	-.250
แม่กลางหลวง		-	-.324	-.698**
แม่ละนา			-	-.373
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 26 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องห้องส้วม

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.970**	.338	.080
แม่กลางหลวง		-	-.631*	-.890**
แม่ละนา			-	-.259
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 27 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องความสะอาด ที่นอน หมอน มุ้ง

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.398**	.103	-.202
แม่กลางหลวง		-	-.295	-.600**
แม่ละนา			-	-.305
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 28 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องการต้อนรับของเจ้าบ้าน

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.941**	.005	.040
แม่กลางหลวง		-	-.936*	-.901**
แม่ละนา			-	.035
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 29 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องอาหารและเครื่องดื่มที่จัดบริการของท้องถิ่น

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.699**	.229	-.195
แม่กลางหลวง		-	-.470*	-.894**
แม่ละนา			-	-.424
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 30 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องการติดต่อสื่อสาร

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	-.067	-.264	-.674**
แม่กลางหลวง		-	-.197	-.607**
แม่ละนา			-	-.409
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 31 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องความปลอดภัย

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	0.495**	0.312	.066
แม่กลางหลวง		-	-0.183	-.429**
แม่ละนา			-	-.246
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 32 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องกิจกรรมท่องเที่ยว

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.558**	-.139	-.345*
แม่กลางหลวง		-	-.697**	-.903**
แม่ละนา			-	-.206
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 33 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องวิถีชีวิตท้องถิ่น

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.316*	-.648**	-.410*
แม่กลางหลวง		-	-.964**	-.726**
แม่ละนา			-	.238
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 34 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พัก

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.514**	.014	-.426*
แม่กลางหลวง		-	-.500	-.940**
แม่ละนา			-	-.440
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 35 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.789**	-.405	.360
แม่กลางหลวง		-	-1.194**	-1.149**
แม่ละนา			-	.045
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 36 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม

พื้นที่	แม่กำปอง	แม่กลางหลวง	แม่ละนา	ห้วยอี
แม่กำปอง	-	.783**	-.662*	-.491
แม่กลางหลวง		-	-1.446**	-1.274**
แม่ละนา			-	.171
ห้วยอี				-

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

ตาราง 37 ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง ความพึงพอใจและการทดสอบ T-test เกี่ยวกับการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์

หัวข้อ	ความคาดหวัง		ความพึงพอใจ		T-test
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	
1. ภูมิประเทศ/ Geography	3.91	ดี	4.28	ดีมาก	8.334**
2. บรรยากาศสภาพแวดล้อม/ Surroundings	3.84	ดี	4.27	ดีมาก	9.502**
3. ที่พัก/ Accommodations	3.46	ดี	4.05	ดี	10.089* *
4. ห้องส้วม/ Toilet / Bathroom	2.99	พอใช้	3.62	ดี	10.322* *

หัวข้อ	ความคาดหวัง		ความพึงพอใจ		T-test
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	
5. ความสะอาด ที่นอน หมอน มุ้ง/ Bedding Cleanliness	3.41	ดี	4.01	ดี	12.438* *
6. การต้อนรับของเจ้าบ้าน/ Kindness of Host	3.95	ดี	4.52	ดีมาก	6.975**
7. อาหาร/เครื่องดื่มที่ จัดบริการของท้องถิ่น / Authentic Food and Beverage	3.73	ดี	4.21	ดีมาก	10.861* *
8. การติดต่อสื่อสาร / Communication	3.37	พอใช้	3.83	ดี	9.674**
9. ความปลอดภัย / Security	3.65	ดี	4.15	ดี	11.344* *
10. กิจกรรมท่องเที่ยว / Tour Activities	3.62	ดี	4.04	ดี	7.845**
11. วิถีชีวิตท้องถิ่น / Folklores	3.47	ดี	3.92	ดี	7.942**
12. ค่าใช้จ่าย / Expenses					
12.1 ที่พัก / Accommodation	3.57	ดี	3.90	ดี	6.293**
12.2 กิจกรรมท่องเที่ยวโดย ชุมชน / Tour Activities	3.42	ดี	3.88	ดี	8.766**
12.3 กิจกรรมการแสดง วัฒนธรรม / Cultural Show	3.29	พอใช้	3.77	ดี	7.879**

** $\alpha \leq 0.01$, * $\alpha \leq 0.05$

แบบสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจชุมชน

โครงการวิจัย “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชน
ระยะที่ 1”

คำถามสำหรับชุมชน

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์เป็นอย่างไร

2. การจัดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชนเป็นอย่างไร

□ รูปแบบการจัดองค์กร(สหกรณ์ ชมรม หมู่บ้าน)

□ รูปแบบการบริหารจัดการ (คณะกรรมการตัวแทนสมาชิก/ ผู้ถือหุ้น/ ผู้ประสานงาน/
ฯลฯ)

□ รูปแบบการให้บริการบ้านพัก

□ ปัจจัยการกำหนดราคาที่พัก

□ การจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

1. กิจกรรมท่องเที่ยว
2. กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม/ ประเพณี
3. กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชนด้านอื่น ๆ

□ การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่มสำหรับนักท่องเที่ยว

- การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว

3. การจัดมาตรฐานรูปแบบโฮมสเตย์ของชุมชนเป็นอย่างไร

- การติดต่อที่พัก/ การจองห้องพัก

- การจัดที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม

- การจัดอาหารท้องถิ่น

- การจัดบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม

- การจัดกิจกรรมท่องเที่ยว (นำเที่ยวชมนก ชมถ้ำ น้ำตก พืชพันธุ์ไม้ สัตว์ป่า เดินป่า ล่องแพ ฯลฯ)

- การจัดกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม เช่น การเกษตร อาหาร ฯลฯ

- การดูแลอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

- การจัดบริการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

ข้อมูลอื่น ๆ ที่ต้องการเพิ่มเติม

คำถามที่ชุมชนต้องการจากนักท่องเที่ยว

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

- ☐ เพศ
- ☐ อายุ
- ☐ เชื้อชาติ
- ☐ สัญชาติ
- ☐ รายได้เฉลี่ย
- ☐ จำนวนวันพักเฉลี่ย
- ☐ จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว
- ☐ วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง

2. ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

- ☐ บ้านพัก
- ☐ ที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม
- ☐ ห้องน้ำ ห้องส้วม
- ☐ การจัดบริการอาหาร/ เครื่องดื่ม
- ☐ รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยว
- ☐ กิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม
- ☐ กิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน
- ☐ กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมประเพณี
- ☐ ค่าใช้จ่ายที่พัก
- ☐ ค่าใช้จ่ายอาหาร
- ☐ ค่าใช้จ่ายกิจกรรมท่องเที่ยว

3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

- ☐ บ้านพัก
- ☐ ที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม
- ☐ ห้องน้ำ ห้องส้วม

- [illegible]

ตารางสรุปความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของชุมชน (สรุปจากผลวิจัยโครงการระยะที่ 1)

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
1. ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว รูปแบบโฮมสเตย์	มีความเข้าใจดีมาก ถือเป็น รายได้เสริม มีอาชีพหลัก ปลูกเมี่ยง	ชาวบ้านมีความเข้าใจน้อย และยังขาดประสบการณ์ใน การจัดการท่องเที่ยว รูปแบบนี้	มีความเข้าใจดี ถือเป็น รายได้เสริม อาชีพหลักทำ นา และปลูกผักไว้บริโภค (ส่วนที่เหลือจึงจะนำไป จำหน่าย)	มีความเข้าใจดีมาก ทุกคน เป็นสมาชิกชมรมท่องเที่ยว	มีความเข้าใจดีมาก ถือเป็น รายได้เสริม เพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในเรื่องการศึกษา ของเยาวชนในชุมชน และ เป็นค่ารักษาพยาบาล
2. การจัดการท่องเที่ยว รูปแบบโฮมสเตย์ของ ชุมชน รูปแบบการจัดองค์กร	จัดการในรูปแบบสหกรณ์ มี สมาชิก 16 หลังคาเรือน รับ นักท่องเที่ยวได้หลังละ 5 คน ค่าสมาชิกหุ้นละ 10 บาท ถือหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น	จัดการในรูปแบบเอกเทศ ดำเนินการโดยเจ้าของ คนเดียวมี 3หลัง สมาชิก ใหม่ 2 หลัง บ้านหลังใหญ่ รับได้ 12 คน หลังเล็ก 2 คน	จัดการในรูปแบบสหกรณ์ ขายหุ้นละ 100 บาท	การรับสมาชิกเข้าโครงการ โฮมสเตย์ ต้องผ่านการ พิจารณาของกรรมการ จัดการในรูปแบบชมรม ค่า สมาชิกหลังคาเรือนละ 50 บาท ค่าสมาชิกจะไม่ได้รับ คืน การเข้าร่วมโฮมสเตย์ ชุมชนจะต้องลงทุนเอง ชุมชนเริ่มดำเนินการ 10 ต.ค. 2543 มีสมาชิก เริ่มแรก 12 หลังคาเรือน	จัดการในรูปแบบชมรม ท่องเที่ยว ดำเนินการ พัฒนาหมู่บ้าน และ ท่องเที่ยว มีสมาชิก 28 หลังคาเรือน (ประมาณ 179 คน)

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่อากกลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
รูปแบบการบริหาร จัดการ	ในรูปสหกรณ์ ประกอบด้วย กรรมการท่องเที่ยว	ดำเนินกิจการร่วมกับ เจ้าของกิจการท่องเที่ยวใน ตัวเมือง	ในรูปสหกรณ์ มีชมรม ท่องเที่ยว มีประชาสัมพันธ์ รับผิดชอบ ให้ข้อมูล รับจอง ห้องพัก	ในรูปชมรมท่องเที่ยว – ประธานกรรมการ เหรัญญิก กรรมการ 9 คน วาระละ 2 ปี	ในรูปชมรมท่องเที่ยว – ประธานกรรมการ เหรัญญิก กรรมการ วาระ 2 ปี
รูปแบบการให้บริการ- บ้านพัก	พักรวมกับเจ้าของบ้านบ้าน ละ 2-3 คน คู่สามีภรรยา มีห้องพักคู่ บริการพิเศษ	พักแยกจากเจ้าของบ้าน บ้านพักเดิมมี 3 หลัง รับ นักท่องเที่ยวได้ 13 คน สูงสุดไม่เกิน 22 คน สมาชิก ใหม่ 2 หลัง หลังใหญ่รับได้ 10 คน และหลังเล็ก 7 คน	มีที่พัก 13 หลัง รูปแบบ Village stay หรือพักใน รูปแบบโฮมสเตย์ แต่เป็น คนละหลังแยกจากเจ้าของ บ้าน มี 58 หลัง ถือว่าเป็น การพักรวมกับเจ้าของบ้าน	บ้านละไม่เกิน 3 คน จัดให้ ตามลำดับ กรณีที่มากลุ่ม ใหญ่ จะให้สมาชิกที่มีความ พร้อม	บ้านพักแยกต่าง พักบ้านละ 2 - 3 คน ถือเป็นรายได้เสริม ไม่ได้ ดำเนินในรูปธุรกิจ

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่อากกลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
ปัจจัยการกำหนดราคา	ลงมติในการประชุมของ สหกรณ์ไฟฟ้า ฯ (โฮมสเตย์) ค่าบริการโฮมสเตย์ 2 วัน 1 คืน ค่าใช้จ่าย/คน 550 บาท แบ่งเป็นค่าที่พัก 100 บาท/คืน ค่าบริการ 100 บาท/ครั้ง (ทั้งสองรายการ หักรายการละ 5% บำรุง สหกรณ์) อาหาร 3 มื้อรวม 150 บาท ค่าบำรุงชุมชน 100 บาท ค่ากิจกรรมพาชม 100 บาท แบ่งให้กลุ่ม หัตถกรรมชุมชน 50 บาท และบำรุงกิจกรรมทาง ศาสนา (ตักบาตร) 50 บาท	ค่าที่พัก 50 บาท หักจ่ายให้ กองทุนหมู่บ้าน 10 บาท (แขกมาพักสัมผัสวิถีชีวิต และธรรมชาติของชุมชน) ค่าอาหารมื้อละ 50 บาท กรณีที่บริษัททัวร์ส่งแขกมา พร้อมอาหารได้ค่าจัด อาหารมื้อละ 30 บาท	ลงมติในการประชุมชมรม/ กรรมการท่องเที่ยว ค่าที่พักคืนละ 200 บาท (หัก 100 บาท เป็นค่า ดำเนินการกิจการของชมรม) อาหารมื้อละ 50 บาท รวม 2 มื้อ 100 บาท	ลงมติในการประชุมชมรม/ กรรมการท่องเที่ยว ราคาอยู่บนพื้นฐานของ น้ำใจ ค่าที่พัก 100 บาท ต่อ คน ค่าอาหาร 50 บาท (ในกรณีที่ผ่านชมรม เจ้าของที่พักได้ 90 บาท 10 บาท เป็นกองกลางพัฒนา หมู่บ้าน ช่วยค่าไฟฟ้าของ วัด)	ลงมติในการประชุมชมรม/ กรรมการท่องเที่ยว ค่าที่พัก 100 บาท ค่าอาหาร 50 บาท (ค่าที่พัก เจ้าของที่พักได้ 85 บาท กลุ่มท่องเที่ยว 5 บาท บำรุงศาสนา 10 บาท)

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่กลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
การจัดกิจกรรมของ นักท่องเที่ยว					
กิจกรรมท่องเที่ยว	เดินป่าสัมผัสธรรมชาติ เรียนรู้วัฒนธรรมการปลูกกาแฟ ปลูกเมี่ยง เก็บเมี่ยง เดินชมหมู่บ้าน ฝึกทำอาหาร ตักบาตร เก็บเมี่ยง กาแฟ	เดินชมหมู่บ้าน ล่องแพ ชีช้าง เดินป่า ถ้ำเชียงดาว หนองเปี้ย บ้านนาเลาเก่า ดอยหลวง แม่กลางหลวง แม่คองซ้าย เป่าแคน เต้นรำพื้นบ้าน (ผู้เต้นได้คนละ 50 บาท) ไหว้ผี เต้นรำรอบกองไฟ ทำอาหาร	เดินป่าสัมผัสธรรมชาติ ดอยหัวเสือ ดอยกิ่วแม่ปาน เทียวน้ำตก เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน	เรียนรู้วัฒนธรรม รื้อฟื้น วัฒนธรรม แลกเปลี่ยน วัฒนธรรมกับแขกผู้มาเยือน	เดินป่า ขึ้นดอยบุญ ดูการ ปลูกไร่หมุนเวียน การ เพาะพันธุ์กล้วยไม้ ชมการแสดงทางวัฒนธรรม

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่อากกลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
3. การจัดมาตรฐาน รูปแบบโฮมสเตย์ของ ชุมชน การติดต่อห้องพัก/การจอง ห้องพัก ที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม	นักท่องเที่ยวมาเอง หรือ ผ่านบริษัทท่องเที่ยว มีการจองห้องพักที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวมาเอง หรือ บริษัทท่องเที่ยวส่งแขกให้ นักท่องเที่ยวติดต่อโดยตรง หรือบริษัทท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวติดต่อโดยตรง ที่ศูนย์นักท่องเที่ยวของ ชุมชน และมีเจ้าหน้าที่ ประจำศูนย์ที่ใช้ ภาษาอังกฤษในการติดต่อ ก่อนเข้าพักต้องวางมัดจำ ค่าที่พัก การเลือกที่พัก ขึ้นอยู่กับความต้องการของ นักท่องเที่ยว ที่นอน แบบฟูก หมอน มุ้ง มีผ้าห่ม ดูแลและรักษา ความสะอาด	ติดต่อคณะกรรมการ ปัจจุบันคุณเทียนทอง พง จักร หรือโครงการฟื้นฟูชีวิต และวัฒนธรรม ที่นอน แบบฟูก หมอน มุ้ง มีผ้าห่ม แบบพื้นบ้าน ดูแล รักษาความสะอาด	มีระบบการเข้าพัก ด้วยการ จองห้องพัก โดยผ่าน โครงการฟื้นฟูชีวิตและ วัฒนธรรม หรือศูนย์การ ท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ที่นอน แบบฟูก หมอน มุ้ง มีผ้าห่ม แบบพื้นบ้าน ดูแลให้สะอาด

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่อายหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
การจัดอาหารท้องถิ่น	อาหารพื้นบ้าน หรือตามที่ แขกต้องการ เช่น ข้าวต้ม หรือขนมปัง อาหารเที่ยง กรณีที่เดินทางจัดเตรียม แบบพกพา และอาหารเย็น แต่ละมื้อมีอาหาร 3 อย่าง	อาหารพื้นบ้าน หรือจัดให้ ตามวัตถุประสงค์ท้องถิ่น หรือเป็น อาหารที่บริษัทจัดหา	นักท่องเที่ยวที่พักแบบ village stay สั่งอาหารได้ ตามความต้องการ หรือ ทานตามร้านที่ไม่ไกลจาก ชุมชน ส่วนพักแบบ Home stay ทานอาหารแบบ พื้นบ้านตามเจ้าของบ้านจัด ให้	จัดอาหารใต้(ไทยใหญ่)หรือ อาหารท้องถิ่น หากบริการ ให้ชาวต่างชาติจะปรุงรสไม่ เผ็ด	จัดอาหารท้องถิ่น
การจัดบริเวณห้องน้ำ และห้องส้วม	มีโถส้วมแบบชักโครก และ แบบส้วมซึม มีฝักบัว หรือ ตักอาบ น้ำที่ใช้อุปโภค บริโภคมาจากแหล่งน้ำตาม ธรรมชาติและมีจุดจ่ายน้ำ ไปแต่ละจุดของบ้านใน ชุมชน	มีโถส้วมแบบชักโครก และ แบบส้วมซึม ไม่มีแหล่งน้ำ ที่ใช้อุปโภคและบริโภคใน ชุมชน ต้องนำมาจากแหล่ง อื่น	จัดบริการห้องน้ำในที่พัก Village stay มีโถส้วมแบบ ชักโครก หรือห้องน้ำรวม แบบส้วมซึม ส่วนตามบ้านโฮมสเตย์เป็น แบบส้วมซึม	ห้องน้ำ/ห้องส้วมแบบส้วม ซึม น้ำที่ใช้อุปโภคบริโภค ก็เก็บจากแหล่งน้ำ ธรรมชาติ โดยจ่ายน้ำไป ตามจุดจ่ายน้ำแต่ละบ้าน ในชุมชน	มีห้องน้ำ/ ห้องส้วม สาธารณะ มีโถส้วมแบบ ชักโครก ส่วนตามบ้านเป็น แบบส้วมซึม
การจัดกิจกรรม ท่องเที่ยว	เที่ยวน้ำตก เดินป่าศึกษา ธรรมชาติ ชมไร่เมือง	เดินป่าศึกษาธรรมชาติ	เที่ยวน้ำตก เดินป่าศึกษา ธรรมชาติ	เที่ยวรอบหมู่บ้าน เดินป่า ศึกษาป่าต้นน้ำ เทียวถ้ำ	เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนก และพันธุ์ไม้ในป่า

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแม่มกกลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
การจัดกิจกรรมที่- นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม	ร่วมเก็บใบเหมียง/ เก็บเมล็ด กาแฟ ร่วมประกอบอาหาร กับเจ้าของบ้าน	เดินร่ำรอบกองไฟ ผูกข้อมือเรียกขวัญ ร่วม ประกอบอาหารกับเจ้าของ บ้าน	กิจกรรมปลูกต้นไม้ ดำนา ทำนา เกี่ยวข้าว รำดาบและ คว่ำ/บดเมล็ดกาแฟเอง	กิจกรรมปลูกพืชทำไร่ กิจกรรมเรียนรู้สมุนไพร ร่วมกับกลุ่มผู้สูงอายุ การ ทำปุ๋ยหมัก การประกอบ อาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน	ร่วมร้องเพลง/ กิจกรรม สันตนาการ และร่วมทำ หัตถกรรมท้องถิ่น
การดูแลอำนวยความสะดวก- นักท่องเที่ยว	ดำเนินการโดยเจ้าของบ้าน และชุมชน	ดำเนินการโดยเจ้าของบ้าน และชุมชน	ดำเนินการโดยเจ้าของบ้าน และชุมชน ที่ศูนย์นักท่องเที่ยวมี เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ใน กรณีที่นักท่องเที่ยวต้องการ ความช่วยเหลือ	ดำเนินการโดยเจ้าของบ้าน และชุมชน	ดำเนินการโดยเจ้าของบ้าน และชุมชน
การจัดบริการมัคคุเทศก์ ท้องถิ่น	ในกรณีที่นักท่องเที่ยวมี มัคคุเทศก์มาด้วย ก็ต้องมี มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำทาง ค่าจ้าง 200 บาทต่อคน (มัคคุเทศก์ 1 คน/ นักท่องเที่ยว 5 คน)	มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำทาง ค่าจ้าง 350 บาทต่อคน (มัคคุเทศก์ 2 คนต่อ นักท่องเที่ยว 3 คน) โดย ต้องเป็นมัคคุเทศก์ที่ผ่าน การอบรมของสำนักงาน ป่าไม้ในพื้นที่ชุมชน	-มัคคุเทศก์ 1 คน ค่าจ้างต่อ วันละ 300 บาท (ถ้าเป็น นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่เกิน จำนวน10 คน และหากเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทยไม่เกิน จำนวน15 คน)	มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นพาเที่ยว ถ้า ไม่สามารถใช้ ภาษาต่างประเทศ จำนวน นักท่องเที่ยว 2-3 คน ต่อ มัคคุเทศก์ 1 คน ค่าจ้าง/วัน 100 บาท	มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยให้เจ้าของบ้านเป็น มัคคุเทศก์ จำนวน นักท่องเที่ยว 2-3 คน ต่อ มัคคุเทศก์ 1 คน ค่าจ้าง/วัน 100 บาท

หัวข้อ หมู่บ้าน	บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่	บ้านนาเลาใหม่ จ. เชียงใหม่	บ้านแมกลางหลวง จ. เชียงใหม่	บ้านแม่ละนา จ. แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยฮี้ จ. แม่ฮ่องสอน
ข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้เรียนรู้จากการวิจัย	-ได้รับประกาศนียบัตรรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ในเดือนกันยายน 2547-49 จากกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬาและต้นแบบโฮมสเตย์ มีผู้สนใจมาดูงานและศึกษารูปแบบการจัดการ -รายได้จากการท่องเที่ยวช่วยลดปัญหาความยากจนของชุมชน	-มีโครงการสนับสนุนให้ชาวบ้านเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย -ชุมชนไม่สามารถจัดการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองต้องพึ่งพาบริษัทท่องเที่ยว -มีปัญหาด้านการทำลายขยะของชุมชน การจัดการขยะของนักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยววนกลับไปทิ้งนอกชุมชน -ชาวบ้านไม่มีความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์	-ชุมชนมีการกำหนดระเบียบปฏิบัติ ให้มีการกำจัดขยะทุกวัน ที่ 1 ของเดือน โดยขยะที่รวบรวมเจ้าหน้าที่อุทยาน ฯ นำไปทิ้ง และมีผู้มารับซื้อขยะที่หมุนเวียนใช้ได้ -การเปิดหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการลดปัญหา ยาเสพติด และลดปัญหาการทำลายป่าต้นน้ำแมกลางสาขาย่อยของกลุ่มน้ำปิงตอนบน	-จะจัดอบรมภาคีเครือข่ายในโรงเรียนภายในหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการชุมชนร่วมกับโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทย แต่โครงสร้างหลักสูตรยังไม่ชัดเจน	-ชุมชนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ เช่น การเจาะจงดูนกบางชนิดที่ไม่มีในชุมชน -การทำไร่หมุนเวียนไม่ได้เป็นการทำลายธรรมชาติ แต่เป็นวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการแบ่งเขตทำกิน เป็นการอนุรักษ์ป่า และสัตว์ป่า -เมื่อชุมชนเปิดรับนักท่องเที่ยวทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ได้แก่ วิถีชีวิต ภาษา และอาหารท้องถิ่น

ตารางเปรียบเทียบและสรุปมาตรฐานโฮมสเตย์ของกระทรวง ฯ และมาตรฐานโฮมสเตย์ชุมชน

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2548 กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา	มาตรฐานโฮมสเตย์ชุมชน พ.ศ.2552 ต้นแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับชุมชน (การมีส่วนร่วมของชุมชนและนักท่องเที่ยว)
กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬาได้กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 โฮมสเตย์เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวพักรวมกับเจ้าของบ้านหลังเดียวกัน ศึกษาธรรมชาติ ชีวิตไทยหรือวัฒนธรรมไทย มีการจัดบริการ อำนวยความสะดวกตามสมควร และจดทะเบียนต่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว และกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ตามดัชนีชี้วัดมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ดัชนี ประกอบด้วย 1. ด้านที่พัก 2. ด้านอาหารและโภชนาการ 3. ด้านความปลอดภัย 4. ด้านการจัดการ 5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว 6. ด้านสภาพแวดล้อม 7. ด้านมูลค่าเพิ่ม 8. ด้านส่งเสริมการตลาด	โครงการวิจัย “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชน ระยะที่ 1-2” เน้นการมีส่วนร่วมชุมชน ในการแสดงความคิดเห็น และการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย เพื่อให้การบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนด้วยตนเอง รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการพื้นที่ของชุมชนโดยได้กำหนดรูปแบบและพัฒนาต้นแบบมาตรฐานการท่องเที่ยวระดับชุมชน (ทั้งนี้ควรได้รับการรับรองจากสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน สทว.) ตามข้อเสนอแนะของชุมชน 5 ด้าน 20 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1. ด้านการบริหารจัดการ 2. ด้านที่พัก 3. ด้านบริการอาหารและเครื่องดื่ม 4. ด้านการจัดการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว 5. ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2548 กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา	มาตรฐานโฮมสเตย์ชุมชน พ.ศ.2552 ต้นแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับชุมชน (การมีส่วนร่วมของชุมชนและนักท่องเที่ยว)
มาตรฐานที่ 1 ด้านที่พัก โครงสร้างบ้านมีความมั่นคง อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับ และมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้ มีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชน เครื่องนอนสะอาด หิ้งน้ำ และส้วมสะอาด เปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์ทุกครั้งที่มีแขกเข้าพัก และมีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามภูมิปัญญาชาวบ้าน	มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ 1. ทุกคนในชุมชนมีความเต็มใจในการต้อนรับนักท่องเที่ยว 2. เจ้าของบ้านในชุมชนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว 3. ชุมชนมีการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งตัวแทนชุมชน /กลุ่มคน/ คณะกรรมการที่เลือกโดยชุมชน เพื่อเป็นผู้แทนชุมชนในการจัดระบบบริการจัดการท่องเที่ยว (การจัดระบบการเข้าพัก ลำดับการเข้าพัก การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวของพื้นที่ การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม) 4. ชุมชนมีความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว
มาตรฐานที่ 2 ด้านอาหารและโภชนาการ อาหารปรุงอย่างดี ภาชนะที่ใช้สะอาดปลอดภัย สภาพครัวสะอาด ไม่มีกลิ่น อุปกรณ์ในครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ น้ำดื่มสะอาด และมีร้านอาหารชุมชน	มาตรฐานที่ 2 ด้านที่พัก 1. การจัดบริเวณที่พักในบริเวณเดียวกันกับเจ้าของบ้าน 2. การจัดบริการหิ้งน้ำห้องส้วม 3. การจัดบริการเครื่องนอนสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่นอน หมอน ผ้าปูที่นอน ผ้าห่ม มุ้ง ผ้าเช็ดตัว

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2548 กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา	มาตรฐานโฮมสเตย์ชุมชน พ.ศ.2552 ต้นแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับชุมชน (การมีส่วนร่วมของชุมชนและนักท่องเที่ยว)
มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย จัดเวรยามดูแลความปลอดภัย มีเครื่องมือ และวิธีการสื่อสารเมื่อมีเหตุร้ายหรือนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย เตรียมพร้อมการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ตักเตือนนักท่องเที่ยวในการเก็บรักษาทรัพย์สินส่วนตัว และเตรียมพร้อมเกี่ยวกับยาในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัว นอกจากนี้ดูแลและซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ที่พักมีความปลอดภัย	มาตรฐานที่ 3 ด้านบริการอาหารและเครื่องดื่ม 1. การจัดอาหารโดยเจ้าของบ้าน 2. การจัดบริเวณห้องครัว 3. การจัดน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค
มาตรฐานที่ 4 ด้านการจัดการ มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการจัดการในรูปของชมรมหรือสหกรณ์ มีคณะกรรมการบริหารโครงการ กำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อมิให้มีปัญหาขัดต่อวัฒนธรรม จารีต ประเพณี ความเชื่อของชุมชน มีการจองล่วงหน้าลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว มีรายละเอียดข้อมูลและการบริการต่าง ๆ มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียดเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือก ชุมชนไม่หวังสร้างรายได้จากโฮมสเตย์เพียงอย่างเดียวและไม่มีผลกระทบต้ออาชีพดั้งเดิมของชุมชน มีมัคคุเทศก์ที่เป็นคนท้องถิ่น และมีความพร้อมในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว	มาตรฐานที่ 4 ด้านการจัดการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว 1. มีศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานการท่องเที่ยวในชุมชน และจัดให้มีผู้ประสานงานประจำ 2. มีการจัดระบบการจองที่พักและจัดลำดับการบริการที่พักรวมแต่ละกลุ่มนักท่องเที่ยว 3. การจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อนำเที่ยว 4. การจัดทำป้ายบอกชี้ทางเข้าหมู่บ้านเป็นระยะบอกระยะทางที่ชัดเจน และทำป้ายบ่งบอกเอกลักษณ์ของท้องถิ่น 5. การจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่มีการกำหนดการใช้พื้นที่ชุมชน เป็นสัดส่วน ได้แก่ การจัดเป็นที่พักอาศัย พื้นที่ท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยวโดยการกำหนดพื้นที่และรูปแบบร่วมกัน 6. การจัดรายการท่องเที่ยว เน้นการเรียนรู้วิถีชีวิตท้องถิ่น และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ สภาพแวดล้อมของชุมชน 7. กิจกรรมท่องเที่ยว เน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนเจ้าของพื้นที่

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2548 กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา	มาตรฐานโฮมสเตย์ชุมชน พ.ศ.2552 ต้นแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับชุมชน (การมีส่วนร่วมของชุมชนและนักท่องเที่ยว)
มาตรฐานที่ 5 ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว มีกิจกรรมท่องเที่ยว กิจกรรมฝึกหัดศิลปกรรมหัตถกรรมพื้นบ้าน กิจกรรมการต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น กิจกรรมบันเทิง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน	
มาตรฐานที่ 6 ด้านสภาพแวดล้อม มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท ดูแลสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและของชุมชน อยู่เสมอ มีสถานพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคารที่อยู่ไม่ไกลเกินไป พื้นที่หลักยังคงสภาพของชุมชนและรักษาวัฒนธรรมประเพณีของตน	มาตรฐานที่ 6 ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม 1. การจัดดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือนและชุมชน 2. การจัดการขยะ ของเสีย 3. การจัดพื้นที่บริเวณของชุมชนที่แยกสัดส่วนพื้นที่ใช้สอย
มาตรฐานที่ 7 ด้านมูลค่าเพิ่ม มีร้านขายของที่ระลึกในชุมชน มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น มีโอกาสเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน มีโอกาสพัฒนาศักยภาพบุคลากรของชุมชนในการให้บริการ	
มาตรฐานที่ 8 ด้านส่งเสริมการตลาด มีคู่มือเผยแพร่เอกสารของตนเอง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2548 กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา	มาตรฐานโฮมสเตย์ชุมชน พ.ศ.2552 ต้นแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับชุมชน (การมีส่วนร่วมของชุมชนและนักท่องเที่ยว)
รูปแบบและวิธีการประเมิน 1. ผู้ขอรับมาตรฐานกรอกแบบประเมินตนเอง และส่งให้สำนักพัฒนาบริการการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา เพื่อจัดคณะกรรมการประเมิน 2. สำนักพัฒนาบริการ ฯ แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาและตรวจประเมินตามเกณฑ์ ประเมินในระดับคะแนนตามตัวชี้วัด 2.1 มีคณะกรรมการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับจังหวัดคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกิน 9 คน ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง (ประเมินระดับจังหวัด) 2.2 มีคณะกรรมการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยระดับชาติคณะหนึ่งประกอบด้วย บุคคลทั้งภาครัฐและเอกชน มีจำนวนไม่เกิน 15 คน ตามที่ผู้อำนวยการสนง.พัฒนาการท่องเที่ยว เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ (ประเมินระดับประเทศ)	รูปแบบและวิธีการประเมิน 1. ชุมชนประเมินตนเอง ใช้แบบประเมินตนเอง โดยตัวแทนชมรมหรือคณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชนเป็นผู้ประเมินเบื้องต้น 2. ชุมชนเสนอขอรับการตรวจประเมินโดยคณะกรรมการเครือข่ายการท่องเที่ยวภูมิภาค หรือคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยฝ่ายวิจัยท้องถิ่น สกว.ภาค 3. สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT-I) จะเป็นหน่วยงานรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ระดับชุมชน ระดับคะแนน จัดเป็น 3 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ และต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 2.50 หรือในระดับดีขึ้นไปจะได้รับการรับรองมาตรฐานชุมชน และรับรองในระยะ 3 ปี และให้นำผลการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวตามแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมาเป็นเกณฑ์ประเมินด้วย ไม่น้อยกว่า 3.50 จึงจะได้รับการรับรองมาตรฐาน

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2548 กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา	มาตรฐานโฮมสเตย์ชุมชน พ.ศ.2552 ต้นแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับชุมชน (การมีส่วนร่วมของชุมชนและนักท่องเที่ยว)
<u>เงื่อนไข</u> ผู้ขอรับการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ต้องได้รับคะแนนผลการประเมินไม่น้อยกว่า 3.50 และหากผลการประเมินเป็นไปตามเกณฑ์จะได้รับการรับรองคราวละ 2 ปี และต้องรักษามาตรฐานตามข้อกำหนด หากกระทำไม่ได้ตามเกณฑ์จะไม่ได้รับการรับรอง	<u>เงื่อนไข</u> ผู้ขอรับการประเมินจะต้องประเมินตนเองเป็นระยะ และเน้นการอนุรักษ์วิถีชีวิตท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งไม่ควรเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนจนสูญเสียความเป็นชุมชน หากผลการประเมินไม่เป็นไปตามเกณฑ์ สมาชิกของชุมชนมีหน้าที่ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง
<u>หมายเหตุ</u>	<u>หมายเหตุ</u> มาตรฐานโฮมสเตย์ชุมชนจะไม่ประเมินมาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาดเช่นเดียวกับมาตรฐานที่กำหนดของกระทรวง ฯ บทบาทของชุมชน ควรเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ตามสภาพความเป็นอยู่ประจำวัน ทั้งนี้การดำเนินการที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ควรเป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยไม่เป็นการดำรงชีวิตปกติของชุมชน แต่ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และการดำเนินการตลาดตามศักยภาพของแต่ละชุมชน ผลการวิจัยระยะที่สอง ได้พัฒนาต้นแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับชุมชน ซึ่งต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทดลองปฏิบัติก่อนการนำไปใช้จริงโดยชุมชนต่อไป